

ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ನಂ. ೬೧

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

ಭಾಗ ೧.

980

923

ಬೆಲೆ ೧-೧೨-೦

(ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.)

೧೯೪೪.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

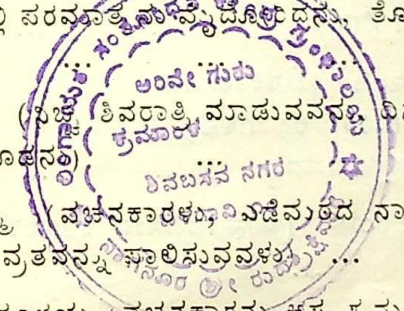
(ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ)

ಪುಟ.

೧.	ಅಲ್ಲಯ್ಯ (ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ, ಭಕ್ತರ ಮದುವೆ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ)	೭೬
೨.	ಆಯದಕ್ಕಿವಾರಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಚಲ್ಲಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ದಾಸೋಹ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವ)	೧೧೭
೩.	ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ (ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳುವ ಕಾಯಕ, ಕೀರ್ತನಕಾರ)	೫೪
೪.	ಉರಿಲಿಂಗದೇವ (ವಚನಕಾರ, ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿ, ಕೆಡುಕರು ಆವನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೂ ಬೆಂಕಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿತು.)	೧
೫.	ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ (ವಚನಕಾರ, ನೊದಲು ಕಳ್ಳನು, ಹಿಂದು ಗಡಿ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು)	೪
೬.	ಎಡೆಮಠದ ನಾಗದೇವ (ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣನು, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು)	೨೭
೭.	ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನು ತನ್ನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು)	೪೭
೮.	ಕದಿರ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ (ವಚನಕಾರಳು, ನೂಲುವ ಕಾಯಕದಿಂದ ದಾಸೋಹ)	೧೧೦
೯.	ಕಾಳವ್ವೆ (ವಚನಕಾರಳು, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿ)	೪೨

- ✓ ೧೦. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ (ಗಡಿಗೇ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ನೃತ್ಯದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿದನು) ... ೧೪೦
- ೧೧. ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಸವ ರಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾದನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು) ... ೨೦
- ✓ ೧೨. ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋನುವೈ (ವಚನಕಾರಳು, ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟುವ ಕಾಯಕದಿಂದ ದಾಸೋಹ) ... ೧೩೩
- ✓ ೧೩. ಕೋಲಂಬೆ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕಿ, ಶಿವಾಲಯವೆಂದು ಆಕೆಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿದನು) ... ೧೩೪
- ೧೪. ಗೋರಕ್ಷ (ವಚನಕಾರನು, ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವನಾದನು) ... ೬೮
- ೧೫. ಚಂದಿಮರಸು (ವಚನಕಾರನು, ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು) ... ೨೨
- ೧೬. ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ (ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೬
- ೧೭. ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿ, ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ (ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಹುವಾಡಿಗನು, ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಬಯಸದೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದನು, ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯ ಪತಿಭಕ್ತಿ) ... ೩೭
- ೧೮. ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ದನಕಾಯವ ಕಾಯಕ, ಲಿಂಗಜ್ಞಾನಿಯು) ... ೭೭
- ✓ ೧೯. ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ (ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವರ ನಿತ್ಯ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೧೧೪
- ೨೦. ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ (ವಚನಕಾರ, ಜನರನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿ ರಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೩

- ೨೧. ನಿಜಗುಣ (ವಚನಕಾರ, ಲಿಂಗಾನುಸಂಭಾಸಿ) ... ೨೫
- ೨೨. ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ (ಮಠಾಧಿಕಾರಿ, ದಾಸೋಹದ ಕಾಯಕ) ... ೧೨೯
- ೨೩. ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ (ಕವಿಯು, ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕಾಯಕ) ... ೪೪
- ೨೪. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ (ಒಕ್ಕಲಿಗ, ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು) ... ೧೦೧
- ೨೫. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ- (ಅವನ ಕಾಯಕದ ಚರ್ಚೆ) ... ೧೦೪
- ೨೬. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಗಾಯಕನು, ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕ) ... ೮೯
- ೨೭. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಹೇರಿನ ಕಾಯಕ, ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಳ್ಳವು ಲಿಂಗವಾಯಿತು) ... ೭೯
- ೨೮. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಅವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೈದೊಳಿಸಿದನು, ತೋಟಗನ ಕಾಯಕ) ... ೧೧
- ೨೯. ಭದ್ರಯ್ಯ (ನಿಜಕ್ಕೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ, ವಿನಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಡನವ) ... ೭೬
- ೩೦. ಮಸಣಯ್ಯ (ವಚನಕಾರಳು, ಎಡೆಮುಂದೆ ನಾಗಿದೇವನ ಹೆಂಡತಿ, ವ್ರತವನ್ನು ಫಾಲಿಸುವವಳು) ... ೨೭
- ೩೧. ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು, *ವನ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೈದೋರಿದನು) ೧೮
- ೩೨. ಮಾರಗೌಡ (ಒಕ್ಕಲಿಗನು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಡಬಂದ ಪರುಷವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು) ... ೭೨

೩೩. ನೊರನ ವೇನುಯ್ಯ (ನೇದರನ ಕಾಯಕ, ಸುವರ್ಣ ವನ್ನು ತಿಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಸೇವಕನಾಗಿ ದುಡಿದನು) ೫೬
೩೪. ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ (ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ, ಗಾಯನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು) ೧೪೪
- ✓೩೫. ರೆಮ್ಮವೈ (ವಚನಕಾರಳು, ಲಕ್ಕಲಿಗಳು, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವಳು) ೫೩
- ✓೩೬. ಲಕ್ಕಮ್ಮ (ವಚನಕಾರಳು, ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ, ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ಆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ಜಂಗಮರನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸಿದಳು) ೧೭೬
೩೭. ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯ (ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೮೮
- ✓೩೮. ವಿಮಳಾದೇವಿ (ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೧೧೪
- ✓೩೯. ವೀರದೇವಮ್ಮ (ವಚನಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೧೧೩
೪೦. ಶಂಕಿತೊಂಡಿ (ದನಕಾಯುವ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕರು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದದ್ದು) ೧೬೬
೪೧. ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ (ಮನೆ ಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೪೫
೪೨. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ, ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯ, ಅರುಣಾದ್ರಿ (ಇವರು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರು, ತಂಗಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು)... ೧೧೫
೪೩. ಶಿವಭೃತ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ (ಶಿವಶರಣೆಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನುಡಿಯುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೮೭

- ✓೪೪. ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ (ಸುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೯೮
೪೫. ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಶಿವಯೋಗಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು) ೩೫
೪೬. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ (ವಚನಕಾರ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾದನು, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು) ೭೯
೪೭. ಸವೈಯಲ್ಲಮದೇವ (ಕುಳ್ಳು ಮಾರುವ ಕಾಯಕ, ವೀಳಿಯದ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು) ೭೪
೪೮. ಸಿದ್ಧ ದೇವಮ್ಮ (ವಾಡ್ಯದ ಕಾಯಕದಿಂದ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು) ೧೧೨
೪೯. ಸಿದ್ಧರು (೯ ಜನ ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಇವರು ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಭಂಗಬಟ್ಟರು) ೬೦
೫೦. ಸೂರಂಬೆ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳು) ೯೯
- ✓೫೧. ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವೈ (ಭಕ್ತರ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೧೦೯
೫೨. ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈ (ಜೈನಳಾಗಿ ಜೈನರಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಹೊಂದಿದಳು, ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವೈದೋರಿದನು) ೧೪
೫೩. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಅರವಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕ, ಮದ್ಯಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧೆ) ೧೪೯
೫೪. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ (ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಈ ವಿಷಯದ ಚರ್ಚೆ) ೧೫೩

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ ಶಿವಶರಣರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಿದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕದೇಶ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನೆರಪ್ರಾಂತಗಳಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರ, ದ್ರಾವಿಡ, ಮಲಯಾಳ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಲ್ಲರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೋಡಿದರಾದ ಶಿವಶರಣರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗತಿಸಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಸತ್ಪಾಠ್ಯದ ಫಲವು ಬಹು ಕಾಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಡಗಿ ಹೋಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುವ ವರೆಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದಯಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆಯ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವಿದ್ದು ಉಳಿದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವೆವು.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದವು, ಅವುಗಳಂತೆ ನಡವಳಿಕೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ತೀರಿಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳು ಅವನೊಡನೆಯೇ ಲಯನಾದವು, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವವರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ ಸೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳು ತಪ್ಪಾದವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನನರಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹು ಗಾಢವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ಅವು

ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ, ಅವರು ತ್ರೀಮಂತರಿರಲಿ, ಬಡವರಿರಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರಲಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿರಲಿ, ಬಾಲಕರಿರಲಿ, ದೊಡ್ಡವರಿರಲಿ ಎಲ್ಲ ರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗಿದೆ ಇರದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಜನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ೧೭ ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ. ೨೧ ಜನರು ವಚನಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಆರು ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ವಚನಕಾರರಿರುವರೋ ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾದಿರಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡುವಂತಹವುಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಿವಶರಣರು ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಬಹು ಆವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯೊಂದೇ ನಮಗೆ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕಾರನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೇವಲ ತಾತ್ಪ್ರಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಆ ರೀತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನು ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ೧೨ ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಅವನು ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಉದ್ದೇಶಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು, ಅವರು ಆವ ಆವ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಅವರು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಾವವು, ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಿದೆ. ಇಂಥ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳು ಯಾವ ತರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿದರೆಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸ್ಫುಟವಾದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳದಿರದು.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಉಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶವು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಳಿವು ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಂಡೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಲಿಂಗದೇವ, ಉರಿಲಿಂಗಸೆದ್ಡಿಗಳು, ಕಾಳವೈ, ಕೋಲಂಬೆಯರೂ ಮಡಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನೂ ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಗರೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಆಂಧ್ರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜನ್ಮಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮಧ್ಯದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೇಶ್ವರರ ಆಯದಕ್ಕಿವಾರಯ್ಯ ಲಕ್ಕಮ್ಮಗಳು, ಏಲೇರಿಯದ ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ, ಬಾಹೂರಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣ, ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ನಿಜಗುಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸರು, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ಗೋರಕ್ಷ, ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ, ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ, ಭಾಲ್ಕಿಯ (ಬಲ್ಲುಕಿ) ಕಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಗಂಡುಮೆಟ್ಟಿನ ನಾಡಾಗಿವೆ. ಮುಂದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ತಲೆದೋರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ದ್ರಾವಿಡದೇಶ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದರೆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಡಮಠದ ನಾಗದೇವ, ಮಣಮ್ಲಗಳು, ಮೋರಾಂಡಲದ ಸೂರಮ್ಮ, ಚಂದಮೂರಿನ ಶಿವಪ್ರಿಯ ನಾಚಿ, ಕೋಟಗಿರಿಯ ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಗರೂ, ಕೆಲವರು ಆಂಧ್ರರೂ, ಕೆಲವರು ದ್ರಾವಿಡರೂ ಇದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾರಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆದ ನಡೆಯು ವಚನಕಾರರ ಶಿವಾನುಭವವೇ ಇದ್ದುದು ತಿಳಿದು ಬರುವಂತಿದೆ. ಅದು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಅಚ್ಚು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಾರೂ ತಮಿಳು ದೇಶದ ಪುರಾತನರಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ತಮಿ

ಳರು ತಮ್ಮವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರೀ ತೀರ ಮತ್ತು ಮದುರಾಯ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿ, ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದು ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ ಇರದು.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಭಾವವು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಾಚಕರೆದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವೀರಶೈವನೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅದು ಕರ್ಮತನವನ್ನು ಹಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಜನರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಗಳಾಗಿ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಕಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತ ಇರಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ಶಿವಶರಣರು ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗ, ಷಟ್ಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಶಿವಯೋಗ, ಅಥವಾ ಶಿವಾನುಭವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ಹಠಯೋಗಿಗಳ ಯೋಗಮಾರ್ಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಿದ್ಧನಾಥರ ಪಂಥವೂ ಅಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಪದೇ ಪದೇ ಖಂಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಗೋರಕ್ಷ, ಅನುಮಿಷ, ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗ

ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ತೊರೆದು ಶುದ್ಧವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ಹಠಯೋಗಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದರೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಾಚಕರು ಉರಿಲಿಂಗದೇವ, ನಿಜಗುಣ, ಗೋರಕ್ಷ, ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯು ಅಂಕುರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಅಂಥ ಮಹತ್ತಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾವಿತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಕಾಯಕ ಅಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ಬೋಧೆ ಮಾಡಿದುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವು ಯಾವ ತರದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರ ಹೊಸತರದ್ದಾಗಿದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ, ತನ್ನ ನಡತೆಯ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಚ್ಚುಗೈಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾಯಕ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದ ಯಾವ ಶಿವಶರಣನೂ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾಯಕಗಳು ಎಂಥವಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವೇಮಯ್ಯನು ಮೇದರನಾಗಿದ್ದನು. ಮಾರಗೌಡ ಮತ್ತು ಬಡಿ ಹೋರಿಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯರು ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಧೂಳಯ್ಯನು

ಮೊಟ್ಟೆಯ ಜೋಡನ್ನು ಹೊಲಿಯುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಬತ್ತಕುಟ್ಟುವ ಸೋಮಯ್ಯ, ರಾಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ರೆಮ್ಮಯ್ಯ, ದನಕಾಯುವ ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗಳು, ಕುಂಬರನಾದ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಹೂವಾಡಿಗರಾದ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳು, ಬಹುರೂಪಿಯಾದ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ. ಕುಳ್ಳುಮಾರುವ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮ, ಅಲ್ಲದೆ ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ ಕೈಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಗಾಯಕರು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಶಿವಾನುಭವವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಿದ್ದದೆ. ಅದು ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗದವರ ಸೊತ್ತಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರೆಂಬುವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಿದ್ದು ಈ ತತ್ವಕ್ಕೆ ನುಸರಿಸಿ ಶಿವಶರಣರು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಾರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡರು. ಹಣಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡರು. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು. ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಮರಾಠಿಕಾರಿಯು. ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನು. ಆದರೆ ಅವನು ದಾಸೋಹದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲು ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯನು ತನಗೆ ಬಂದ ಸುವರ್ಣದ ನಿಧಿಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಮಾರಗೌಡನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದು ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತಿರಲು ಅದನ್ನು ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಲು ಮುಂದಾದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾಚಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಿರಿಚ್ಛಾವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ.

(ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರೇಮವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೃಗ್ನೋಚರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು

ಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಹಳಯ ಸೋಮಸ್ತೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಮಾದರ ಧೂಳಿಯು ಮಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೊಲಿಯುವ ಅವನ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗೆ ಅವನ ಗುರುವಾದ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಒಂದು ಕಾಡಕಲ್ಲನ್ನು ಒಗೆದು ಕೊಡಲಾಗಿ ಆ ಕಲ್ಲೇ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗೆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಬಳ್ಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಶಂಕಿತೊಂಡಿ, ಕೋಲಂಬೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂದೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಾರನು. ಶಿವಶರಣರು ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೇ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸರು. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಮಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದರೂ, ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದವರಾದರು. ಮಾದರ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನು ತನಗೆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಹೇಳಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಿವಶರಣರು ಕೈಲಾಸ ಪದ, ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಹೀನರನ್ನೂ ಉತ್ತಮರನ್ನೂ ಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಮೊದಲು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರೆ ಹೊರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಅವನು ಅವನಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಾಳವೈಯೂ ವಿದ್ವಾಂಸ

ಳಾದಳು. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಹಿಂಸಾ ಕಾರ್ಯವು ಘಟಿಸಿತು. ಈ ದೋಷವನ್ನು ಅವನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂದ ಆಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಅವರ ವ್ಯಸನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಅವನು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಸದ್ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಂಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನವರೂ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಗುಸ್ತುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಎಂದೂ ಬಯಸರು. ಅವರು ಮುಷ್ಠಾಗುವ ವರಿಗೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಲು ಅವರು ಅವನನ್ನು ಸಹ ಲಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತರಾದ ಶಿವಶರಣರು ಕೀರ್ತಿವಾರ್ತೆಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವವರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಭಕ್ತರನ್ನು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಎಚ್ಚಿಸುವದನ್ನೂ, ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನೇಕ್ಷಿಸದೆ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನೂ, ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ಯೆಯು ಜನ ಸಂದೋಹವು ಕೂಡಿದಾಗ ಜನರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಅವರವರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವದನ್ನೂ, ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿಯು ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಿನದ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಲು ಎಚ್ಚರಿಸುವದನ್ನೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಜನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಶರಣರು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಠಕಲಿಯುವಂತಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಂಧಭಕ್ತಿಯವರಲ್ಲ. ತಿಳಿದುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಶಿವಾನುಭವದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಿದೆ. ತಾನಾರು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪು ಆವುದು, ಅವನನ್ನು ಬೆರೆಯಲು ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳು, ಎಂಬುದರ ಮೂಲವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಎಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಅನುಭವಿಗಳೂ ಇದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರವನ್ನು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಲಿಂಗಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವವನಾದನು. ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲು ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಅವರ ಹಿಂಸಾ ಕರ್ಮವನ್ನು ತಡೆದನು. ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡು ತಾನೂ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವನಾದನು. ಶಿವಮಾಯಿ ದೇವಿಯು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡಳು. ವೀರದೇವಮ್ಮನು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸಿ ಹೇಳುವವಳಾದಳು. ವಿಮಳಾ ದೇವಿಯು ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವವಳಾದಳು. ಬಹುಜನ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ನಡೆದು ಆಚರಿಸಿದ್ದನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವವರಾದರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೨೨ ಜನ ವಚನಕಾರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿವೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸಂಗೀತಕಲಾಭಿಜ್ಞರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆದರ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪದ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಂದ, ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಲ್ಲಯ್ಯನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ, ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣರ ಕಥಾನಕಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯ ವಾಡುವ ಮೂಲಕ, ಸಿದ್ದ ದೇವಮ್ಮನು ತನ್ನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ, ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನು ಅಥವಾ ರಾಗದ ಸಾಂಕನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ನೃತ್ಯದಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಾಯನವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಆದು ತನ್ನಯವಾ ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಸ್ಫುರಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಕಡಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಡಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಣಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದರೂ ಕೂಡ, ಅವರು ತಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡರು. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ಅವರಿಗೆ ವ್ರತವು, ನಿಯಮವು. ಮಸಣಯ್ಯ ರೆಮ್ಮಯ್ಯೆಯರು ಈ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು, ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನು, ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯನು, ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ಅವರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಾದರು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸುಗ್ರಹ ಭೋಜನವನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದಿಮರಸನು, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶಮಾದರವನು, ಇಂಥ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಮನಗೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಕೆಂಭಾವಿಭೋಗಣ್ಣ, ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯ, ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ, ಮಲ್ಲರಸ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆದರೆ ಅವರು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಮತ್ತು ಚಂದಮೂರಿನ ಅಣ್ಣ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಇವರು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಧನವಂತರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವಗಳಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವ

ರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಮಲ್ಲಯ್ಯನು ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಮರುಷರು ಸಮಾನ ಬಾಧ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರು. ಇದನ್ನು ಅವನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿರ್ಲಜ್ಜರಾಂತಯ್ಯ, ಉರಿಲಿಂಗದೇವ ಮತ್ತು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸರು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆದರೂ ಅವರು ಪ್ರಮಥರ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಮಳಾದೇವಿಯು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಮಾದರವನು. ಕೆಂಭಾವಿಭೋಗಣ್ಣು, ಸೂರಂಬೆ, ಇವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತ್ವವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ, ಜಾತಿಭೇದದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಬಾಂಧವರಿಂದ ಹಿಂಸೆಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸೂರಂಬೆಯು ಜಗದ್ಗುರು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚಿಕ್ಕವರನ್ನೂ ಸಹ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣು, ಕೋಲಂಬೆ ಮತ್ತು ಶಂಕಿತೊಂಡಿ ಇವರು ತೀರ ಬಾಲಕರು. ಆದರೂ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಕರಗಿಸುವಂಥದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಇಡೀ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ೧೭ ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚರಿತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವರು ಎಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯು ನಡೆದ ರೀತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ವೇಮಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು, ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು, ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೇತಲೆಯು, ಎಡಮಠದ ನಾಗಿ ದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಸಣಮ್ಮನು, ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಾಳವೈಯು, ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಳವೈ, ಲಕ್ಕಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಂತೆಯೇ ವಚನ

ಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಶಿವಶರಣರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಂತೆಯೇ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ವಚನಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ, ಸತ್ಯೀಲರೂ ಆಗಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಶಿವಶರಣರು ವಚನಗಳನ್ನು ತಾವೇ ರಚಿಸಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರ ತರುವಾಯ ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ರಚಿಸಿ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಈಚೆಗೆ ವಿಧಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ, ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡೆ ಮತ್ತು ಅವರು ನುಡಿದ ವಚನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳವು ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿದೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮೇಳವು ಹೆರವರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ ಅನುಭವದ ನುಡಿಗಳು, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಕ್ತ ಭಾಷೆಯ ಸರಣಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ವಚನಗಳು ಆಯಾ ವಚನಕಾರರವೇ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗದೆ ಇರದು.

ಶಿವಶರಣರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಆತಂಕಗಳು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಹೊಸತರದವಾಗಿವೆ. ಅವು ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವಂಥವರಿಗೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥವರು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಹಳಯ ಸೋಮವೈಯು ಜೈನಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಜೈನರಿಂದ ಬಹು ಕಠೋರವಾದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಬಾಂಧವರು ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಜೈನನು. ಆದರೆ ಅವನ

ಜೈನ ಜೋಡಿಗರು ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಸೂರಂ ಬಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು. ಇವಳು ಅಸ್ತೌಶ್ಯನೊಡನೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದರು. ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ನದೀ ತೀರ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ದುಷ್ಟರು ಅವನ ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ಮೊದಲು ಶೈವ ಮತಸ್ತನು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಜಾತಿಯವರು ಬಗೆ ದರು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಕೋಲಂಬಿಯು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಶಿನಾರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವನು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪರಧರ್ಮಿಯರೂ ದುಷ್ಟರೂ ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಶಿವಶರಣನೂ ಈ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಮಾಡಿಲ್ಲೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಥವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಲೋಕೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದರು.

ಅನೇಕರು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ನಂಬಲರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ಕೆಲವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪುರುಷರಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರವರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವ ಕುರುಹುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅವರು ಬರೆದ ನಚನಗಳಿಂದಲೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬೌದ್ಧ, ಜೈನರಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚನ ರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಅನೇಕ ದಂತ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ೧೮ ಪುರಾಣಗಳೂ ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಾದಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ವಗಳು ಒಡನೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷನನ್ನು ಎಳೆದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಪುರುಷರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾ

ಜಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಬರಲಾರದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳಿರುವುದು ನಿಜವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು ಅಥವಾ ಬಿಡುವುದು ವಾಚಕರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಉಳಿದ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಬಾರದೆ ಇರದು.

ನಾವು ಮೇಲೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಆಳವಾಗಿ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ಸೂಚನೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಅವು ಎಷ್ಟು ತತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಅವರ ನಿರರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರಭಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾನನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೂಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಆದರೆ ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವಾದಿಪ್ರಮುಖರ ಮಾರ್ಗವು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುದು ವಾಚಕರ ನಿರರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒಂದಿರಬಹುದು. ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಉದಾರ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚತಮ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿದರೆಂಬುದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು.

ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ವೀರಶೈವೇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವದ ಉಗಮವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಅದು ಹೇಗೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ ಹೋಯಿತು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಎಡಮಠದ ನಾಗದೇವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಅವನು ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಜ್ಜಳನು

ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಈ ನಾಗದೇವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಕಾಂಚಿನಗರದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಜೋಳರಾಜರೊಡನೆ ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನು ಯುದ್ಧ ನಡಿಸಿದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇನ್ನೂ ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ತರಗತಿಯ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನೊಡನೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವನು ಅವನಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯವನಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಗದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಸಣಮ್ಮನು. ಆಕೆಯು ವಚನಕಾರಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಉಭಯತರು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಸಣಮ್ಮನ ವಚನಮೊಂದನ್ನು ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಜಗುಣನು ಆಕೆಯ ಗುರುವಾಗಿ ಹಿರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ನಿಜಗುಣನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಚಂದಿಮರಸನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಚಂದಿಮರಸನು ರಾಜನು. ಮೊದಲು ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನಿಜಗುಣ, ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸು ಇವರು ಸಮಕಾಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಮಸಣಮ್ಮ ಎಡೆಮರದ ನಾಗದೇವ ಇವರು ಇವರ ತರುವಾಯ ಬಂದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಸಣಮ್ಮ, ನಿಜಗುಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸರು ವಚನಕಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಶಿವಶರಣರು ಉದಯವಾಗಿ ಅವರು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನ ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆ

ಗಳಾದರೂ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ-ನೀನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಮತ್ತು ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ತ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬರುವಿ, ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಕಲೇಶನು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ತ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾಗುವಾಗ ೩೬ ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಲೇಶನು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹಿರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಐಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಮೇಲಿಂದ ವಿಜಾಪುರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲರಸನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಶಿವಾನುಭವದ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೋರಕ್ಷನು ಐಹೊಳೆಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರನಿಂದ ಗರ್ವಭಂಗಿತನಾಗಿ ತ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಭುದೇವರಿಂದ ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಮಲ್ಲರಸ, ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ, ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗೋರಕ್ಷ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ ಅಥವಾ ರಾಗರಸಾಂಕ ಮತ್ತು ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾದರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಚಳವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಬಾಹೂರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸೆರ್ವಾಡಿಯ ದಂಡು ಅವನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಅವನ ಆನೆಯನ್ನು ಅವನು ಕೊಂದದ್ದೂ ಆಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆದದ್ದೂ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಿಗೆ 'ಸೆರ್ವಾಡಿ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಇತ್ತು.

ಆದರೊಂದಿಗೆ 'ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಗ ರಸಾಂಕ ಈ ಉಭಯತರು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೬ ರಿಂದ ೧೧೨೬ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದಿಹತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಗಳಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದುದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯನು ರೇಕಳಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿಯ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬ ಜಂಗಮನಿಂದ ಲಿಂಗದ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾದನು. ಶಿವಸ್ತಿಯನಾಚಿಯು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಂದ ತನ್ನ ಅಸ್ತೃತ್ಯತ್ವ ನಿವಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಹೊಂದಿದಳು. ತೆಲುಗೇಶವಾಸಣಯ್ಯನು ಲಿಂಗಂವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂಬ್ಬ ಜಂಗಮನಿಂದ ಲಿಂಗದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಂಗಮರೂ ಶಿವಶರಣರೂ ಉದಯವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿಗೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಚಳವಳಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಸ್ಪದದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ

ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವರಾದರು. ಹೀಗೆ ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದದ್ದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದೇಶದ್ದೇ ಇದ್ದು ಅದು ಹೊರಗಿನದಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವ ಚಳವಳಿಯ ಅನುಕರಣವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮವೂ ಅಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶೈವ ಚಳವಳಿಯು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ ಶರಣರಿಗೆ 'ಮುರಾತನರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿವೆ. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೬೩ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇವರನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಶಿವಶರಣರ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡರ ಶೈವಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಅವನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಸೂಜಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಅವರಂತೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಯಾರು ಎಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತಲೆದೋರುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವು ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವನು ಅನರಿಗೆ ಬರೇ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜೋಳದ ರಾಶಿ, ದೀಪದ ಕುಡಿ, ಕಾಡುಗಲ್ಲು, ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲು, ಮೊಚ್ಚಿಯ ಜೋಡು, ಅಳಿಯುವ ಬಳ್ಳಿ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಶರಣರು ಭಾವಿಸಿರುವರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಅವು ಈ ದ್ರಾವಿಡ ಮುರಾತನರನ್ನು ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿದವರಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವಂಥ ಲಿಂಗ

ಗಳ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ. ಶಿವಾನುಭವವು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣರ ಆಚರಣೆಗೂ ಮಹದಂತರವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನರು ಶಿವನ ೨೪ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಶಿವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಭಜಿಸರು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಭವಿಷ್ಯೋದನನಾದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ-- ಅವರ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, ಸರ್ಕೀಲುಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಸದಾಶಿವ, ಈಶ್ವರ, ಈಶಾನ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಇವರು ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಇವರು ಯಾವ ಪರಶಿವನ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿರುವರೋ ಅವನಿಗೆಯೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಶಿವಾನುಭವವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣರಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಶರಣರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು. ಇದು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಈ ತತ್ವವು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರು ನಡೆದದ್ದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ತರದ ಜನರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರಾದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಜೇರಿ ಪ್ರಾಂತದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅದು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರು ವಿಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸತ್ಕಿಯೆ, ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ಅವಧಾನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪುರಾತನರು ಶಿವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ಅವರ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಇಹದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತನಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ತಿಳಿದು ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರಿಗೆ ಜೋಳ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜರ ಸಹಾಯವು ಬಹಳ ಇದ್ದುದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರು ರಾಜರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ರಾಜರೇ ಅವರ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜರು ಅವರ ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಶರಣರು ತ್ರಿಮಂತರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇವಲ ಬಡವರು, ಕೂಲಿಕಾರರು. ಅವರು ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚರು. ತೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅರಿವೆ ಇಲ್ಲದಿರಲು ದಿಗಂಬರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾಲು ದುಡಿದು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಬೋಧೆಯು. ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಲುವಷ್ಟುರಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೊರಕಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆರನೊರೆ ಹೊಗರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶರಣರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಡೆ ಇದೆ.

ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಏನೂ ಬೀಳದು. ಅವರಿಗೆ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳು ಬೇಡ. ಸುಂದರವಾದ ದೇವಾ

ಲಯಗಳು ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾದ ನೀರು, ಸೊಗಸಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಎಳೆದಾದ ತಳಿರುಗಳಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ದೇವಾಲಯವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಪರನಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಧ್ಯಾನವು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂದುವರು. ಇದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ನಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವವು ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಭವಿಗಳನ್ನು ಬೆರೆಯಲು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ. ನೀರು ತಾವರಿಯಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಇದ್ದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ದುಷ್ಟರೊಡನೆ, ಹೆಂಡಗುಡಿಕರೊಡನೆ, ಇದ್ದಾರೆ. ಕೆಡುಕರು ತಮಗೆ ಕೇಡುಬಗೆಯಲು ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಬೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜರೊಡನೆಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಬಡವರೊಡನೆ, ಕೂಲಿಯವರೊಡನೆ, ಬಾಲ ಬಾಲಿಕೆಯರೊಡನೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ, ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು ಜೋಧಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕುಣಿದಿದ್ದಾರೆ, ಪಾಠಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಒತ್ತರದಿಂದ ವಿಸರಿಸಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣವಧಿ ಜನರು ವೀರಶೈವರಾದರು.

ಶಿವಶರಣರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ್ದೇ ಇದೆ. ಅದು ಅವರದೇ ಇದೆ. ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರು ಅದನ್ನು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರಲ್ಲಿಯ ಉಚ್ಚವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು.

ವಿಜಾಪುರ } ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ.
ತಾ|| ೧೮-೨-೧೯೪೪ } ಸಂಪಾದಕ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

- (೧) ಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣದ ಕಥಾಸಾಗರ.
- (೨) ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯಕಥಾಮಣಿಸೂತ್ರರತ್ನಾಕರ.
- (೩) ದೀಪದ ಕಲಿಯರ ಕಾವ್ಯ.
- (೪) ಶಿವಕಥಾಸಾಗರ.
- (೫) ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ ಕಥಾ ಸರಿತ್ಸಾಗರ.
- (೬) ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ ವಿಜಯ.
- (೭) ಶರಣಲೀಲಾಮೃತ.
- (೮) ಶಿವಶರಣರ ರಗಳೆಗಳು-ಹರಿಹರ.
- (೯) ಉಚಿತ ಕಥೆಗಳು.
- (೧೦) ಬಸವ ಪುರಾಣ-ಭೀಮಕವಿ ಕೃತ.
- (೧೧) ವೀರಶೈವಾವೃತ ಮಹಾ ಪುರಾಣ.
- (೧೨) ಶಿವಶರಣರ ರಗಳೆಗಳು-ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದವುಗಳು.
- (೧೩) ರಾಘವಾಂಕ ಪುರಾಣ.
- (೧೪) ಸಹಸ್ರಗಣ.
- (೧೫) ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳು.
- (೧೬) ನಿರಂಜನವಂಶರತ್ನಾಕರ.
- (೧೭) ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿಧಿ.
- (೧೮) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧.

- (೧೯) ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳು.
 (೨೦) ಶಿವತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ.
 (೨೧) ಶಿವತತ್ವರತ್ನಾಕರ.
 (೨೨) ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳು.
 (೨೩) ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಪುರಾಣ.
 (೨೪) ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೧, ೨ ಮತ್ತು ೩.
 (೨೫) ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ.
 (೨೬) ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

ಭಾಗ ೧

ಉರಿಲಿಂಗದೇವ.

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಈಗ ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಂಧಾರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಗೋದಾವರಿನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಅದರ ಉತ್ತರ ಭಾಗ ದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಭಕ್ತರ ಲಿಂಗಧಾರಣ, ಲಗ್ನ ವೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋವೇದಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮಾಧಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿರುವನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ವಿಷಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ, ಕರಡಿ, ಹಾವು ಇಂಥ ಯಾವ ಹಿಂಸ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಪೂಜಾರತನಾಗಿರುವದೇ ಅವನ ಶಿವಾನುಭವದ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಈ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವಿದ್ದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯ

(೧) ಕೆಲವು ಕೈಬರಹದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಂಧಾರವೆಂತಲೂ ಬೇರೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಧಾರವೆಂತಲೂ ಇದೆ. 'ಕಂಧಾರ' ಇದೇ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು 'ಅವನೇ' ಇದು ಅದರ ನೆರೆ ಗ್ರಾಮವಾಗಿರಬಹುದು.

ಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನ ಮನಸ್ಸು, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಮತ್ತು ಅವನ ಮಾತು ಕತೆಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ--

(೧) ಮಂಗಳಮಯ ಲಿಂಗದ ಮನ ಹಿಂಗದೆ ಸುಸಂಗಿಯಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಸಂಗಿಯಾಗಿಪ್ಪಾತನಂಗವೆನಗೆ ಮಂಗಳ ತರಂಗ. ಆತನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲರಿಸಾ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಅವನು ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸಾಮ ರಸ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ--

(೨) ಇನಿಯ ನೀನೇ ಎನಗೆ. ಇನ್ನೇನನೊಂದನಾನರಿಯೆ. ನೀ ನುಡಿಸಲು ನುಡಿವೆನು. ನೀ ನಡಿಸಲು ನಡೆವೆನು. ನೀನಲ್ಲದನ್ಯವ ನಾನರಿಯೆನು. ನಲ್ಲ ಕೇಳಾ. ಎನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ ನೀನೇ ಮತಿ, ನಿನ್ನಾಣೆಯಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಅವನು ತನ್ನ ಬೇರೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ ಶಿವಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ -

(೩) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವೆ. ಕಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳಗುವೆ. ಎನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಳತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಪ್ಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ನೀನೇ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಇಂಥ ಅವನ ವಚನಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಒಂದು

ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ಕೆಲವು ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮಗ್ನನಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರು! ಅದು ಭಗ್ಗನೆ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು ಮತ್ತು ಅದರ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಸರಿಸಹತ್ತಿತು !! ಇಷ್ಟಾದರೂ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬುತ್ತ ಬಂದರೂ ಅದು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿಹೋಯಿತು ! ಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಂತ್ರದೇಹಿಯ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಲಾರವೆಂಬ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಇದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಆಗ ಆ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡವರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಬಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೆರಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಉಚ್ಚ ಜೀವನವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯಪೀಠದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ವರ್ತನೆ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬೋಧೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರೂ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉದಹರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಉರಿಲಿಂಗದೇವ' ಎಂದಿದೆ. ೧

(೧) ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೨ ಇದರಲ್ಲಿ ಇವನ ಉಳಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನಾಗಿ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಅವನ ಆಚಾರ್ಯಸೀತವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನ ವಚನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದವುಗಳು. ಅವು ವೀರಶೈವ ವಾಚ್ಛಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಛ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಮೊದಲನೇ ಹೆಸರು ಪೆದ್ದಣ್ಣನೆಂದಿದ್ದು ಅವನು ಕಂಧಾರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದ ಮೂಲಕ ಜೋರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗೋಸ್ಕರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ನಂದಿವಾಡ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನಾದ ಸೂರಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಸೂರಯ್ಯನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಶೇಷ ಸನ್ಮಾಹಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಪೆದ್ದಣ್ಣಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು ಅವನು ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಠದ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನೇರಿ, ಬೆಳಕೆಂದಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಕೆಳಗಿಳಿಯಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡದೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಂಡಿಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಗಂಧ ಸುಷ್ಪಾದಿಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೀರು

(೧) ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುರೇಶನೆಂದಿದೆ.

ತ್ತಿದ್ದವು. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನೇಸತಿ, ಲಿಂಗವೇ ಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವುಳ್ಳ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನುಡಿಯುತ್ತ ನುಡಿಯುತ್ತ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆಯೂ ಲಿಂಗವು ಪುರುಷನಂತೆಯೂ ಇರುವುದು ಪೆದ್ದಣ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಬಂದಿತು. ಈ ರೀತಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನು ಸಮಾಧಿಪ್ಥನಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತ ಬಳಿಕ ನಂದಿವಾಡದ ಸೂರಯ್ಯನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆರುಹಿಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಮೇಲೆ ಬೆಳಕೆಂದಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಗಿಯುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ, ಅವನ ವೃತ್ತಿಯು ಕೂಡಲೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಜೋರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂವಿಳಿದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವಂದಿರುವ ಅವನು ತೀರ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಂತಾದನು. ದೇವಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದೆಂದು ಆದ್ಯರ ವಚನವು ಇದ್ದು, ಅದು ಆದಿನ ಪೆದ್ದಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಾಳಿದವನಾದನು.

ಆದರೆ ಅವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ತತ್ವದಂತೆ ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಗೆದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಹಾಕಿದ ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದಕ್ಕೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಅವುಗಳ ಬೆಲೆಯು ನನಗೆ ಬೇಡ, ನೀವು ನಂದಿವಾಡದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನನಗೂ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಅವನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜೋರ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಅವನ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಪೆದ್ದಣ್ಣನೊಡನೆ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಮಠದ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಪೆದ್ದಣ್ಣನ ಈ ನಿಷ್ಠೆಯು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಅವನು ಅವನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಇದಿರಿಗೆ ಬರುವದನ್ನು ಕಂಡು ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು

(೧) ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಂ. ೧೦-೫-೪೪೩ ಇದರಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು 'ಗೆ ಜಾದಿ ಗಿಡಿಚ' ಎಂದು ಬೈದು ಕಲ್ಲು ಕೊಡಲು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಗೆ ಜಾದಗಿಡಿಚ ಜಾದಗಿಡಿಚ ಇದೇ ಗುರುಮಂತ್ರವೆಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಿರಲು' ಎಂದು ಭೈರವ್ವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವು ಮರಾಠೀ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಇದಕ್ಕೆ 'ಕಲ್ಲನ್ನು ತಕ್ಕೋ ಹೋಗು' ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಗೆ ಜಾದಿಗಿಡಿಚ ಜಾದಗಿಡಿಚ' ಇದು ಅಶುದ್ಧ

ಅಂದು ಇದನ್ನು ಮೂಜೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಗ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ನುಡಿದ 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಈ ಶಬ್ದಗಳೇ ತನ್ನ ಗುರುಮಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆ ಸಹತ್ತಿದನು. ಈ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಪದವೇ ಅವನಿಗೆ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಂತೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿರತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಲ್ಲು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದಿತು.

ಮುಂದೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ತಾನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಡ ಕಲ್ಲು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾದುದನ್ನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಧಾನ ಮೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅವ

ವಿದ್ದು 'ಘೇದಗಡಿ ಚ' (ಕಲ್ಲನ್ನೇ ತಕ್ಕೋ) 'ಜಾ ದಗಡಿ ಚ' (ಎಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲೇ ಹೋಗು) ಇದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶುದ್ಧವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಘೇ ದಗಡಿಚ' ಇದು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗೆ, ' ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಇದು ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯು ತೆಲಗನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಇವು ತೆಲಗು ಶಬ್ದಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ನಾವು ನೊಡಲು ಊಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ನಂದರಾಜನೆದುರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ನಿಜಾರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅವು ಮರಾಠೀ ಶಬ್ದಗಳಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಧಾರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಇದೇ ಉರಿಲಿಂಗನ ಗ್ರಾಮವಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆಲಗು ಸೀಮೆಯು ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ. ಪೆದ್ದಣ್ಣ ಈ ಶಬ್ದವು ಮರಾಠಿಯಾಗಿರದೆ ತೆಲಗು ಭಾಷೆಯದಾಗಿದೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯು ನೊಡಲು ತೆಲಗು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮರಾಠೀ ಸೀಮೆಯಾದ ಕಂಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿಗೆ 'ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ರೀವರರು ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಂದರಾಜನೆಂಬ ಅರಸನು ಈ ಕಂಠಾರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ಆಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ಏನೂ ಬೀಳದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಜಲಶಿಲ್ಪಿಗರು ಅವರ ನಡುವಿನ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿದರೆ, ನೀರು ಬೀಳುವದೆಂದು ಹೇಳಲು ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕಲು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲ್ಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನೂ ಅವನ ಶಿಷ್ಯನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಹೊರಗೆ ಬಾರದೆಂದು ಗಣಕರು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅರಸನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಆಗ ಅರಸನು ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತಿಹಾಕಲು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು 'ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದೊಡನೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವು ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿತು. ಮುಂದೆ 'ಘೇ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಕೂಡಲೆ ಆ ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಕಲ್ಲು ಹೊರಗೆ ಕಿತ್ತಿಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಅದರೊಳಗಿಂದ ನೀರಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹವು ಹೊರಚಿಲ್ಲಿತು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿತು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವವಿದೆ. ಇಂಥವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು, ಶಿವಯೋಗಿಯು. ನಂದರಾಜನು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ಗುರುವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯನ್ನೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಗುರುಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಕಂಠಾರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವನಾದನು. ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಆತನೂ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಅವನು ಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಆಗಮ ಈ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತೋರಿಸಿದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಬಹುತರವಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅವತರಣಗಳು ವಿಮಲವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ವಚನಕಾರನೂ ಅವನಷ್ಟು ವೇದಾಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸವಾಡಿ ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಸುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವದೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಮಠಗಳು ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಇದ್ದು ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ಎರಡನೆಯದು ಸೇಡಮದಿಂದ ೧೫ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಕೊರಳಿಯಲ್ಲಿ, ಮೂರನೆಯದು ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಬೇವಿನ ಚಿಂಚೋಳಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವನ ಸಮಾಧಿಯು ಈಗಲೂ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.^೨

(೧) ಇವು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

(೨) ಈ ಮಠಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಪ್ತನು ಕಂಡು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರು ರಾಮಲಿಂಗಯ್ಯ ಶಿವಜಂಗಮ ಎಂದು ಇದ್ದು ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಾಂಡೂರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಮಲ್ಲರಡ್ಡಿಶಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದರೂ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಶ್ಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು! ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಉರಿಲಿಂಗದೇವ ಮತ್ತು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳ ಮಠಗಳು

ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯೂ ಅವನ ಗುರುವಾದ ಉರಿಲಿಂಗನೂ ನೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಗಿಹೋದ ಸಹಸ್ರ ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉಭಯತರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಸಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನ ಸಮಾಧಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಮನುಷ್ಯನು ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಸದ್ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಂಥ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯಂಥ ಮೊದಲು ಹೀನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಗುರುವಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೀಠವನ್ನು ಸಹ ಆಲಂಕರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ವರ್ತನೆ ಇವುಗಳೇ ಕಾರಣಗಳಾದವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ.

ಅಸ್ತತ್ವರ ಮತಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವದು ದುರ್ದೈವವೇ ಸರಿ. ನೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಗಿ ಹೋದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಇದ್ದದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನಿರಬಹುದು? (ಈ ವಿವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೦-೫-೪೩ ನೋಡಿ.)

ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ.

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಿಚಾರಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಬಾಹೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ತೋಟ ಮಾಡುವದೇ ಇವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇವನು ಆದರಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಜನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಲಿರುವಾಗಲೇ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದವನಾದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಹೇಳಿರುವದೇನಂದರೇ:

‘ಕೊರಡು ಕೊನರಿದಲ್ಲಿ ಬರಡು ಹಯನಾದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆ ನಿಜ ಕರ್ತೃ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿವಿಧದ ದೃಶ್ಯವೋ, ವಿಶ್ವಾಸಿಯ ಚಿತ್ರವೋ? ಇದು ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಲಬಿಗೆ ಮುಖ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಸತ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗನ ಕೊಡುವ ಕೃತ್ಯ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿಲೆ, ಮರ, ಬೆಂಕಿ, ನೀರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಸ್ತುವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವದೆಂಬ ಭಾವವಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅವನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ನುವದೇನಂದರೇ - ‘ಶಿಲೆ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು ಮಳಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸೂರ್ಯ ಇಂತೀ ಒಳಗಾದವರ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಂತಿದ್ದಿತು ಅಂತೆ ವಸ್ತುವಿಪ್ಪುದನರಿತು ಇದು ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸರ್ವಾಧಾರವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಬಂಧ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ವಿಶ್ವಾಸವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪವಿಪ್ಪನು.’

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅವನ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜೋಳವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವೇಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ವರ್ತ

ಕನು ಜೋಳದ ಗುಂಪೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಈ ಶಂಕರ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಅವನು ಮಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು - “ಎಲೈ ಜೈನನೇ, ಶಿವನು ಜೈತನ್ಯರೂಪಾಗಿರುವನಲ್ಲದೆ ಮಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೇ?” ಎಂದು ಎನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜೈನನು “ಈ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಜೈತನ್ಯವು ಇದ್ದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ನುಡಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. “ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿರರ್ಶನಕ್ಕೆ ತರುವೆನು” ಎಂದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೇಳಿ ಆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ‘ಶಂಕರಾ’ ಎಂದು ಕರೆದನು. ಆಗ ಶಿವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ‘ಓ’ ಎಂದೆನ್ನಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಈ ಆದ್ಭುತವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾರು, ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ದೇವರಾರು, ಅವನು ಶೂನ್ಯನೋ ಹೇಗೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳು ಜೈನ, ವೈಷ್ಣವ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜೈನರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ವಾದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿದ್ದಾದರೆ ಶಿಲೆ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು, ಮಳಲು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅವನು ಪವಾಡದ ಮೂಲಕವೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಆ ಗುಡಿಯ ಕಲ್ಯಾಣದೇವಿ ಎಂಬ ನರ್ತಕಿಯು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳನ್ನು ತಡೆದರು. ಆಗ ಕೆಲವು

ಪರವಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಬಂದರೇನು, ಅವನೇನು ಕಲ್ಲನಂದಿಗೆ ಕಬ್ಬನ್ನು ಮೇಯಿಸಿರುವನೋ, ಎಂದು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಾಡಿ ನುಡಿಯಲು, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಫೇಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬ್ಬನ್ನು ತರಿಸಿ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಒಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲನಂದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಎಲೋ ವ್ಯಸಭೇಂದ್ರನೇ, ಬಾರಯ್ಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಆ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಎದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಕಬ್ಬನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಈ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಕೆರೆಯುದಕವನ್ನು ಸಲಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅದು ಒಂದು ಉಸುರಿಗೆ ಆ ಕೆರೆಯ ಸೀರನ್ನರ್ಥದಷ್ಟು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಸಾಕೆನಲು ಆ ನಂದಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ರಂಗಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕುರುಹಾಗಲೆಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಜನರ ಗೋಚರಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಬಾಹೂರಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ರಾಜನಾದ ಸೇರ್ಮಡಿರಾಯನ ದಂಡು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರಲು ರಾಜನ ಆನೆಯು ಸಂಕೊಲೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಓಡುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಸುಂಡಿಲವನ್ನು ನೆಗೆಹಲು, ‘ಹೋ ನಿಲ್ಲೆಂದು’ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಗರ್ಜಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದು ಸ್ತಂಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಆಗ ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ, ಇದು ನಿನ್ನ ಕೇವಲ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯು, ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯು ಎಂದು ಕುಸಿತನಾಗಿ ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ‘ಮರುಳೇ ಶರಣರ ಲಿಂಗಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಆವುದು ಸರಿಯು?’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ಆನೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಲು ಅದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿತು. ಸೇರ್ಮಡಿರಾಯನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಎಲೋ ದೇವಾ ನಾನು ನಿಜವನ್ನರಿಯದ ಮೂರ್ಖನು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನರಿಯದವನು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಮತ್ತು ಆನೆಯನ್ನು ಬದುಕಿಸು’ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಲು, ಬ್ರಹ್ಮ

ಯ್ಯನು ಆನೆಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರ ಸಹಜ ಭಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧರು ಮತ್ತು ಮಾಂತ್ರಿಕರು ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಆರಸನೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಇದ್ದು ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಾ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ತೋಟಗನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಪುರಾತನ ಶಿವರ ರಣರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈ.

ಸೋಹಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸನಾಥನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಜೈನನು ಇದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗಳಾದ ಸೋಮವೈಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದನು. ಸೋಮವೈಯ ತವರುಮನೆಯವರೂ ಜೈನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೋಮವೈಯು ಅರಿತವಳಾಗಿ, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಜೈನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದು ಆಕೆಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ತಿ, ಮಾವ, ಭಾವ, ವೈದುನ, ಪತಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಅವರಿಗಂಜಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರುವಳು. ಅವಳು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ಗಂಡನು ತನಗಿತ್ತ ಗಂಧ, ಕಸ್ತೂರಿ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಲಿಂಗದಂಗಳಕ್ಕೆ ಲೇಪನವ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮುಡಿಗಿತ್ತ ವೊಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ, ತನಗೆ

ಕೊಟ್ಟ ಫಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ, ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೆ ಯನರ್ಪಿಸಿ, ಕೈಮುಗಿದು, ಪರಮಾತ್ಮನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡುವಳು. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡೆನೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳಾಗಿ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಲಗುವಳು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನಡಿಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ಶಿವಾಲಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರಲು ಆಕೆಗೆ ತಡವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನ ತಡವಾಗಲು, ಅದನ್ನು ಪಾರಿಸನಾಥನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದು, ಅವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೂಡಲೆ ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿಂದ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ, ಅವಳು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ 'ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯು ನೀನು ತಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ತಾನುಣ್ಣದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆತ್ತಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೊಸೆಗೆ ಕೊಡುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು, ಮತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರೀ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಗಂಡನಾದರೂ ತಾನು ದಿನಾಲು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವು, ಕಸ್ತೂರಿ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಸೋಮವೈಯು ತಾನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ, ತನಗಿಕ್ಕಿದ ಬರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತ, 'ಎಲೋ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಆಗ್ಗವಣಿ, ಪುಷ್ಪ, ತಾಂಬೂಲಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಕಣ್ಣಿದ್ದ ಕುರುಡನಂತಾಯಿತೇ? ಇಷ್ಟು ದಿನ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಾನುಂಡರೆ ಅದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು,

ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ದುಃಖಿಸಹತ್ತಲು, ಆಗ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ - 'ತಾಯೇ, ನನ್ನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನೀರನ್ನೇ ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸು, ಆ ನೀರನ್ನೇ ನನ್ನಮೇಲೆ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸು, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೇರಿಸು, ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಹೊರಡಲು, ಸೋಮವೈಯು ಆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹತ್ತಿಸಲು ಅದು ಉರಿಯಹತ್ತಿತು! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ಪೂಜೆಯು ಕೆಲವು ದಿನ ಸಾಗಿತು.

ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಜೈನರು ಸೋಮವೈಯು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಅವಳ ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತ್ತಿದ್ದ ಆಗಾಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು, ಅವರು, 'ಇಂಥ ಕುಟಿಲ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ನಮ್ಮ ಜೈನಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಮಾಡದೆ ಬಿಡುವಳೇ?' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಾವು ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸೋಮವೈಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಸುದ್ದಿಯಾಯಿತು. ಜೈನರು ಕೋಪಗೊಂಡರು. ಶಿವಭಕ್ತರು ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದಳೇ? ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಯಿತು, ಎಂದು ಬಹಳ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲು ಪಾರಿಸನಾಥನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇರಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಸೋಮವೈಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ, ಆ ದಿನ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಾನು ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನಮೇಲೆ ಏನೋ ಒಂದು ಘೋರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಆಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ದೀಪದ ಕುಡಿಯೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಅದರ ಮುಂದೆ ತನಗೆ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬೋನವನ್ನಿಟ್ಟುಅರ್ಪಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಇದೇ ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಎಂದು ಭಾವಿ

ಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಪಾರಿಸನಾಥನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪತಿಯು ನಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಒಂದು ಬಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಸೋಮವೈಯ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದನು. ಆಗ ಆ ಅಬಲೆಯು ಭಯಭೀತಳಾದಳು. ಅವಳು 'ಆಹಾ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನಾದ ಶಿವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿಯು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯು' ಎಂದು ಆ ದೀಪದ ಕುಡಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. 'ಭಾವದಂತೆ ಲಿಂಗವು' ಎಂಬ ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಯಂತೆ ಆ ಕುಡಿಯು ಭಗ್ಗನೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವಾಯಿತು! ಆ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ 'ಪತಿಯೇ ಭಯ ಪಡಬೇಡ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಟಿತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶಿವಶರಣಿಯಾದ ಸೋಮವೈಯು ಅಡಗಿ ಹೋದಳು. ಅಡಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೋಮವೈಯು 'ಎಲೋ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳಕು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊರಟಿತು ಮತ್ತು ಆ ಸೋಮವೈಯು ಆ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಭಾವಿಕರು ಸೋಮವೈಯ ಈ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಂಬಲಿ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಅಧುನಿಕ ಲೌಕಿಕರು ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕೈಯಿಂದ ಬಡ್ಗದಿಂದ ಹತಳಾದಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ, ಹೇಗೆ ತಿಳಿದರೂ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೋಮವೈಯ ಸೋಮವೈಯ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯದ್ರಾವಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲೇನಕರು ಮಹತ್ತಿರರೂ ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಾದರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಕಾಯಕದಿಂದ ತನಗೆ ದೊರಕಿದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಶರಣರ ಸೇವೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಈ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

‘ಆರಿದು ಚುಚ್ಚುವರೆಲ್ಲರು ಧನದಟ್ಟಿ. ಮರೆದು ಚುಚ್ಚುವರೆಲ್ಲರು ಧನದಟ್ಟಿ. ನಾ ಚುಚ್ಚುವುದೆಲ್ಲವು ಸತ್ತ ಜೀವ ದನದಟ್ಟಿ. ಆಟ್ಟಿಯ ಕೊಯಿದು ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ ಸತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಎನಗೆ ಬಟ್ಟಿ ಬಯಲ ತೋರ ಬೇಕೆಂದು. ನಿಮ್ಮ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಹೋಗಿ. ಎನ್ನು ಬಟ್ಟಿ—ಕಾಮ ಧೂಮಧೂಳೇಶ್ವರನ ಬಟ್ಟಿಯೇ ಸಾಕು.’

ಭಾವ:— ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ದನದ ತೋಗಲಿನಿಂದ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರಾದ ಜೀವವೆಂಬ ತೋಗಲಿನಿಂದ ಜೋಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಜೋಡನ್ನು ನಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯರು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಿಬಯಲು ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ದೊರಕುವನು. ಆದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಧೂಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಧೂಳಯ್ಯನು ನನಗೆ ಕೈಲಾಸವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪದ

ವಾಗಲಿ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಶರಣರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಘನ ಪದವಿಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕು ಎಂದು ನುಡಿದು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂತಲೂ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಲೋಕಗಳಿವೆ ಎಂತಲೂ ಶಿವಶರಣರು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ತತ್ವಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹೋಗಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಧೂಳಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಂದು ದಿನ ಧೂಳಯ್ಯನು ಚಮ್ಮಾಳುಗೆಯನ್ನು ಉಳಿಯಿಂದ ಹೊಲಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತರಲು ಆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ರೂಪುದೋರಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ರೂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಧೂಳಯ್ಯನು ಆಡಗಿ ಹೋದನು!

ಶರಣರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಪದವು ಬೇಡ ಆದ್ದರಿಂದ ಧೂಳಯ್ಯನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಆದರೆ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಶರಣರ ಜೀವಿತದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಧೂಳಯ್ಯನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವದೇ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿಯ ಸೋಮವೈಗೆ ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವು ಅವಿಭವಿಸಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನಿಗೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಜೋಡನ್ನು ತನ್ನ ಉಳಿಯಿಂದ ಹೊಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಟವಾದನು.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಪಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೧೦೨ ವಚನಗಳು ಈಗ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವೆಂದರೇನು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಕಾಯಕವನ್ನು

ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇನ್ನೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣ

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳೇಕೋಟೆಯಿಂದ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ೧೬ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಶರಣನಾದ ದೇವರ ದಾಸಿಯವನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಮುದನೂರು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು, ಕೇಶಿ ರಾಜನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಕೊಂಡುಗುಳಿ, ಗೊಲ್ಲಾಳನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಗೋಲ ಗೇರಿ, ಶಂಕರದಾಸಿಯವನ ಗ್ರಾಮವಾದ ನವಿಲೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇದರಿಂದ ೩-೪ ಮೈಲು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರದೇಶವು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದಿಮರಸನೆಂಬ ರಾಜನು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಭೋಗಣ್ಣನೆಂಬ ವಿಪ್ರನೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೋಗಣ್ಣನು ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನು, ವಿದ್ವಾಂಸನು, ಎಂದು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಶರಣರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಮತ್ತು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕುಲವನು ಅರಸಬಾರದೆಂಬ ತತ್ವವಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಅವನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುವನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದಿಂದ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು.

ಹೀಗಿರಲು ಶಿವನು ಭೋಗಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಮಿಣಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಿಗೋಲು, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜಂಗಮ

ನಂತೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ಭೋಗಣ್ಣನು ಅವನು ಜಂಗಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಆವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದಾರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅವರೆಲ್ಲರು ನೆರೆದು ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಗಣ್ಣನು ಭಕ್ತಾಚಾರವೆಂದು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು, ಹೊಲೆಯನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವನೊಡನೆ ಆರೋಗಿಸಿದನು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ವಿಪ್ರಾಚಾರವೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು? ಜಾತಿ ನೀತಿಗಳು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಾಗದು. ಅತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಊರಿಂದ ಹೊರಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ದೂರಿದರು. ಆಗ ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಕರಿಸಿ ಹೊಲೆಯನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೊಗಿಸುವರೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಭೋಗಣ್ಣನು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಹೊಲೆಯನೇ ಕುಲಜನು, ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ವಿಪ್ರನೇ ಹೊಲೆಯನು, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸೂತಕವಿಲ್ಲೆಂಬ ಆಗಮವಾಕ್ಯ ಉಂಟು, ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ವಿಪ್ರರು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗದು. ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇದ್ದವನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಕೆ ಏನು ದೋಷವು? ಎಂದೆನ್ನಲು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಪ್ರರು 'ನಾವೇನು ಹೊಲೆಯರೇ' ಎಂದು ರೋಷಾವೇಶವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನುಡಿಯಲು, ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡ, ಹೊರಟು ಹೋಗು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಅವನು ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ನುಡಿದು ಕೂಡಲೇ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ಆಗ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಗಳು ಭೋಗಯ್ಯನ ಜಿನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೊರಟವು. ಹೋಗುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಳುತ್ತಲೂ ಕೆಲವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಲೂ ಕೆಲವು ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು

ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೂ ಅವನು ಅವನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟನು. ಇತ್ತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಹಸುಗಳು ಹಾಲನ್ನು ಕರಿಯದೆ ಹೋದವು. ಜನರು ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಳಿತಿತು. ಪುಷ್ಪಗಳು ಬಾಡಿದವು. ಮುಂದೆ ವಿಷ್ಣು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ನೇಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಲು, ಒಳಗೆ ಬರೇ ಪೀಠಗಳಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು 'ಶಿವ ಶಿವಾ' ಭೋಗಣ್ಣನ ಕೂಡ ಆ ಲಿಂಗಗಳೇ ಹೋದವೇ! ಏನು ಉತ್ಪಾತನಾಯಿತು! ಎಂದು ಭಯಪಟ್ಟು ಅರಸನಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರು 'ಭೋಗಣ್ಣನು ಮಹಾ ಮಹಿಮನು, ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅರಸನು ಕಲಶ ಕನ್ನಡಿ ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯದಿಂದ ಪುರಜನರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಭೋಗಣ್ಣನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋಗಲು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೇ ಮುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಇದೇನು ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಯಾತ್ರೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಇರುವ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನಿಗೆ ನಾವು ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯ ನರಿಯದವರು, ಜಂಗಮವು ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣವು, ಜಂಗಮದಂಗವು ಲಿಂಗವು, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕಂಡೆವು, ನೀವು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಭೋಗಣ್ಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ತಿರುಗಿ ಕೆಂಭಾವಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದ ಲಿಂಗಗಳು ಭಕ್ತನು ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನೆಂಬ ಸಂತೋಷದ ಭರದಲ್ಲಿಯೇ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಲಿಂಗಗಳು, ಸಣ್ಣ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಕುಳಿತವು. ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಿಸಲು ಇದೊಂದು ಕುರುಹಾಗಿ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದವೆಂದು ಮಹಾಕವಿಯಾದ ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭೋಗಣ್ಣನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಪ್ರರನ್ನು ಹರಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಭೋಗಣ್ಣನ ಮೂಲಕ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಗಣ್ಣನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ 'ಭೋಗಿನಾಥ' ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಈಗಲೂ ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲವು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರದೆ ದೊಡ್ಡ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಲಿಂಗಗಳು, ಸಣ್ಣ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಇರುವದನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಗಣಸಹಸ್ರದ ಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚಂದಿಮರಸು.

ಚಂದಿಮರಸನು ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತ ವೈದಿಕಾಚಾರವನ್ನು ಸಾಲಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಭೋಗಣ್ಣನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಆದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜಾತಿ ಕುಲಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಎಲ್ಲರೂ ಉಚ್ಚ ಕುಲದವರೆಂದು ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಲು ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಇದರ ವಿವರಗಳು ಭೋಗಣ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತಗಳೇಳಲು ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಪುನಃ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅರಸನ, ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಸಂತ್ಯಜಿಸಿ

ಕೆಂಭಾವಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಮ್ಮಲಿಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡಹತ್ತಿದನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಈಗ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಾನುಭವನ ತತ್ಪುತ್ರನು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಉಚ್ಚ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದಿಮರಸನು ನಿಜಗುಣನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ನಿಜಗುಣನಾದರೂ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣ ಯೋಗಿಯ ಯೋಗಾ', ಎಂದಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಇವನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಚಂದಿಮರಸನು ವಹಿಸಿ ತಾನೂ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿಶದಪಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಸಿಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮಾ' ಎಂದಿದೆ. ನಾವು ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಆತನ ವಚನಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸದೆ ಇದ್ದ ಯಾವ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಚಂದಿಮರಸನು ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಷ್ಠನಾದನು.

ಅವನ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಲಯವು ಇದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಗದಗ-ವಿಜಾಪುರ ರೇಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲಿರುವ ಸೀತಿಯೆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ಸೇತುವೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ೨ ಮೈಲು ದೂರ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅದರ ಕಮಾನುಗಳ ತಳದಿಯು ನದಿಯ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕಾರಣ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಡುವು ಆಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಈಗ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ನದಿಯ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಇದು 'ಚಂದಯ್ಯನ ಗುಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಚಂದಿಮರಸನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಗೊತ್ತಿರದ್ದರಿಂದ, ಅದು ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನ ಗುಡಿ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಂದಿಮರಸನನ್ನೂ ನಿಜಗುಣನನ್ನೂ ಊನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಘನಲಿಂಗನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

“ನಿಜಗುಣ ಚಂದಿಮರಸನು ಕರಸ್ಥಲದ ಸಾಗಿದೇವರೊಳಗಾದ ಎಲ್ಲ ವಿರಕ್ತರು ಅವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ಕೆಟ್ಟು ನುಡಿದ ಭವ ಹೇತುಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ- ಅವರು ತುಂಬಿದ ತೊರೆಯ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹಾಯಿದರು. ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಲು ಬೋಸ ಹಣ್ಣು ಕಚ್ಚಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಉಂಡರು... ..” ಇತ್ಯಾದಿ. ಚಂದಿಮರಸನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. (ಚಂದಿಮರಸನ ವಚನಗಳು— ವಚನ ನಂ. ೧೨, ೧೩, ೨೩, ೨೬, ೪೦, ೪೫ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ).

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ನಿಮು ಗೆಂದಟ್ಟಡಿಗೆಯ ನೀಡ ಕಲಿಸಿದಾತ ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಯ್ಯ' (೧) ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಯ್ಯ, ಚಂದಿಮರಸನು ಮತ್ತು ನಿಜಗುಣ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಮೊದಲಿನವರಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಗುಣ.

ನಿಜಗುಣನು ಕೆಂಭಾವಿಯ ಚಂದಿಮರಸನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ನಿಜಗುಣನ ಗ್ರಾಮವು ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದಿಮರಸನು ಅವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆಯೇ ಬಂದು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ, ಅವನ ಆರಿವು, ಅವನ ಯೋಗ ಇವುಗಳ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ (ಚಂದಿಮರಸನ ವಚನಗಳು ೧೨, ೧೩, ೨೩, ೨೬, ೪೦, ೪೫, ಇವುಗಳನ್ನು

ನೋಡಿರಿ). ನಿಜಗುಣನು ಶಿವಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯೋಗವೆಂದರೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನಿರೋಧನೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹಠಯೋಗಿಗಳಂತೆ ಅವನು ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷೇರಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ, ಲಿಂಗ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಿನ್ನತ್ವವನ್ನು ಳಿಯುವದೇಯೋಗವು, ಈ ಭಿನ್ನತೆಯು ಹೋಗಿಸಾಮರಸ್ಯವಾಗಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಅಂಗ ಗುಣಗಳು ದೂರಾಗುವವು ಮತ್ತು ಸಂದೇಹವು ಅಳಿಯುವದು, ಜಗತ್ತು ಇದು ಒಂದು ಕುರುಹು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ಇದೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ನಿಜವು ಉಳಿಯುವದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿಜಗುಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗವು ಹೀಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವವು ಸಹ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ವಚನಗಳು ಎಂಟು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಘನಲಿಂಗನು ತನ್ನ ೨೦ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜಗುಣನು ಉಚ್ಚ ಪ್ರತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚಿಮ್ಮಲಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾದನು. ಅವನು ಐಕ್ಯಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಉಂಟಾಯಿತು. ನಿಜಗುಣನ ಹೆಸರು ಗಣ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಗುಣನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು

(೧) ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬವನ್ನು ಯೋಗಪೂಜೆ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಆತ್ಮನನರಿದಿಹೆನೆಂಬವನ್ನು ಉಭಯದೊಡಲಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯದ ಗಜ ಬಜಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕದೆ ನಿಂದ ನಿಜಗುಣಯೋಗಿ.

(೨) ಬಂದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಂಡು ಸಂದೇಹವಳಿದ ಮತ್ತೆ ಬೇರಂದವ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಗಳ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ಇಂಬಿಲ್ಲ. ಆ ಉಭಯದಂಗದ ಸಂಗವ ಮರೆದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣಯೋಗಿಯ ಯೋಗ.

ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವ

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ದೇಶ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು. ತಮಿಳು ದೇಶದ ಶಿವಶರಣರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರು ತಮಿಳು ದೇಶಕ್ಕೂ ಹೋಗಿಬರುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನು ಚೋಳ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚೋಳ ರಾಜರಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜರಿಗೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಚೋಳ ರಾಜನು ತನಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಪ್ಪನ್ನು ಬಾರದಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚತುರಂಗ ಬಲ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಅವನೊಡನೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿ ರಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡು ಬಿಡಾರ ಬಿಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಳಯದಿಂದ ಅರ್ಧಕೋಶ ದೂರ ಎಡೆಯ ಮಠದ ನಾಗಿದೇವನು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಿಳಿದು ಅವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ತಿರುಗಿಬರುವಾಗ ಅವನನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮಸಣಮ್ಮ .

ಮಸಣಮ್ಮನು ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ನಾಗಿದೇವನು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚೋಳ ರಾಜನ ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿರಲು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ನಾಗಿದೇವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು

ಆವನನ್ನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಸಣಮ್ಮನನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಮಸಣಮ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವಚನಕಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಅವಳ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ; ಇದರಿಂದ ಈಕೆಯು ನಿಜಗುಣನನ್ನು ಬಹಳ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಿಜಗುಣನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಸಮಾಧಿಗೆ 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದುದರಿಂದ ವಚನಕಾರರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಆದನ್ನೇ ಮಸಣಮ್ಮನು ತನ್ನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ನಾಗದೇವನು ಮತ್ತು ಮಸಣಮ್ಮನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಅವರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜಗುಣನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಗುಣ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಚಂದಿಮರಸು ಮತ್ತು ಭೋಗಣ್ಣ ಇವರಲ್ಲರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನವರಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಸಣಮ್ಮನ ವಚನ

(೧) 'ಕಾಗೆಯ ನಾಯ ತಿಂದವರಿಲ್ಲ. ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ಕೂಡಿದವರಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗೆ ನಾರಂಗವಪ್ಪುದೇ? ಲೋಕದ ನರಗೆ ವ್ರತವಪ್ಪುದೇ ಶಿವಬೀಜಕ್ಕಲ್ಲದೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ?'

ಮಸಣಮ್ಮನ ಗಂಡನಾದ ಎಡೆಮಠದ ನಾಗದೇವನು ತನಗೆ ಭವಿಸಂಪರ್ಕವಾಗಬಾರದೆಂದು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಆರ್ಧಕೋಶ ದೂರವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಇದೇ ಅವನ ವ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆದನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸಂಗಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವನಾದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯಾದ ಪೆರ್ನುಡಿಯೂ ಅವನ ತರುವಾಯ ಬಿಜ್ಜಳನೂ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಿಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ತರುವಾಯ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವಾಸಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಾಧೀಶ್ವರನಾಗಲು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಗುರುವಾದ ಅನುಮಿಷಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ವಿರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನು ಜೋಳ ರಾಜರ ಕೂಡ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನೆಸಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಸಣಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ತಾನಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರೆ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಕುರಿಕೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ವಿರಶೈವ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ದಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯವು ನಾಯಿಗೆ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ ವೈರಾಘ್ಯಶೀಲನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ ತಾನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಾಲಿಸುವವನಾದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಅರಸುತನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ವಿರತಿಭಾವವನ್ನು

ಹೊಂದಿ ರಾಜ್ಯಸವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿ ಅವನಂತೆಯೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗ ಇವರೊಡನೆ ತ್ರಿಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳುವವನಾದನು.

ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ 'ಅಂಬಿ' ಎಂಬ ಪುರವು ಹತ್ತಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಸಕಳೇಶನ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರೀತರಾಗಿ, ಅವರು ಅವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಗೊಡದೆ, ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಯವರೆಲ್ಲರೂ ಸಕಳೇಶನು ತಮ್ಮ ಗುರುವೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವನೊಡನೆ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅವನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದನು. ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಜನರ ದೀಕ್ಷಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ ಪೂಜಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎಸಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತಾನು ನೊಡಲು ರಾಜವೈಭವಗಳೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಅಂದರೆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿವಿಧೋಪಚಾರಗಳು, ಅನೇಕ ತರದ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಧೂಪದೀಪಾದಿಗಳು, ತರತರದ ಸಂಗೀತಗಳು, ವಾಡ್ಯಗಳು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಬಹು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿತು. ಬಹು ಜನರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನ ಪಾದಾರ್ಪಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಕಳೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಾಧನಕ್ಕೆಂದು ೧೨ ವರಹಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ನೇಳೆ ಯಾರಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಹಣ ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಅವನು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಭಕ್ತನು ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಿರಲು ಮಾದರಸನು ಅವನಿಗೆ ೧೨ ವರಹ

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ನನಗೆ ಧನವಿದ್ದರೆ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ! ಗುರು ಹೋಗದ ಮನೆ ಅರಣ್ಯ. ಈಗ ಏನು ಮಾಡಲಿ?' ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ಅವನ ಮಗಳಾದ ಮಾದರಸಿಯು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು 'ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಧನವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಇಡು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಗುರು ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು, ಅವಳ ತಂದೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಹುಕಾರನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟು, ಹಣವನ್ನು ತಂದು ಗುರುವನ್ನು ಸೇವಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಂಥ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಚನಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಧೂಪಾರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಹೊಂದಿದ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಭಕ್ತನ ಮಗಳ ರೂಪು ಸುಳಿ ಸುಳಿದು ತೋರಹತ್ತಿತು ! ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭೀತಿಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕುಂದಿದವನಾಗಿ, ತಲೆನಾಗಿ 'ಅಕಟಕಟಾ, ನಾನು ಮಾಡುವ ಈ ಪೂಜೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿಸುವ ತೆರನಾಯಿತೇ? ಪರರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವಂತಾಯಿತೇ' ಎಂದಂದು 'ರಾಜಭೋಗವನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟೆನು, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನಗೆ ಈ ಶಿವಪೂಜಾ ಭೋಗವು ಒದಗಿತು. ಇದು ಬೇಡ' ಎಂದಂದು ತ್ರಿಶೈಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು ಎಂದು ತಾನಿದ್ದ 'ಅಂಬಿ' ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪರ್ವತಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಾಯಿದೇವನನ್ನು ಕರೆದು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಭಾರವನ್ನು ಮಾಡು, ನಿನ್ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕಾರಣಿಕನಾದ ಸುಣ್ಯ ಪುರುಷನು ಹುಟ್ಟು

ವನು, ಅವನು ನೀರಕ್ಕೆ ವನುತವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನನ್ನು ಕಂಡು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಶಿವಯೋಗಿಯು — 'ಏನು ಮಾದರಸಯ್ಯಾ, ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಕಟ್ಟಡವಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿಯ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನೀನು ಒಳಗಾಗದೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೊದಲಿನಂತೆ ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ನಿನ್ನ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆ,' ಎಂದು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನು- 'ಇಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಗಳಂತೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಸಾಕಾಯಿತು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು' ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮಾದರಸನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲರಸನು ಅವನ ಮೂಢ ತನವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಕಪಟೋಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳು, ಕಟವಾಯಲ್ಲಿ ಸುರಿವ ಜೊಲ್ಲು, ಡೊಂಕು ತೋಳು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕವಣಿಗಳು, 'ಹೋ ಹೋ' ಎನ್ನುತ್ತ ಬೀರ ವೈಲಾರದೇವನ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ಕೂಗುತ್ತ, ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನಿದ್ದ ಮರದಡಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಕಳೇಶನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸುಖದ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಕುರುಬನು ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನ ಆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುತ್ತ, ಅವನಿಗೆ ಇದೆಂತಹ ತಪಸ್ಸು! ಇದನ್ನು ಬಿಡು, ನನ್ನ ಆಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಡು, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಗಿಡವನ್ನೇರಿ ಅದರ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸುತ್ತ ಅವನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಅವನನ್ನು

ನನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಬೆಂದು, 'ಎಲೋ ಗೊಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯಪಾಪ ವನರಿಯದ ಜೀವಘಾತಕನೇ, ಬಲವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥನು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ? ನಿನಗೆ ಶಾಪಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿದನು. ಆಗ ಮಲ್ಲರಸನು ತನ್ನ ನಿಜರೂಪದೋರಿ. 'ಸಕಳೇಶನೇ ಭಾಸುರೇ, ನಿನ್ನ ಶಮೆ, ದಮೆ, ಶಾಂತಿ ಇದೆಯೇ? ಕಾಡ ಸೊಪ್ಪು ತಿಂದು ತನುವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಳಲಿಸಲೇಕೆ? ಮುನಿ ಕುಲದೊಳಗೆ ನೀನು ಅಗ್ರಜನಾದರೇನು, ರಾಜ ಪುಷಿಯಾದರೇನು. ನಿನ್ನ ಮನದ ಹೊಲೆ ಬಿಡದು. ಇಂಥ ತಪದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ದ್ರವ್ಯಲೋಭವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಪದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು, ಶಿವಶರಣರ ಲಿಂಗತ್ರಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ, ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ತಲೆವಾಗು' ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು 'ನಾನು ಈವರೆಗೆ ದ್ವೈತಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು 'ಬಸವಾದಿಗಳು ಈಗ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗದ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರಡೆಗೆ ಹೋಗು. ಅವರ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರು. ಅವರಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆ. ಅವರಿಂದ ತ್ರಿಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೋ. ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದಲೇ ತನುಮನ ಕರಣಗಳು ತರಹರವಾಗುತ್ತವೆ. ನೀನು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಇನ್ನು ೫೦ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವನು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸವ, ಚನ್ನಬಸವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಪ್ರಭುದೇವ, ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವ ಮೊದಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಷಡ್ಲಿಂಗ, ತ್ರಿಲಿಂಗ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು ಅವರೊಡನೆ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ತಾನೂ

ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ವಚನಗಳು ಬೇರೆ ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳಂತೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯವಾಗಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನು ಕೇವಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲ, ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನೊಳಕೊಳ್ಳುವ ದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಮೊದಲಿಸಿದಲೂ ಗುರುಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ವಾಸಿಸುವವನಾದನು. ಈ ರೀತಿ ಅವನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಪ್ಪಡಿವಂಗಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನೂ ಕೂಡ ಅವನೊಡನೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತಿರಿಗಿ ಹೊರಡುವವನಾದನು.

ಅವನು ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವದೇವನೆಂಬ ಶರಣನು ಇದ್ದು ಅವನು ಒಂದು ನಿಷ್ಕರವಾದ ಪ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಂಥ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಗರಿಗೆ ಬರಲು ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸಕ್ತನಾದ ಅತ್ಯಂತ ಕರ್ಮ ಠನಾದ ಮಹಾಲಿಂಗ! ರಾಮಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಮಥರ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರೂಹಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಪರ್ವತಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಲ್ಲರಸನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥ

ರಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದು ಅವರೊಡನೆ ಅನೇಕ ಕಾಲ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನು ಮೊದಲು ರಾಜಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ತೊರೆದು ವೀರಶೈವದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಹು ಪರಿಶ್ರಮಪಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ತನಗುಂಟಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಕಲೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ ಮತ್ತು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸರು.

ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಹನೇಶ ಮತ್ತು ಗಗನೇಶ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಶಿವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹನೇಶನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಹಗರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ, ನೈವೇದ್ಯಗಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಜಯಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈಶ್ವರಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಗನೇಶನು ಕಂಡು, ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕು, 'ಎಲೋ ಸಹನೇಶನೇ, ಈ ಬಗೆಯ ಬಾಹ್ಯಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಏಕೆ ಬಳಲುವೆ? ನೀನು ಭಿನ್ನಭಾವವಳಿದು ಅಂತರಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ನಿರಾಕಾರವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನನಾಗು. ನಿನ್ನದು 'ವೈತಫಾವವು' ಎಂದು ಪರಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿಯಲು, ಸಹನೇಶನು ಮನಸ್ಸು ನೊಂದವನಾಗಿ 'ನಿನ್ನದು ಕೇವಲ ವಾಗ್ವೈತವು, ಈಶ್ವರನ ನಿಂದೆಯು? ಎನಲಾಗಿ ಉಭಯತರ ಶಿವನ ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನರೂಹಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವ ಪೂಜೆಯು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಪರಮಾತ್ಮನು 'ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಸತಿಪತಿಭಾವವಿರಬೇಕು. ನಿಷ್ಟಿಯೆಯು ಸತ್ಯ

ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ್ದು. ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವು ಜಲದ
 ಲ್ಲಿಯ ಕಮಲದಂತಿರಬೇಕು ಅಂದರೆ ಅವು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು.
 ಸಗುಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗುಣ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗತ್ರಯದ ಮೂಲಕ
 ಸರಿಗೋಷಬೇಕು. ಇದೇ ಶರಣರ ನಡೆಯು. ಈ ನಡೆಯಂತೆ ಪರೀ
 ಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ತಪ್ಪುಗಾರರು.' ಎಂದಂದು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮನು
 ಸ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಅವ
 ರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವದ ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಆ ಮೇಲೆ
 ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಗಣಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಿ, ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿ
 ಸಿದನು.

ಸಕಲೇಶಮಾದರಸ.

ಆಗ ಸಷನೇಶನು ಕಲ್ಲುಕುರಿಕೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪ್ರಭುವಿ
 ನಲ್ಲಿ ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾ
 ದನು. ಅವನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹುಕ್ರಿಯೆ
 ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನ
 ಗಂಡು ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಈ ತಪಸ್ಸಿ
 ನಿಂದಲೂ ನಿಜಸುಖವು ಇಲ್ಲಿಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಲು ಮಲ್ಲರಸನು ಅವ
 ನಿಗೆ ನೀನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿದ್ದು ಅವರಿಂದ
 ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿ
 ಅವನು ಅಪ್ರಕಾರ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
 ಸೇರಿ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವನ್ನರಿತು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪುನಃ
 ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಲವು ಕಾಲವಿದ್ದು ಪುನಃ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ
 ಗಣಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ.

ಗಗನೇಶನು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯಲೋಕದಲ್ಲವತರಿಸಿ ಈಗ ವಿಜಾ
 ಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಐಫೋಳಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವೇದಭಾಷ್ಯರ ಮತ್ತು
 ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಗುಣವತಿ ಎಂಬವರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ
 ಒಡೆಯನಾದನು. ಹೀಗಿರಲು ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಶಿವ

ಶರಣರಿಂದ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವರ ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ
 ಮನವೊಲಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಪೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
 ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ
 ಅವನು ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಶಿವತತ್ವಾನುಭಾವಿಯೂ ಆಗಿ
 ಶಿವಯೋಗಿಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತ
 ನಾದನು. ಮುಂದೆ ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲು
 ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸದಿರು, ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮ
 ಥರು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ನಿನಗೆ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಾ
 ಜ್ಞಾನದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವರು, ಅವರನ್ನು ಕಾಣು, ಎಂದು ಬೋಧಿ
 ಸಿದನು. ಅಪ್ರಕಾರ ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿ
 ಸುವವನಾದನು. ಈಪ್ರಕಾರ ಮಲ್ಲರಸನು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬಂದ ಭಕ್ತ
 ರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿಜವಾದ ಶಿವಾ
 ನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಗಣಪದವಿ
 ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿ, ಮತ್ತು ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
 ಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ ಇವ
 ರೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರಿಗೆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ
 ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನೇ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಲಿಂಗಾ
 ಚಾನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೂರ್ವಾಂಕುರ ಪತ್ರಿ ಹೂವುಗ
 ಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ
 ಬಡತನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು
 ಶರಣರ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟ
 ಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ
 ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಬಂದರೆ ಹಿಗ್ಗದೆ, ಕಡಿಮೆ ಬಂದರೆ ತಗ್ಗದೆ, ಯಾವಾ
 ಗಲೂ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ತನಗೇನಾಗಬಹು

980

923

ದೆಂಬುದರ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಈ ಆಚರಣೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸನು ಕೇಳಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಮನ್ನಣೆ ಇತ್ತು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಹಲವರು ಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, 'ಹಿಡಿ ಹುಲ್ಲ ತಂದು ಹೆಡಿಗೆ ಬತ್ತ ಪಡೆಯುವವನಾದ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿರಿ' ಎಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ರೋಷವನ್ನು ತಾಳದೆ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ದೂರ್ವಾಂಕುರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಪ್ರೀತನಾದೆನು, ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು, ನನಗೆ ಕೈಲಾಸವು ಬೇಡ, ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಧಿಯೇ ಅಧಿಕವೆಂದೆನಲು, ಶಿವನು ಆ ಜಂಗಮ ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ನಿಜರೂಪದೋರಿ, ಎಲೋ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನೇ, ಈಗ ನನ್ನ ಕೂಡ ನಡೆ, ನಿನಗೆ ಗಣಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಾರ್ಪಣದಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಅಧಿಕವು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಧಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನತ್ವವು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲ, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಶಿವನು ಹತಾಶನಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು!

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣ ಸಮಾಧಿ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಮಾಧಿ, ನಿರವಯ ಸಮಾಧಿ, ನಿಜಶಿವ ಸಮಾಧಿ, ಬಯಲ ಸಮಾಧಿ, ಗೋಳಕ ಸಮಾಧಿ, ಗೋಮುಖ ಸಮಾಧಿ, ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಎಂಟು ವಿಧ ಸಮಾಧಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯ ವಿವರವು ಹೇಗೆಂದರೆ—

'ಅಷ್ಟಮು ದಲದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ಮನೆಯು, ಚಿಕ್ಕಮಾವಯುಗಳು, ಕದಿರಿರೇಮಯ್ಯನು, ರಾಘವಾಂಕ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರ್ಥಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ

ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ 'ಆಚಾರಲಿಂಗಾನುಭಾವವ ಬೋಧಿಸಿ, ಪಡ್ಡಿಧ ಸಕೀಲು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಕೀಲವನರೂಪಿ, ಛಲ ತೆರದರ್ಪಣ ೬೬ ತೆರದರ್ಪಣ ಮೊದಲಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಉದ್ಧರಣೆಯ ಕರುಣಿಸಿ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಧಿಯ ಪಥವ ತೋರಿದರು ನೋಡಾ' (ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನ)

ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದ ಯಾರು ಅರ್ಪಣದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥವರು ಕಡೆಗೆ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಅವ ಸಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾದೇವಿಯು ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಅವನ ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ತಾನೇ ತೊಳೆದು, ಅವಯವಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹೂಸಿ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಒಂದು ಕಂಭಕ್ಕೆ ಒರಗಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿ ರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೆರೆಮನೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿ ಗಂಡನಿಗೋ ಸ್ವರ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪತಿಯು ನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಗಿಯಹತ್ತಿದಳು. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಆಗಿಯುತ್ತಿರಲು ಗುದ್ದಲಿಯು ಸಪ್ತಳವನ್ನು ಆಕೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಬಾಲ ಲಿಂಗಣ್ಣನು ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ, ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಇದಿ ರಿಗೆ ಕಂಡು, ಅಪ್ಪನು ಹೀಗೇಕೆ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ? ಅವನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೀಗೇಕೆ ನೀನು ಆಗಿಯುತ್ತೀ? ಎಂದು ಮರಣವನ್ನು ಅರಿಯದ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ನೀರು ಬೇಕು, ಅವನಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಒರತೆ ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮಗುವು ಅದಿರಲಿ, ಅಪ್ಪನು ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ

ನನ್ನ ಕೂಡ ಏಕೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಅವನು, ನಿನೊಡನೆ ಅವನು ಮುನಿಸು ತಾಳಿರುವನೋ? ಅವನು ಏಕೋ ಸಿಟ್ಟಾಗಿವಾನೆ. ಅವನು ಸಿಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ನೀನು ಏನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಿರುವಿಯೋ ಹೇಗೆ? ನನ್ನ ಕೂಡ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾತಾಡುವವನು. ನನ್ನ ಕೂಡ ಸಹ ಏಕೆ ಮಾತಾಡನು? ಅವನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಅವನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತೀನೆ. ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವನು ಏಳೇಳು ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಎಚ್ಚಿಸುವನು. ಎಂದು ಆ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನು ಆ ಮೃತ ಶರೀರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೆ ತಾಯಿಯು ತಗ್ಗಿನೊಳಗಿಂದ ತತ್ ಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಮಗುವೇ ಈ ಒರತೆಯನ್ನು ಅಗಿಯದ ಹೊರ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗದು, ನೀನು ಮಲಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಹಾಸಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಗುತ್ತ ಒರಗಿಸಿ ತಾನು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಅಗಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಳು.

ಆದರೆ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಅದು ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಾಸಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಘರನೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಬಿದ್ದು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನ ಮಲಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾದರಸನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, 'ಆಯೋ ತಂದೆಯೇ, ನನ್ನ ಅವನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿವಾನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅವನ ಕೂಡ ಸಹ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೂಡವೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಮುಸುಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡುವವನು, ನನ್ನನ್ನು ತಡವರಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀತಿಮಾಡುವವನು, ಈಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಾವು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಡಮಾಡದೆ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಅವನ ಮುನಿಸನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೇಕು, ಎಂದು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅಳದ ತ್ತಲು ಮಾದರಸನು ನಸುನಗುತ್ತ, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು ಸರಳ ಹೃದಯರು! ಈ ಮಗುವಿನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಮೀರಲಾರೆನು ಎಂದು ಅಂದು ಆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನೊಡನೆ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಮಹಾದೇವಿಯು ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡು ನಮಿಸಿದಳು.

ಆವಳಿಂದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು ನಡುವನಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃತದೇಹದ ಇದಿರಿಗೆ---'ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನೇ ಏಳೇಳು, ನಿನ್ನ ಲಿಂಗಾಚನನೆಗೆ ಏಳು. ಆದರ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಸುಖವಿದೆ? ನೀನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದೀ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಬಾಲಕನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು' ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಆ ಚಿಕ್ಕಮಾದರಸನ ಮೃತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಹತ್ತಿತು! ಆಗ ಅವನು ನಿಡ್ಡೆಯಿಂದ ಎದ್ದವನಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಣ್ಣೆರೆದನು. ಶರೀರವು ಚಲನೆಹೊಂದಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನನ್ನು ಕಂಡವನಾಗಿ ಎದ್ದು ಪಂದಿಸಿದನು. ಆಗ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷ ಭರಿತರಾಗಿ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು 'ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇದು ಹೊಸತು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಗುವಿನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಿರುಗಿಕೊಟ್ಟನು. ಮಗುವಿನ ಸೊಲ್ಲು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಮನುತೆ, ಅವರ ನಿಷ್ಕಪಟ ಸ್ವಭಾವ, ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯು. ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನ ಅರ್ಪಣಭಾವಯುಕ್ತ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯ ಉಜ್ವಲ ನಿಷ್ಠೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತನಾದನು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನಿಗೆ ಆಸುವನಿತ್ತನು' ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತ ತನ್ನ ಮಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿ, ಮತ್ತು ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ ಇವರು ಮುಂದೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, 'ತಮ್ಮ ಆಚಾರವೆಂಬ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯನ್ನೈದಿದರು.'

ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬಸವಾವಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರೀ ಕುಟುಂಬವು ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಳವೈ.

ಕಾಳವೈಯು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು. ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ನೊದಲು ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀನಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿದವನಾಗಿ ಅವನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ವಿಧ್ಯಾಂಸನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತರದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅಳವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪಟ್ಟಭ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿದನು. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಾದ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ವಚನಕಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗದೇವರ ಭಕ್ತ, ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತಿ' ಎಂದೂ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು 'ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿತ್ತುದು ಶಿವಂಗಿ' ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದು ಈ ತತ್ವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಳವೈಯು ತನ್ನ ಪತಿಯು ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತ ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ತುಮರಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಉರಿಯುತ್ತ ದಾರಿ ನಡಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಸಿಜ್ಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ತುಮರಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಅವನೊಡನೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅವತರಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆ ವಚನವು ಯಾವುದೆಂದರೆ :-

'ತುಮರಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ಉರಿವಾತ ಭಕ್ತನೇ? ಹುಸಿದು ತಂದು ಮಾಡುವಾತ ಭಕ್ತನೇ? ಭಕ್ತರ ಕುಲವನೆತ್ತಿ ನಿಂದಿಸುವಾತ ಭಕ್ತನೇ? ಸಾಕ್ಷಿ: - "ಶಿವಭಕ್ತಂ ವಿನಂದ್ಯಾಶು ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಸು ಸೂಕರಃ | ಸಪ್ತ

ಜನ್ಮಭವೇತ್ ಕ್ರೋಷ್ಯಾ ದಾಸೀಗರ್ಭೇ ತು ಜಾಯತೆ || ೧ ಇಂತೆಂದು ದಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಬರಲಿ, ಇವರ ಬಿಡಬೇಕು. ಇವರ ಬಿಡದಿರಲು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ.'

ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಳು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ - 'ವ್ರತ ಹೋದಾಗಲೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆ ನಷ್ಟವವ್ವಾ. ಅವರು ಲಿಂಗವಿಡ್ಡ ಭವಿಗಳು. ಆದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ದೇಹದಂತೆ. ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ದಿಗಳರಸ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಒಲ್ಲನವ್ವಾ.'

ಅನಾಚಾರಿಗಳಾದ ಜಂಗಮರನ್ನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ -

'ಒಡೆಯರೆಂಬ ತುಡುಗುಣಿಗಳು ತಾವು ಪೂಜೆಗೊಂಬಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ಪತ್ರಿ ತಾ ಹೋಗುವ ಬರುವ ಊಳಿಗವ ಕೊಂಬಾತ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಂಬಾತ ಜಂಗಮ ನಲ್ಲ. ಇವರಿಬ್ಬರು ನಾಯಕ ನರಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಯ್ಯ. ಅವರ ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ದಿಗಳರಸ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಒಲ್ಲನವ್ವಾ.'

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಆರು ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಭಾಷೆ, ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಪದ್ಧತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯವಳಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ -

ವಚನಗಳು.

'ಆರ್ಥ, ಪ್ರಾಣ, ಅಭಿಮಾನದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಬರಲಿ. ವ್ರತ ಹೀನನ ನೆಲೆಯಲಾಗದು. ನೋಡಲು ನುಡಿಸಲಾಗದು, ಹರಹರ! ಪಾಪ ವಶದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ರುದ್ರಜಪ, ಮಹೇಶ್ವರಾರಾಧನೆಯ ಮಾಳ್ವೆದು. ಇಂತಲ್ಲದವರ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳರಸ ಸಕ್ಕು ಕಳೆವನವ್ವಾ.'

'ಉಂಡ ಒಡೆಯರಲ್ಲಿ ಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಕಾರಿವ ಕೂಳು. ಸಣ್ಣವರಲ್ಲಿ ಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಸಂತೆಯ ಸೂಳೆಯು ಎಂಜಲು. ಅಳಿಯನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಪ್ರಸಾದ ಅಮೇಧ್ಯ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಪ್ರಸಾದ ಗೋವಾಂಸ. ತಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಪ್ರಸಾದ ಸಿಂಗಿ ಕಾಳಕೂಟ. ನೆಂಟರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ

ಪ್ರಸಾದ ನರಮಾಂಸ. ವಂದಿಸಿ ನಿಂದಿಸಿ ಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದವ ಉರಿಲಿಂಗ ಪದ್ಧಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ.'

'ನಿಂದಿಸಿ ಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಕುನ್ನಿಯ ಮಾಂಸ. ಅವರು ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸಿ ಅವರ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಕೊಂಡುದು ಅವರ ಮಲಮೂತ್ರ, ಮುಂದೆ ಹುಳುಗೊಂಡವಯ್ಯ. ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ.'

'ವ್ರತವೆಂಬುದು ನಾಯಕ ರತ್ನ. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಸುಪ್ರಾಣಿಯ ಮುತ್ತು. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಜೀವದ ಕಳೆ. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಸುಯಿಧಾನ, ಸುಯಿಧಾನ. ವ್ರತ ತಪ್ಪಲು ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ.'

ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ರೀಯರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿರುತ್ತವೆ.

ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ.

ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರನು ನಿಂಬಾಣವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಇದು ವಿಜಾಪುರ-ಸೋಲಾಪುರ ರೇಲ್ವೆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ನಿಂಬಾಳ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವದೇ ಗಣೇಶ್ವರನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಗಳುವನು. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾಜ್ಞಾನರು ಕೇಳಿ 'ರವಿ ಕಾಣದುದನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ, ಪರಸ್ಪ್ರತಿಯು ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾರದೆ ಹೋಗಲು ಶಿವಶರಣರು ಅವನನ್ನು ಆರಿತು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಡಿಯು ದಿಟವೆಂದು ಅವರು ಅನ್ನುವಂತೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸಗುಣ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ ಅವನ ನಿರ್ಗುಣಾನಂದ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ತರ ಆನಂದ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ

ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಬರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸದುರಸಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಬೆಳಗಿತು ಮತ್ತು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಲಿರುವದೇ ಗಣೇಶ್ವರನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ.

ಶಿವಶರಣರು ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತಾವು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಭಕ್ತರ ಸೇವೆಮಾಡುವದೇ ಅವರ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬೇಡಕೂಡದು. ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅದನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುವವರಲ್ಲ, ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವವರಲ್ಲ. ಎಂಥ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಹ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರು. ಇದೇ ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮನೆಗುಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಾನು ಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಶರಣಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಇದೇ ತನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆ, ಇದರಿಂದಲೇ ತಾನು ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ

ಗುಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಜನರು — ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕಸಗುಡಿಸಬೇಡ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಕಸಗುಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟದನ್ನು ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು ಎಂದೆನ್ನಲು, ಅವರು ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಪಾಪಬಂದೀತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನೊಪ್ಪಿಸದೆ ಅವರಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹಣದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಲು ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಎದೆಗಡೆಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಉಪವಾಸ ಬಿಳಿ ಬೇಕಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಪರನಾತ್ಮನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನು ತಾನು ಹಿಡಿದ ವ್ರತವನ್ನು ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಪಾಲಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಜನರು ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬಿಡದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯಗೆ ಒದಗಿದ ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದುಂಟು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನಸೇವೆಯನ್ನು ಜನರು ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೈಕೊಂಡ ವ್ರತವನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಸೇವಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದೇ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ.

ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾತಗಿರಿಯಿಂದ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ೧೫ ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಏಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಈಗ 'ಏಲೇರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಕೇತಯ್ಯನಿಗೆ ಸಾಯಿದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಶಿವಣ್ಣ ಎಂಬ ಮಗನೂ ಶಿವಕ್ಕ ಎಂಬ ಮಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವ ಗುರುಕರಜಾತರಾಗಿ ಲಿಂಗಾವಧಾನ, ಲಿಂಗದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಆನವರತ ಪೂಜಿಸುವರು, ವೀರಶೈವ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುವರು, ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನುತ್ತ ವೀರಶೈವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಶೈವಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ವಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರರು. ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವರು ವೀರಶೈವಾಚಾರನಿಷ್ಠರಾಗಿ, ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಕ್ಕಲತನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉಪಜೀವಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರು ವೀರಶೈವದ ಕಟ್ಟಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಯಾವ ಸದಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಅವರು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ ಒಕ್ಕಲತನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ, ದನಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ, ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿ, ತಾವು ದನಗಳಿಗೆ ಸಹ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ, ಕಣಕೆ, ಮೇವು, ನೀರನ್ನುಣಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೋಕೆ ಮಾಡುವರು. ಅವುಗಳೂ ಕೂಡ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣವಾಗದ ಮೇವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕೇತಯ್ಯನು ಏಲೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಶೈವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಗಳ ರೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು. ಅವರು ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಕೇತಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನ ಕಟ್ಟಾಚ

ರಣೆಯನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬರಲು ಅವರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿದವರಾದರು. ಆಗ ಅವರಿಲ್ಲರೂ ಒಂದು ದಿವಸ ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿ ಕೇತಯ್ಯನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡಬಾರದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತರತರದ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕರೆದು, ಈಗ ಬಿತ್ತುವ ತತಿಯು ಇದೆ, ಕೇತಯ್ಯನು ಗೋದಿ, ಕಡಲೆ, ಜೋಳವನ್ನು ನಾಳೆ ಬಿತ್ತುವನು. ಅವುಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಂಧಿನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಅವನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೇತಯ್ಯನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು !

ಮುಂದೆ ಕೇತಯ್ಯನೂ ಸಾಯಿದೇವಿಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೇ, ಈ ರೀತಿ ಜರಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ದುಃಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತರು ಎಂದಾದರೂ ಇಂಥದಕ್ಕೆ ಅಂಜುವರೇ, ಎಂದು ಅವರು ಸಂತೋಷಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕರಿಕಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಜಗಳನ್ನೇ ಗುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಡೆಗೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಬಿತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಬಳಿಕ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ನಾಟಿದವು, ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದವು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದವು! ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಕೇತಯ್ಯ ಸಾವಿದೇವಿಯರು ಶಿವನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರು ಎಂದು ಅವರನ್ನೇ ಹೊಗಳಿದರು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಹಳೆಯಹತ್ತಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿರೋಧಿಗಳ ಕುತಂತ್ರವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಶಿವಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರ ಪ್ರಭಾವವು ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಅವರು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದು, ಮತ್ತು ನಾಶಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಮೃತರನ್ನು ಸಹ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಚರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆಯೂ ಅವರು ಹೀಗೆಯೇ

ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಮಂಡ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕೇತಯ್ಯನ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದು ಹೊಸ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಅವನ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಷ್ಟಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪರ ಊರಿನ ಕೆಲವು ಜೋರರನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಕೇತಯ್ಯನ ದನಕರು ಆಕಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಆ ಜೋರರು ಹಾಗೆ ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಹೀಗಾಗಲು ಇದಕ್ಕೆ ಕೇತಯ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಆಕಳ ಕಳ್ಳರು ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆನ್ನದಿರಿಂಭೋ! ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ. ಅಲ್ಲಿ ಉಂಬರೆಯೂ ಸಂಗ, ಇಲ್ಲಿ ಉಂಬರೆಯೂ ಸಂಗ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಏಕೋ ಭಾವ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಫೇದ ತತ್ವದಂತೆಯೇ ಕೇತಯ್ಯನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನೋಯಲಿಲ್ಲ, ಖೇದಪಡಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಂಬಿ ಗೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವನೂ ಅವನ ಸತಿಯೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಜೋರರು ಆ ದನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಆ ಪಶುಗಳು ಅವರಲ್ಲಿಯೆ ನೀರು ಮೇವನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವು. ಅವು ಅತ್ತಿತ್ತ ಮಿಸುಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು, ಎರಡು ದಿನಗಳಾದವು, ಮೂರು ದಿನಗಳಾದವು. ಅವು ಹಾಗೆಯೇ ಉಪವಾಸ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟವು. ಮೇವು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅವು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕೇತಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವನ್ನು ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಇದ್ದದರಿಂದ ಅವು ಆ ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ಪಿತವಾದ

ಇಂಥ ಆಹಾರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವು ಮೇಯಲಿಲ್ಲ, ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ, ಉಪವಾಸವಿದ್ದವು. ಆಗ ಆ ಜೋರ ರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ದನಗಳು ಉಪವಾಸ ಸತ್ತುಹೋದರೆ ತಮಗೆ ಪಾಪವು ಬರುವದು, ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಗುರಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೇತಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು !

ಆಗ ದನಗಳೆಲ್ಲ ಕೇತಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಅವನು ಇವು ಆಚಾರಗೆಟ್ಟಿವೆ, ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ಪಿತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದಿವೆ, ಅಲ್ಲಿ ನೀರುಗುಡಿದಿವೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ಮನೆಯ ಲಿದ್ದ ಕರುಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆವೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗಳು ಅನರ್ಪಿತ ಆಹಾರವನ್ನುಂಡವೆಂದು ಮೊಲೆಗುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೆಲವರು ಅಕಟಕಟ ದನಗಳು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವು ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಕಳ್ಳರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿವೆ ಎಂದೆಂದು, ಇದು ಕೇತಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಸಮೀಪದ ಬಣವೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಇಡಲು ಅವು ಆದನ್ನೆ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇತಯ್ಯನು ಇವು ನಿಷ್ಕೆಯುಳ್ಳವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅನಂದಬಟ್ಟು, ದನಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ದುಷ್ಟರ ಕುಹಕತನದಿಂದ ಅವು ಜೋರರ ಮನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿದ್ದವು, ಹಾಲುಗುಡಿಯಿರೆಂದು ಕರಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಿಡಲು ಅವು ಸುಖದಿಂದ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಹಾಲನುಂಡವು ಮತ್ತು ತಾನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿದ ನೀರು ಕಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಉಪವಾಸ ಮುಗಿಸಿದವು.

ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಕೈವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಗಳು ಕೇತಯ್ಯನ ವಿರುದ್ಧ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಕೈಗೊಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿದರು. ಕೇತಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಸಮಾಧಾನವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಮುತ್ತಿಷ್ಟು ದ್ವೇಷಮಾಡುವವರಾದರು. ಇದು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಅವನ ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಲು ಕೇತಯ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಲಿಲ್ಲ, ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಕೈವ ವೀರಶೈವದ ಭೇದ, ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಪಟಸ್ಥಲಾಚರಣೆ ಮಹೇಶ್ವರಾಚರಣೆಗಳ ವಿಚಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವರ ರೋಷವು ಅಡಗಿತು, ಅವರು ಶಾಂತವಾದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಅವನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನ ಕೇವಲ ಭಕ್ತರಾದರು.

ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೬೪ ವಚನಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿದ್ದು ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಏಲೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅವನ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇತಯ್ಯನ ಆಚರಣೆಯು ಯಾವ ರೀತಿಯದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಗುರುವಾದಡೂ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟವಾದಡಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗದು. ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಆಚಾರ ಹಳುವಾದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗದು.....ಆಚಾರವೇ ವಸ್ತು, ವ್ರತವೇ ಪ್ರಾಣ, ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನವೇ ಆಚಾರ' (ವಚನ ನಂ. ೪೩) ಎಂದು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನು ೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವಾದ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಕುರಿತು 'ಶಾ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಯ ಮಾಡುವನ್ನಬರ ಮಾಡಿ ಕೃಷಿ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಗುರುದರ್ಶನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಜಂಗಮಸೇವೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸುಖಸಂಭಾಷಣೆ, ಶರಣರ ಸಂಗ ಈ ನೇಮವನರಿವುತಿಪ್ಪುದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸದಾತ್ಮನ ಮುಕ್ತಿ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆತನೇ ಜೀತನಭಾವ' ಎಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಒಕ್ಕಲುತನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹೇಗೆ ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಪರಪಾಕ, ಸುರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀತಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಆನುವಿಂಗೆ ತಕ್ಕ ವ್ರತ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಚಾರ, ಆಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಖಂಡಿತ, ಆವಾವ ನೇಮದಲಿ ಭಾವಶುದ್ಧವಾದವಂಗೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಪ್ಪನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (ವಚನ - ೧೪)

ತಾನು ಆಚಾರನಿಷ್ಠನಾದರೂ ಆತಿ ಶೀಲವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದೆಂತಲೂ ಆವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಬಹುಜಲವಂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ. ಪರಪಾಕ ದ್ರವ್ಯವಂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ.....ಆಗುಣ ಜಗದ ಮಚ್ಚು. ಈ ಗುಣ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ವ್ರತವಾವುದೆಂದಡಿ ಪರಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮರೆದು ಪರಸತಿಯ ತೊರೆದು.....ಆಹುಡಾದುದ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲದಾದುದ ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದುಃಖವಂ ಮರೆದು ಇಂತೀ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಆತ್ಮಂ ಗರುಹಿನ ಶೀಲವ ಮಾಡಿ.....ಹೊರಗಣ ಮಾಡಿ ಒಳಗಣ ಕೂಟ ಉಭಯ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಜಿಡ್ಡು ಹರಿಯುತ್ತ' ಎಂದು ೧೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಕೇತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಆವನ ೩೬ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಆದು ಆವುದೆಂದರೆ--

'ಎನ್ನಂಗೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವತ್ಸ ಮೊದಲಾದ ಘಟಕೈಲಕ್ಕೂ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧ ನೇಮ ಭಾವ ಸಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದೆ ತೃಣ ಉದಕವ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಎನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ ಎನ್ನ ದ್ರತಾಚಾರಕ್ಕೆ ನಾ ಕೊಂಡ ಗಮನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದಡಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ'

೫೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಆವನು 'ವ್ರತವನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಹುಸಿ, ಕೊಲೆ, ಕಳವು, ಪರದಾರವ ಮಾತುವನ್ನಕ್ಕರ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ಅವಂಗಾಚಾರವಿಲ್ಲ. ಆವ ರಾಜನೆಂದು ದ್ರಶ್ಯದಾಸಗಾಗಿ ಆವನ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ವಿಭೂತಿ ವಿಳೆಯ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದವ ಸತ್ತ ಕುಕ್ಕುರನ ಕೀಟಕವ ತಾ ತಿಂದಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ಉಚ್ಚತರದ ಧಾರ್ಮಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಆವನು ಬೋಧಕನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆವನ ಬೋಧಿಗೆ ಆವನ ಇದಿರಾಳಿಗಳು ಸಹ ಮೆಚ್ಚಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೆಮ್ಮವೈ.

ರೆಮ್ಮವೈಯು ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯು ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಏಲೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏಲೇರಿಯಲ್ಲಿ ಏಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು, ಈ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಆವಳು ತನ್ನ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಕಟ್ಟಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವಳಾಗಿ ಆವಳ ವಚನಗಳು ಆವನ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಆವಳ ೨೩ ವಚನಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ೬ನೇ ಮತ್ತು ೧೯ನೇ ವಚನಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವಳು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಜಂಗಮರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸುರುಷರೂ ಕೆಲವೊಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ನಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಆವಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಿಕ್ಕುವರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸವು ಶೀಲವಂತರಲ್ಲಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. (ವಚನ ೧೩) ಆವಳ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ತತ್ವಗಳು ಶುದ್ಧವೂ ಸಾತ್ವಿಕವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಾರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ವುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ರೆಮ್ಮವೈಯ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ವಚನಗಳು.

೧. ತಾ ನೇನುವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿಬೆವಸಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಿಪ್ಪಣೆಯ ಮಾಡುವದೆಂತು? ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಎನ್ನು ಒಡಲ ಹೊರಿದಿನೆಂದು ಹೋದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಓಗರನಿಕ್ಕುವ ಲಾಗಿನ ಶೀಲವಂತರ ಮನದ ಭೇದವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

೨. ಜಲ ನೆಲ ಶಿಲೆ ತಾ ಮಾಡುವ ಹೊಲ ಮುಂತಾಗಿ ಸರ್ವವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಭವಿಸಂಗ, ಭವಿನಿರೀಕ್ಷಣೆ, ಭವಿ ಆಪೇಕ್ಷೆ, ಭವಿದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೊಲ್ಲದೆ, ಶಿವನರಿತಲ್ಲಿ, ಶಿವನ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಶಿವಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಸಾದವ ತಂದು ಒಡೆಯನಿಗಿತ್ತು, ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ ವ್ರತಭಾವಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆ.

ಇಂದಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ.

ಇಂದಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಲೂಕು ಸ್ಥಳವಾದ ಇಂಡೀ ಗ್ರಾಮದವನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ವಿಜಾಪುರ—ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ರೇಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವದೇ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮ ತರದ ಕೀರ್ತನಕಾರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಹೊಸತರದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುವನು. ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಆತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ನಿತ್ಯಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಂಡೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಭಾವವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲಿಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಪೂಜೆ ಮತ್ತು

ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದವನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವೇಳೆಯು ಸಾಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ಹಸಿವು ತೃಷೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಮರೆದು ಶಿವಭಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಳಲಿ ಮೂರ್ಛಿಹೋಗುವವನಾಗಲು ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ 'ಶಾಂತಯ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಯು ಸಾಕು. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಹೊರಟವು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮೂರ್ಛಿ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದನು. ಆಗ ಆದರೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಇಂಡಿಯು ಆಂದರೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾರವು ಹೊರಬಿದ್ದು ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು! ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೂ ಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ಮಾಡುವದನ್ನು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಾದರೂ ಅವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಪುಷ್ಪಹಾರವನ್ನು ಆರ್ಪಿಸುವನು. ಈ ಕ್ರಮವು ಅನೇಕ ದಿವಸ ನಡೆದುಬಂದಿತು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮನ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕೀರ್ತನೆಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಹಾರವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲು ಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನಿಂದ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರಮಾದವು ಘಟಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವನು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಶಿರವನ್ನರಿದು ಲಿಂಗದ ಮುಂದಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿದನು.

ಶಾಂತಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಇಂಡೀ ಆಂದರೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ಅವನಿದ್ದ ಊರನ್ನು ಜನರು 'ಇಂಡೀ' ಅಥವಾ 'ಇಂಡೀ' ಎಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು.

ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಯ್ಯನ ದೇವಾಲಯವು ಈಗಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ಆ ಗ್ರಾಮದವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ.

ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಅವುಗಳಿಂದ ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮೇದರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಆ ಉಭಯತರು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಜಶರಣರು, ಏಕಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಪರರು, ಪರಧನವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸರು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಯುಳ್ಳವರು. ಬಿದುರುಗಳಿಂದ ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ತಮಗೆ ಬಂದದ್ದರ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಅವರು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಆನಂದದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಕಾಲವು ಒದಗಿತು. ಆಗಲೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೊರದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ವೇಮಯ್ಯನು ದಿನಾಲು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಂಪಿಸುವ ಕರಗಳಿಂದ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು, ನಾಲ್ಕೈರಡು ಮೊರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಶುದ್ಧ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸೋಪರ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ವೇಮಯ್ಯನು ವಾರ್ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇವನನ್ನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಿಸದೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಒಂದು ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ತಾನು ಅಂಜನಾಸಿದ್ಧಿ, ಘಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ, ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ, ಅದೃಶ್ಯಕರಣ, ಆಕಾಶಗಮನ, ಆಕರ್ಷಣ, ವಶೀಕರಣ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಆರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ವೇಮಯ್ಯನು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯೊ

ಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಂಗಮನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಅವಳಿಗೆ “ಶಂಕರನು ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣಿಯು! ತನ್ನ ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪರಿ ಕಾಡುತ್ತಾನೆ!! ಇದನ್ನು ನಾನಿಂದು ಕಂಡೆನು. ನೀವು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಹಿಂಗಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ನುಡಿದು “ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಕಾಯಕದ ಕೊಡಲಿ ಅಥವಾ ಗುದ್ದಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಂದುಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗುಡದೆ ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಆ ಕೊಡಲಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಹೊನ್ನಿನ ಕೊಡಲಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಪೇಟಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಸುರಿದು, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗನ್ನಲು ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ “ದೇವಾ ಇಂದು ನಾನು ಕೆಟ್ಟೆನು, ಕೆಟ್ಟೆನು. ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನಾದ ವೇಮಯ್ಯನು ದೇಹಗುಣವುಳ್ಳವನಲ್ಲ. ಬಂಗಾರವೆಂಬ ಹೊಲೆಯನ್ನು ಅವನು ಮುಟ್ಟುವವನಲ್ಲ. ಅವನು ಇಂಥ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರನು. ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಹಳೆಯದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಜಂಗಮನ ಸಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಉಭಯತರ ನಿರಪೇಕ್ಷೆ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಸುನಕ್ಕು, “ಮೊದಲಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಚಿನಿವಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಹೊನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವು ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ. ನಾನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪುನಃ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಆಗ ಈ ರಸಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರಿಗಿಕೊಡುವುದು” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಆ ದಿವಸ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ವೇಮಯ್ಯನು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬಿದಿರಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮೂಲಕ ಪದ್ಧಿಂಗಗಳ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಕಾರ್ಯಾರ್ಪಣ, ಕರಣಾರ್ಪಣ, ಭಾವಾರ್ಪಣ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಡೆದುಬರುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊಸತಿಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಅವನ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಏನೋ ಒಂದು ದುರ್ವಾಸನೆಯು ಬಂದು ಹೇಸಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿರುವರೋ ಹೇಗೆಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡ ತಿಗೆ ಕೇಳಲು, ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು, ಇಂದಿನ ದಿನ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮ ದೇವನು ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ವೇಮಯ್ಯನು, ಅಹುದು ಅಹುದು, ನನಗೆ ತಾಕಿದ್ದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲದ ಅದರ ದುರ್ಗಂಧವು. ಇದು ನನ್ನ ಲಿಂಗದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿ ನನಗೆ ಹೇಸಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ತಿಷ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ನೀನು ಚಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಷ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ವೇಮಯ್ಯನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ನಾಲ್ಕೈ ರಡು ಮೊರಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು ಅವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಬಂದ ಜಂಗಮಯ್ಯನು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ “ನಾನು ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ಇಟ್ಟ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಿರಿ” ಎಂದೆನ್ನಲು ವೇಮಯ್ಯನು ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು—“ನೀವು ನಮ್ಮ

ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು—“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ತೆಳ್ಳನ್ನು ಅಂಬಲಿಯ ಊಟವು ನನಗೆ ಬೇಡ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕ್ಕಾನ್ನುವು ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವೇಮಯ್ಯನು ನನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ನೀವು ಹೋಗಲಾರಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆದರೆ “ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದು” ಎಂದು ಜಂಗಮನು ಹೇಳಲು “ಅದು ನನ್ನ ಕಾಯಕದ ಕೊಡಲಿಯು. ಈ ಋಣವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸುವಿರಿ?” ಎಂದು ವೇಮಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು “ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ದುಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವೆನು” ಎಂದೆಂದು ವೇಮಯ್ಯನ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು!

ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಿನಾಲು ವೇಮಯ್ಯನ ಕೊಡ ಬಿಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾರಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳು ಸಂದಿ ಹೋದವು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತನು. ಆದರೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವವಿಂದ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ ಇಂಥ ಬೇಸರಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಅವನಿಗೆ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದ ಈ ಮನೋಭಾವನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಕಾಯಕವು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು—“ಎಲೋ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ವೇಮಯ್ಯನು ನನಗೆ ಬಿದಿರು ಹೊರಿಸಿ ತೆಳ್ಳನ್ನು ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಕೊಡಲಿಗೋಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡನು. ಈ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಎಚ್ಚತ್ತು ಶರಣರನ್ನು

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೊರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ, “ ಈ ಜಂಗಮನು ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ನಿಜವು. ಅವನನ್ನು ನನ್ನಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಮಿಸು ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ವೇಮಯ್ಯನು “ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ” ಎಂದಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಶಿವಶರಣರ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಅವರ ತೊಡಕು ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಅಂಜಿಸುವನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರರು, ಧೀರರು. ಅವರು ಆರಿಗೂ ಅಂಜುವವರಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಜಂಗಮನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದೋರಿತು ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ವೇಮಯ್ಯನೂ ಗಂಗಾದೇವಿಯೂ ಅಡಗಿಹೋದರು.

ವೇಮಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವು ಹಠಯೋಗ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಇವುಗಳು ಭವಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುಂಥವುಗಳು. ಶಿವಾನುಭವವು ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದು ಎಂಬುದು ವೇಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಸಿದ್ಧರು.

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಠಯೋಗದ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷೇಶ ಪಡಿಸುತ್ತ ಅನೇಕ ತರದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧಕರು ಮೊದಲು ಬಹು ಜನರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಖಂಡಿಸಿರುವರು. ಶಿವಶರಣರು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆಚರಿಸಿದ ಷಟ್ಸ್ಥಲಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ಸಿದ್ಧರು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕ ತರದ ಯೋಗಸಾಧನೆಗಳನ್ನು

ಕೈಕೊಂಡು ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ, ಜಲಸ್ತಂಭ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗಮನ, ಅಂಜನಸಿದ್ಧಿ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಭೂತಸಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಾನಾತರದ ಅದ್ಭುತ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ಮಶಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವರು. ಕ್ರೂರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ನರಬಲಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೊಡುವರು. ಶಕ್ತಿಯ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಅಪೇಯ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅನಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವರು. ಈ ತೆರದ ನಡೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಇಂಥ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದರ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿ ಸದಾಚಾರ, ನೈತಿಕವರ್ತನೆ, ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನ ಇವುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬದಲು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ನವನಾಥಸಿದ್ಧರೆಂಬವರು ಮುಖ್ಯರು. ಅವರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ೮೪ ಜನರು ಮುಖ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನವನಾಥಸಿದ್ಧರು ಯಾರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏಕವಾಕ್ಯತೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕಸ್ತರು ಇವರು ಆದಿನಾಥ, ಆಕುಳಿತನಾಥ, ಚೌರಂಗಿನಾಥ, ಸಿದ್ಧನಾಥ, ಬುದ್ಧನಾಥ, ವಿದ್ಯಾನಾಥ, ಮೇಘನಾಥ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಇವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದವರು ಇವರು ಆದಿನಾಥ, ಮತ್ತೈಂದ್ರನಾಥ, ಗೋರಕ್ಷ, ಚೌರಂಗೀನಾಥ, ಜಾಲಂಧರ, ಖರ್ಷಟಿ, ಗೌರಾಯಿ, ಗಂಗಾದೇವಿ, ಮುಕ್ತಾಯಿ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹಠಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧರು ಕಾನೇರೀ, ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ನಿತ್ಯನಾಥ, ನಿರಂಜನ, ಕಪಾಲೀ, ಬಿಂದುನಾಥ, ಕಾಕ, ಚಂಡೀಶ್ವರ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಘೋಡಾ

ಜೋಲೀ, ಟಿಂಟಣಿ, ಭಾನುಕೀ, ನಾರದೇವ, ಖಂಡನಾಥ, ಕಾಪಾ
ಲಿಕ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಬರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ
ದರ ಬದಲು ಅವರಿಗೊದಗಿದ ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಈ ಚರಿತ್ರೆ
ಕಾರರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರು ದುರ್ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದು,
ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ವಂಚನೆಮಾಡಿದ್ದು, ಬಡಿದಾಡಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಗ
ಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವಹೇಳನೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರ
ರಾದದ್ದನ್ನು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಹು ಜನ ಸವಾಜವು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಮೂಢತೆಯುಳ್ಳದ್ದಿ
ರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರನ್ನು
ಅದು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು
ಸಾಧಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಹಾನಿ
ಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ನೀತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ತಳ
ಹದಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಷಟ್ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ
ವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರಗಳು, ಸಪ್ತಾಚಾರ
ಗಳು, ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳು, ಕಾಯಕಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ಬದಲು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ
ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿ
ಣಾಮವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವಿಕಾಸವೇ ಅವರ ಉದ್ದೇ
ಶವು. ಇದನ್ನು ಅವರ ವಚನವಾಚ್ಯಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ
ಮಹದಂತರವನ್ನು ವಾಚಕರು ಅರಿಯುವುದು ಅವಶ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ
ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ
ವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯನಾಥ ಸಿದ್ಧರು

ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ
ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಿಕೆಯಿಂದ ನೀರ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯು
ಬಲ್ಲನು. ಉರಿಯುತ್ತ ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಮತ್ತೊಂದು
ಮೂಲಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಗೆಯಂತೆ ತೋರಿ ಬಯಲಾಗಬಲ್ಲನು. ಪುನಃ
ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ನಿತ್ಯನಾಥನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿದ್ಧನು ಒಂದು
ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದ್ರನಾಗಬ
ಲ್ಲನು. ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿ ಪುನಃ
ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಒಂದು ದಿನ ಈ ಉಭಯತರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊ
ಬ್ಬರು ಕಂಡಾಗ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನಿಗೆ, ನೀನು ನೀರ ಮೇಲೆ
ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯುವದನ್ನು ನನಗೆ ಕಲಿಸಿನಲು ಅವನು ನೀನು
ಸಮುದ್ರನಾಗುವದನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ ಕಲಿಸುವೆನೆನಲು ನಿತ್ಯನಾಥನು
ನಾನು ಸಮುದ್ರವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ
ವರಾರೆನಲು, ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು
ಹಾಕುವೆನೆಂದನು. ಆಗ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿ
ದ್ಧನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಮುದ್ರನಾದನು. ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಈ
ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಇವನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಕಲಿಸೆಂದು ಹೇಳುವನೆಂದು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕದೆ
ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಸಮುದ್ರನಾಗಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋದನು
ಮತ್ತು ತಾನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ವ್ಯಾಳಿ

ವ್ಯಾಳಿಯು ವಜ್ರಕಾಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದು ದೇಶಾಂತ
ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಒಬ್ಬ ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ವಜ್ರ
ಕಾಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎನಲು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಳಿಯು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು
ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ನೀನು ಕುಳಿತರೆ ಮಾಡುವೆ
ನೆಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಸನು ನೀನು ಮೊದಲು ಕುಳಿತರೆ ನಾನು ಹಿಂದು
ಗಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆನೆನಲು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಳಿಯು ನಾನು ಕುಳಿತರೆ
ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಬ್ಬಿಸುವವರಾರು ಎಂದೆನಲು ಅರಸನು ನಿನ್ನ
ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಹಾಕುವೆನೆಂದನು. ಆಗ

ವ್ಯಾಳಿಯು ಅರಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರಮದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಕಾದೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ಅವನು ಏಳುತ್ತ ಮುಳುಗುತ್ತ ಬೇಯುವದನ್ನು ಅರಸನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮತಪ್ಪಿ ಹಾಕಲು ವ್ಯಾಳಿಯು ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಶರೀರವು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗುಂಡಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಗೋರಾಂಟಿಸಿದ್ಧ.

ಇವನು ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವನೆನಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅದರ ಕಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಗೋರಾಂಟಿನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಕೆರೆಯೊಡೆಯುವದು ನಿಲ್ಲುವದೆಂದು ಕೇಳಲು ಗೋರಾಂಟಿನು ಇದಿರುರೊಮದವನನ್ನು ಅಡ್ಡಮಲಗಿಸಿ ಮಣ್ಣುಹಾಕಿದರೆ ಒಡ್ಡು ನಿಲ್ಲುವದೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಗೋರಾಂಟಿನಿಗೆ ಇದಿರುರೊಮವಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ನೀನು ಮಲಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಲಗಲು ರಾಜನು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಒಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವನು ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ಕೆರೆಯ ಏರಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿ ಜನರು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಬಂಗಾಳಿ

ಬಂಗಾಳಿಯು ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರ ಕೂಡ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ವಾದಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ವನವಾಸಿಯಾದನು.

ನಾಗಾರ್ಜುನ

ಇವನು ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನು ನಾಲ್ಕುತೆಂಟು ಗಾವುದ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲೆಲ್ಲ

ಒಟ್ಟು ತಾನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ರಸಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಊದುವಾಗ, ಅದನ್ನು ನಾರದನು ನೋಡಿ ಈ ಪರ್ವತವು ಸುವರ್ಣವಾದರೆ ಜನರು ಕಡಿದಾಡುವರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಅವನು ಅದನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ವಿಪ್ರನೇಷ ತಾಳಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನನ್ನು ಕಂಡು ನೀನೇನು ಮಾಡುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ಇದರ ಮಾತು ನಿನಗೇಕೆಂದು ಅಂದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಬಾಯಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಗುಳಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಹರಿಯದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನೆನಲು ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಯೊಳಗಿಟ್ಟು ತೋರಿಸುವಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

ರತ್ನಘೋಷಸಿದ್ಧ.

ರತ್ನಘೋಷಸಿದ್ಧನು ಕಲ್ಲಿನ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಮೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧ್ವನಿಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ರತ್ನಗಳು ಬೀಳುವವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಗಾಯನ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅವನು ದೇಶಾಂತ ರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬದಿರಲು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು ಮುಳುಬಂದರೆ ಇದು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮರುದಿನವೇ ಅದು ಬತ್ತುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಘರಂಜಿಯ ರಾಗ ಮಾಡಲು ಮುಳುಬಂದು ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿ ನೀರು ಬತ್ತುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಲು ಆ ರಾಗವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು ಎಂದು ಜನರು ಅನ್ನಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಳುಬಂದು ಕೆರೆ ತುಂಬಲು ಅದರೊಳಗಿಂವ ಅವನು ಪಾಾಗಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅದರ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತುಹೋದನು.

ಚರಪಟ್ಟಿ

ಇವನು ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು. ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ಲೋಹದ ಮೇಲೆ ತಳಿಯಲು ಅವು ಚಿನ್ನವಾಗುವವು. ಅವನು ದೇಶಾಂತ ರಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲೆ ಒಬ್ಬ ಅರಸನ ತಾವ್ರದ ಚಾವಡಿಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಈ ಮೂಲಿ

ಕೆಯ ಪುಡಿಯನ್ನು ತಳಿಯಲು ಆದು ಚಿನ್ನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅರಸನು ಈ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಚಿನ್ನದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮಳಲೊಳಗೆ ಬಿರಿಸಿ ಅದರ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಂತೆ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಲು ಜನರು ನೆರೆದು ಬರಲು ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಆ ಮಳಲ ಕೊಡಲು ಅವರು ಆದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಈತನು ದೊಡ್ಡ ಸಿದ್ಧನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಚರಪಟ್ಟಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಸಹ ನನಗೆ ಕಲಿಸೆಂದು ಆ ಕಪಟಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಲಿಸೆನಲು, ಅವನು ಕಲಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜನು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧನ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಜನಂತೆ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಈತನು ಸಿದ್ಧನಲ್ಲ, ತಾನು ಮೋಸ ಹೋದೆನೆಂದು ಆ ಚರಪಟ್ಟಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಖರ್ಚು

ಇವನು ಪಾತಾಳಾಂಜನ, ಜಲಾಂಜನ ಮೊದಲಾದ ಅಂಜನ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಬರುವನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಾಸನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಸುರಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಂಜನವನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಜಲದಲ್ಲಿಯೆ ಸುರಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಗುಪ್ತ ಸಾವಿರ ಕನ್ನಿಕೆಯರ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಬ್ಬಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಅವನು ಮಂಗಳವಾಡ ದಲ್ಲಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಆಕೆಯ ರೋದನ ಸ್ವರವು ಆಗ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲು ಅವನು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಖರ್ಚರನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಈ ಲಿಂಗಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸಿದ್ಧರಾಮನಿದ್ದ ಸೊನ್ನೆ ಲಿಗೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡವು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಆದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅವನು ಹಾಕಲು ಆ ಅಗ್ನಿಯು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ನೀರಾಯಿತು. ಆಗ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಮೂಲಿಕೆ

ಯನ್ನು ತಂದು ಆದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಆದು ಉರಿಯಹತ್ತಿತು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲು ಖರ್ಚರನೊಡನೆ ಇದ್ದ ಜೋಗಿಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರು. ಆಗ ಖರ್ಚರನು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಸಿದ್ಧಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಅವನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು.

ಇತರ ಸಿದ್ಧರು

ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೬೭೩ ಜನ ಸಿದ್ಧರು ನೆರೆದು ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಆನೇಕ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ವೀರಭದ್ರನು ಅವರು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾಡಲು ಅವು ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಗೊಡದೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ಆ ಸಿದ್ಧರು ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋಗಲು ಅವರು ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವವರಾದರು. ಇವರ ವಂಶಜರು ಈಗಲೂ ಇದೇ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಅನುಮಿಷ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಗೋರಕ್ಷ ಇವರು ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವು ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅಂತಃಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಹಿಃಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಮುಖ ಮಾಡುವದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಕೃತ್ರಿಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯ ಕಲಹಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಅವರು ಹಾನಿಯೊಳಗಾಗಿದ್ದು ಮೇಲಿನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೋರಕ್ಷ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲಾ ಸವವತ್ತಿಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಜಮದಗ್ನ್ಯಾಸುವು, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ-ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಪೋತಪರ್ವತ (ಕಸ್ತುತಗುಡ್ಡ), ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಐಹೊಳೆಯ ಪ್ರದೇಶ ಇವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಬಾದಾಮಿ ಮತ್ತು ಐಹೊಳೆಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಲಾಪಹಾರೀ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದರ ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿ ವೈಲುಗಳ ವರೆಗೆ ಅರಣ್ಯವು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಅಗ ಸ್ವಾತ್ರಮವಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾ ಶ್ರಮಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬನಶಂಕರಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವೂ ಪೂರ್ವದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬಾದಾಮಿಯೂ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಗಣಿ ವೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಪುರಾತನ ಕಟ್ಟಡಗಳುಳ್ಳ ಐಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತು ಗಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇದೇ ಗೋರಕ್ಷನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋರಕ್ಷನು ಅವನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಗೋರಕ್ಷ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಅವನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಂದೆ ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅವನಂತೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥನು ಅನುಮಿಷನೆಂದು ಕೆಲವರ ತರ್ಕವಿದೆ. ಗೋರಕ್ಷನು ಗತಿಶ್ಶಂಭ, ಜಿಹ್ವಾಶ್ಶಂಭ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತವನಾದನು. ತರುವಾಯ ಅವನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಉಂಟಾಗಲು ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಗೋರಕ್ಷನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರಲು ಗೋರಕ್ಷನು ಗರ್ವದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕಲಕ್ಕಾದೇವಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನ ನೊಸಲಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಲು, ಆ ಕಠಾರಿಯು ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ನೀರನ್ನೇ ಅವನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಕುಡಿದುಬಿಡಲು ಆ ಕಠಾರಿಯು ಗೋರಕ್ಷನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹಿರಿಯ ಲಕ್ಕಾದೇವಿಯು ಪಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲು ಅವಳು ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಆದನ್ನು ಅವನು ಮನ್ನಿಸಿ ಗೋರಕ್ಷನ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಉಗುಳಿಸಿದನು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಹೀಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಂದ ಗರ್ವಭಂಗಿತನಾಗಲು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನು ವಜ್ರಕಾಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಲವಾದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧರ ಬೀಡಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ವಜ್ರಕಾಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮೊದಲಿನಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಸಿದ್ಧಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ರಲು ಅವನು ಮುಂದೆ ಅನುಮಿಷದೇವನಿಂದ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕಂಡವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದು ಮುಂದೆ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಮದಾಂಧ

ನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಅವರೀವರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಏನೆಂದರೆ—

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನೀನಾರು?”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ನಾನು ಪ್ರಭುದೇವರು”

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನೀನು ದೇವರೇ? ನೀನು ದೇವರು ಹೇಗೆ?”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ಒಂದು ಎರಡಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ.”

ಎಂದು ತನ್ನ ನಿಜತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭುವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ಒಂದು ಎರಡಾದುದ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಒಂದಾದುದ ಕಾಣೆನು.”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ಇಗೋ ಇದು ನನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗವು. ಇದು ನನ್ನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ನೋಡು.”

ಪ್ರಭುದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಲು, ಆಗ

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ವಜ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುವೆನು, ನೋಡು.”

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಚಂದ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ,

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ಈ ಆಯುಧದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪ್ರಭುದೇವರು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ‘ಬಣ್ಣ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾತ್ರ ಹೊರಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗಳು ದೂರವಿವು. ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಪ್ರಭುದೇವರು— “ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು. ಆದರೆ ಇದೇತರ ಸಿದ್ಧಿ? ಸುಡು. ಹೀಗೆ ದೇಹ ಗಟ್ಟಿಯಾದಷ್ಟು ಭವದೊಟ್ಟಿಲು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪ್ರಭುದೇವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ:— “ಗೋರಕ್ಷನೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡು. ಇಗೋ ಈ ನಿನ್ನ ಚಂದ್ರಾಯುಧವನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೋ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ” ಎಂದು ಅಂದನು.

ಹಾಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ಅದರಿಂದ ಪ್ರಭುದೇವರನ್ನು ಹೊಯ್ಯಲು ಅದು ಅವನಿಗೆ ಬಯಲು ಹೊಯಿದಂತಾಯಿತು!

ಆಗ ಗೋರಕ್ಷನು— “ಪ್ರಭುವೇ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನ್ನಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ನಿನ್ನ ಅಂಗವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರವಯವಾದುದನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.”

ಹೀಗೆಂದು ಗೋರಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಲು,

ಪ್ರಭುದೇವರು— “ಗೋರಕ್ಷನೇ ನೀನು ತ್ರಿಲಿಂಗದ ರೀತಿಯನ್ನು ಆರಿತುಕೋ. ಇದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಲ್ಲದೆ ಈ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ಸಾಧಿಸದು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೋದಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಗೋರಕ್ಷನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪರ್ವಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಕೋದನು.

ಗೋರಕ್ಷನು ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ತನಗುಂಟಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು “ಗೋರಕ್ಷಸಾಲಕ ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ” ಎಂದಿದೆ.

ಗೋರಕ್ಷನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧರ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಷ್ಠನಾದನು. ಅವನ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ದೇವಾಲಯವು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಂಟು. ಅವನ ಹತ್ತು ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾದಿರಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ರಸವಾದಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಲೋಪಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ರಸಸಿದ್ಧಿಯಾದುದಿಲ್ಲ. ನಾನಾ ಕಲ್ಪಯೋಗ ಆದ್ಯತ್ಯ ಕರಣಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಕಾಯ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾದುದುಂಟೇ? ನಾನಾ ವಾಗ್ವಾದಂಗಳಿಂದ ಹೋರಿ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನಿಹಿತವಾದುದಿಲ್ಲ. ನೀ ನಾನೆಂದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಾನಾದೆಯಲ್ಲದೆ ನಾನು ನೀನಾದುದಿಲ್ಲ, ಗೋರಕ್ಷಪಾಲ ಕಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥಲಿಂಗವಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗವೆಯಾದುದಿಲ್ಲ.

(೨) ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಅಂತರಿಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಪವನಜ್ಞಾನ, ಸರಮ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಸರತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಾನು ಭವಜ್ಞಾನ, ಸರ್ವಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅದು ನಿಜವೋ? ಅದರ ಪರಿಭ್ರಮಣವೋ? ಸಕಲ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂದ ಕಡಿವಡಿದಂಗೆ ಆತ್ಮ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ, ಹಲವು ಶಸ್ತ್ರದ ಭೇದವೋ, ಲಿಂಗದಾಯದ ಭೇದವೋ, ಎಂಬುದ ತಿಳಿದು, ಪದಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯೇಕರಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆರೋಪಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವಿಶ್ವವಾದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅಳಿದಲ್ಲಿ ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾ ಪ್ರಭುಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವು ಎಂದೆನಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋರಕ್ಷನು ಶಿವಾನುಭವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಹು ಚಿನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾರಗೌಡ.

ಮಾರಗೌಡನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿ ಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆಸೆ ರೋಷ ವಂಚನೆಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹದಿನೆಂಟು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ರಾಜರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಹೊರೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ದವಸದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸಾಲೆಂದು ಕೋರನಿಕ್ಕಿ ತನಗೆ ಉಳಿದ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ

ಅವನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಜಂಗಮವೇಷಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮಾರಗೌಡನು ನೆಲ್ಲ ರಾಶಿಯನ್ನು ತೂರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು, “ಎಲೋ ಮಾರಗೌಡನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಧನವು ಹುಲುಸಾಗುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಈ ಪರುಷವನ್ನು ಕಬ್ಬಿನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಚಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡ ಹೋಗಲು ಮಾರಗೌಡನು “ಅದು ನನಗೆ ಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ತೂರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಜಂಗಮನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗದೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಮಾರಗೌಡನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅವನು ತನ್ನ ನೆಲ್ಲನೆಲ್ಲ ತೂರಿ, ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಬಾದಿಯನ್ನು ತಳಿದು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಪರುಷದಿಂದ ನೆನೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಶಿ ಎಲ್ಲವು ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಯಾಯಿತು! ಆಗ ಅವನು ಆ ರಾಶಿಯನ್ನು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, “ಎಲೋ ಜಂಗಮನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವೆ. ಆದರೆ ಇಗೋ, ಈ ನನ್ನ ಮನಸರುಷದಿಂದ ಕಾಳು ಹೊನ್ನಿನ ರಾಶಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ದಾನಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಡೆಯರೇ, ದಯವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ” ಎಂದು ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಮಡಗಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ನಾಚಿ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ರೆಂಟೆಹೊಡೆದು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯವು ಮನವೆಂಬ ಪರುಷದಿಂದ ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಯಾಯಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಕೈಲಾಸವತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದನು.

‘ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಾಗಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತನೋಡಿ ದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾನಾಗಿಸ್ವಳು’ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಾರಗೌಡನು ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವ.

ಸಿದ್ಧನಕೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮದೇವನೆಂಬೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಕನಾಗಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ನಿಜವನ್ನರಿತು ಜಂಗಮದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿರದೆ ಕುರುಳು (ಬೆರಣಿ) ಮಾರಿ ಹಣ ತಂದು ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಲಿಂಗಾಸೀತದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಜಂಗಮರಿಗೆ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು.

ಕಾಯಕದ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಆಂಗದ ಆಶಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಲವಣವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಊಟಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅನೇಕ ದಿನ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಲು, ಅವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸಿದವನಾಗಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ವಿಳಿಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಡಿಸುವವನಾದನು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಭಕ್ತರು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುವನೆಂಬ ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಗಳುಂಟು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುವವರನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಡಿನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಮದೇವನಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಮನು ನಾಲ್ಕು ಮೂರು ಯೋಜನ ದಾರಿ ನಡೆದು ತನ್ನ ವಿಳಿಯದ ನೇಮವನ್ನು ನಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬೇಸರಿಯಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರಲು ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಕುರುಳೂ ಸಹ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಂತೆ

ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮನು ದೂರ ದೂರ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಕುರುಳೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು! ಆಗ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸುತ್ತುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ ಬಳಲಿಬೆಂಟಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾದವನು. ಅವನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ದನಕರುಗಳನ್ನು ತರುಬುವ ಮಂದಿರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಗಣಿಯಿಂದಲೇ ಕುರುಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ನಿನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶರಣರು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಸದಾಚಾರವೆನಿಸುವದು. ಆದರೆ ಅವರು ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ರತವನ್ನು ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಯತಾಚಾರವೆನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ನಿಯತಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೆ ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಗಣಾಚಾರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚಾರದ ರೀತಿಯು. ಇದು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ತಪಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅನಾಹುತಗಳೆದ್ದು ಬಿಜ್ಜಳನ ವಧೆಯಾಯಿತು. ಶಿವಶರಣರು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಉಳಿವೆಯ ಮಹಾಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಚನ್ನಬಸವಾದಿಗಳು ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆಗ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನೂ ಕೂಡ ಅವರೊಡನೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಉಳಿವೆಯ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಆಲ್ಪಯ್ಯ.

ಆಲ್ಪಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಭಾವಮೂರಿತನಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುವನು. ಭಕ್ತರು ಇವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಲು, ಇವನು ಅವರ ಹಬ್ಬ ಮದುವೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು ಮತ್ತು ಆದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಈ ರೀತಿ ಆಲ್ಪಯ್ಯನು ಬಹುಕಾಲ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯವದವನ್ನಿತ್ತನು.

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜನಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಾನುಭವವಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಆಲ್ಪಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಭದ್ರಯ್ಯ.

ಭದ್ರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಶೈವರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಶಿವನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಈ ರೀತಿಯು ಸಲ್ಲದ್ದು, ಭಕ್ತರು 'ನಿಚ್ಚೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ'ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯು ಎಂದು ಶಿವಶರಣರ ವಾಕ್ಯವಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗದೊಡನಾಡುವನು, ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಭುಂಜಿಸುವನು, ಲಿಂಗಸ್ಪರ್ಶನಾಗಿ ನಡೆಯುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಈ ನಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾಗುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಆ ದಿನ, ಈ ದಿನವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ದಿನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ. ಅವರು ಹುಣ್ಣಿವೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಹಬ್ಬ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಚರಿಸುವವರಲ್ಲ. ಭದ್ರಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಆಂಧ್ರದೇಶದವನು. ಅವನು ಲಿಂಗಂಪಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಹತ್ತಲು ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ಇತರ ಮತಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರದಂತೆ ನಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡಿಸುತ್ತ, ಆದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟ ಗುರುವು ಬರಲಾಗಿ, ಲಿಂಗತತ್ವದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನಗೆ ಅರುಹಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಗುರುವು ಅವನಿಗೆ ಆರಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಲಿಂಗಗಳಿವೆ, ಮೂರಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳ ಷಡ್ವರ್ಣಗಳ ರೂಪು, ನಿರೂಪು, ಮತ್ತು ಚಿದ್ರೂಪಗಳ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಶದವಾಗಿ ಅರುಹುವನಾದನು. ಆಮೇಲೆ ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಗುರುವಾಕ್ಯವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ' ಎಂಬುದೇ ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನದೊಂದೇ ವಚನವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ದಿನ ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಯಥಾವ

ತತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ ಹಳದೀ ವರ್ಣದ್ದು, ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಓಲೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಗುಂಜಿಯ ನಾಲೆ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಊದುವ ಕೊಳಲು, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ತನ್ನ ದನಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಮಥರ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ತರಗತಿಯ ಜನರನ್ನು ಸಹ ಬಲವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಮಸಣಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವರಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆದರಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಬಡಜನರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಿದೆ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಅವನ ಒಂದು ವಚನಕ್ಕೆ ಪುರಾತನ ಟೀಕೆಯೂ ಇದ್ದು ಅದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಚನ.

(೧) ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು, ಬಳಹದ ಓಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕೆ, ಮೊಳೆಯ ಡಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು, ಗುಲುಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ, ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂದು ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ್ತ, ಅಸಳತಸಳವೆಂಬ ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿದೈವಗಳನೆಲ್ಲವ ಹಿಂಡಮಾಡಿ, ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೋವಳನೀತ.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ರಕಾಶವಾದ ಜ್ಞಾನಾಂಬರವ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣ ನಲಂಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬಾ ಚಾರವ ತನ್ನನಾಹತಕರ್ಣದ್ದಾರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಳಹದ ಓಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ನೈಷ್ಠೆ ಎಂಬುದೇ ಮೊಳೆ ಶಿವಭಾವವೆಂಬುದೇ ಡಂಗೆ ಈ ಉಭಯವನು ದೃಢನಿಷ್ಠೆಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ

ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಳೆಯ ಡಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ನೈಷ್ಠೆಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಲುಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ ಮೆಂದು ಶಿವಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂಬ ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಚಿದ್ಭವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಮೋಡಶೋಸ ಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕ್ರಿ ಬಹಳವಾದ ಕಾರಣ, ಅಸಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿತ್ಸ್ಮರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ತಸಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂಮೆಂದು ಪ್ರಣಮಮಂತ್ರವನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಿವೋಹಂಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಶರಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುವಾದಿ ದೇವ ತೆಗಳೆಲ್ಲರನು ಸೇವಕರ ಮಾಡಿ ಭೋಗಭುಕ್ತಿಗಳ ಕೊಟ್ಟು, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿ ದೈವಗಳನೆಲ್ಲವ ಹಿಂಡಮಾಡಿ ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೋವಳನೀತಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ.

ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬವನು ಜೈನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರಲು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದಿರಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದಿನಾಲು ಒಂದು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಊಟಮಾಡುವನು. ಇದನ್ನೇ ಅವನು ತನ್ನ ವ್ರತವನ್ನಾಗಿ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಬೇನೆಯು ಬಂದು, ಬೇನೆ ಬಹಳವಾಗಲು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಂತಾದವು. ಇದರಿಂದ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜಿಸುವದೂ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಜೈನ ಸಂಗಡಿಗ ರಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಣ್ಣೆನೆಂಬ ಪ್ರತವನ್ನು ಅವನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ವನಾದ್ದರಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ತಪ್ಪಿದ ದಿನ ಅವನು ಉಪವಾಸವಿರ ಹತ್ತಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಜೈನರಾದ ಅವನ ಭಾವ ವೈದುನರು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕುರ್ಜಿಷ್ಟೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಬಳ್ಳವನು ತಂದು ನಡಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ನೀನು ಹೀಗೆ ಹಸಿದಿರಬೇಡ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುವೆವು. ಪೂಜೆಮಾಡಲು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಪೊಕ್ಕು ಅವನಿಗೆ “ಇದೇ ಶಿವಲಿಂಗವು, ಇದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯು ಆ ಬಳ್ಳವೇ ಲಿಂಗ ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಿತ್ಯದಂತೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೇ ಸ್ವಸಾದವೆಂದು ನಂಬಿ ಭುಂಜಿ ಸಿದನು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಇದ್ದ ಶೆಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕು, “ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿನ ಬಳ್ಳಕ್ಕೆ ನೀನು ಶರಣೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಉಂಡೆ. ಆದು ಲಿಂಗವಲ್ಲ, ಆದು ಬಳ್ಳವು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ನಮಗೆ ಈಗ ಧಾನ್ಯ ಅಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೋ! ಹೋ!! ಹೋ!!!” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು - “ಹೀಗೋ? ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನು ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆದರೆ

ಅವರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೇ, ಆ ಬಳ್ಳವು ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ ಮಯವಾದ ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತು! ಅದನ್ನು ಆ ಜೈನರು ನೋಡಿ ಕೌತುಕ ಗೊಂಡರು. ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಭಾವ ಮತ್ತು ಮನದಲ್ಲೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆ ಬಳ್ಳವು ತೇಜೋ ಮಯವಾದ ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ನಿಜವಾದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ‘ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ’ನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನಾದರೂ ತನ್ನ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮು ಥರ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ವೀರಶೈವಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿ ಕೆಯು ‘ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಾ’ ಎಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ಐದು ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವು ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರಭಯ ಕ್ವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡದೆ ಎರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಪುರಾತನಕಾಲದವನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಬಳ್ಳವನ್ನು ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ. ಅದು ಎರಡು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂದವಾದ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯು ಬಳ್ಳವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದರ ಮತ್ತು ಆದು ಲಿಂಗವಾದದ್ದರ ಚಿತ್ರವು ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಬಳ್ಳವಿದ್ದ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ‘ಬಳ್ಳಾರಿ’ (ಬಳ್ಳ+ಆರಿ = ಬಳ್ಳವಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆ) ಎಂದು ಬಳ್ಳದ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಅಪಾರ ಮಹಿಮನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಭೇರಿ. ಬೇಡಿತ್ತನೀವೆನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮಟೆ. ಜಗವಂದಿತ ಲೋಕದೊಡೆಯನೆಂಬುದು

ನಿಮ್ಮ ಕೊಂಬು. ಪರದೈವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಡಮರು. ಶಿವ ಕೊಡ
ನೆಂಬವರ ಬಾಯ ತ್ರಿಶೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಡಂಗುರ ಮೂಜಗ
ದೊಳೆಯ್ಯಾ.

(೨) ಸಹಸ್ರ ಮುಖ ಕೊರಳೊಂದು ನಾಸಿಕದಲುಂಬ ಸುಖ.
ಘಾಸಿಮಾಡಿದ ಹರದರ ರೂಪು ನೋಡಾ! ಘಾಸಿಯಾದ ಭಾಷೆ ಏಕೆ? ಏಕ
ವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗ. ಸೂಸ
ಲಿಯ್ಯದೆ ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ, ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ ಮಚ್ಚವ
ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದೆ.

ಟೀಕಾಃ - ಜೀವಹಂಸನ ಹಲವು ಮುಖವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರಿ
ಯಂಗಳಿಗೆ ಮನ ಒಂದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಸಹಸ್ರ ಮುಖ
ಕೊರಳೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವಹಂಸನ ದುರ್ವಾಸನೆಯ
ಸ್ವೀಕಾರವೆಂಬ ನಾಸಿಕದಿಂದ ನೈವಿಷಯಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬ
ದೀಗ ನಾಸಿಕದಲುಂಬ ಸುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ಜಡ
ದೃಶ್ಯವ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಮುಖದಿಂದ ದೇಹಧರ್ಮ ಕಡಲು ಆ ಜೀವನ ಶಬ್ದ
ಜಾಲಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನಮುಖದಿಂದ ಲಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಘಾಸಿಯಾದ
ಭಾಷೆ ಏಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಹ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಕಾಯಜೀವದ ಗುಣವಳಿದ ಶರಣ ಸತಿ ಪ್ರಾಣ ಮಧ್ಯ ಕರಿಗೊಂಡು
ಸದ್ವಿವೇಕ ದರ್ಪಣವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವವನವಗ್ರಹಿ
ಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ ಏಕವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು
ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭಾವವು ಶರಣ
ಮುಖ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವ ಬಿಡದೆ ಭೋಗಿಸುವ
ಲಿಂಗದ ನಿಜವನರುಹಿ ಆ ಶರಣನ ನೈವಿಕಾಚಾರವ ಕಂಡು, ಸಂಭ್ರ
ಮಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸೂಸಲಿಯ್ಯದೆ ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ
ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳಮಚ್ಚವ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

(ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ.)

ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಮತ್ತೊಂದು ಬಯಸಲೇಕಯ್ಯ? ನಗುವುದು ನುಡಿವುದು ಶಿವಭಕ್ತ
ರೊಡನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಾಗಿರಲೇಕಯ್ಯ?..... ನಮ್ಮ ಕೂಡಲೆ
ಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಮನದೇರೆದು ಮಾತನಾಡುವುದಯ್ಯ." ಎಂದು
ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆನಂದ
ದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅವರು ಎಂದೂ ದುಃಖಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವು
ಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆರ್ಪಿಸಿ ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಕಾಯಕನೆಂದೆನಿ
ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀರುವ
ದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಶರಣರಿದ್ದಾರೆ.
ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಒಬ್ಬನು.

ಭಕ್ತರನ್ನು ನಗಿಸುವದೇ ಮಾರಿತಂದೆಯ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.
ಅವನು ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟಿದನ್ನು
ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಶಿವಶರಣರ ದಾಸೋಹ
ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಸ್ಯದ ಕಾಯಕ
ವನ್ನು ಅವನು ಬಹುಕಾಲ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತ ಬೇರೊಂದೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳಹತ್ತಿತು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಹೊಳೆಯು ಕಟ್ಟಿತು.
ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರನ ದಂಡೆಗೆ ಅವನು ಹೋಗದಂತಾಯಿತು. ಅವನು
ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ
ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ವೇಷವನ್ನು
ಧಾರಣಮಾಡಿ, ಒಂದು ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು,
"ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ" ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ನನ
ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ "ನೀನು
ಈ ತುಂಬಿದ ನದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ದಾಟುವಿ?" ಎಂದು ಮಾರಿ ತಂದೆಯು

ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು- “ನಾನು ಈ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡು ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವೆನು” ಎಂದು ಅಂದು ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಗೆ “ನೀನು ಈಗ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿರುವಿ. ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ದಾಟುವಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು, “ನಾನು ನಿನ್ನ ಸತಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಿನ್ನೊಡನೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವೆನು” ಎಂದು ಅಂದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನದಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಾಟುವದಾದರೆ, ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆವಶ್ಯವೇನು? ಹಾಗೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ತಾನು ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕನುಸರಿಸಿಯೇ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನಹಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೆರಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಎಂಥ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಬಂದರೂ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಂದದಿಂದಿದ್ದು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ನಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆದರೆ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಕೇವಲ ಪರಿಹಾಸಕನಲ್ಲ, ವಿದೂಷಕನಲ್ಲ. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಜ್ಞಾನಿಯು. ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸ್ಥಾನವು ಉಚ್ಚತರದ್ದಿದೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ‘ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ’ ಎಂದಿದೆ. ಅವನ ೨೫ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳು ಎಷ್ಟು ಉದಾತ್ತವಾದವುಗಳೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರು ಕೂಡಲೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಕಂಗಳ ಮುಂದಣ ಕಾಮವ ಕೊಂಡು, ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಸೆಯ ತಿಂದು, ಆತನನರಿ ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೨) ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕುದಿವ ರೂಪು ಮುಚ್ಚುಳದಂಗವ ತೆರೆದಲ್ಲದೆ ಪಾಕದ ಸಂಗವನರಿಯಬಾರದು. ಶರೀರದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕುದಿವ ಜೀವನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ. ಈ ಸುಭೇದವನರಿಯದೆ ಸುಸಂಗಿಯಲ್ಲ. ಇಂತಿವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಪಶುಪತಿಯ ಶರಣರಲ್ಲೊಸೆದ ಸಂಗವ ಮಾಡಿ ಆರಿ. ಅಸುವ ಹರಿ. ತೂತ ತೆರಿ. ಸಂದೇಹದ ಭಾವವನರಿ. ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲರಿದೊರಗು. ಕರಿಗೊಂಡೊರಗು, ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೩) ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿವಡೆ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಪೊಡಮಡಿ ಸಿಕೊಳಲೇಕೆ? ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿವಡೆ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಳಲೇಕೆ? ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಇಲ್ಲದಿವಡೆ ಹಿರಿದುಕಿರಿದೆಂದು ಹೊರಲೇತಕ್ಕೆ? ಇದನೇನ ಹೇಳುವೆ? ಗುರು ಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ. ಲಿಂಗ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮ ಜಾತಿಗೊಳಗಾದ. ಇವನೈವ ಹೇಳಿ ಎನಗಿದೊಳ್ಳಿತೋ, ಹೊಲ್ಲದೋ, ಗೆಲ್ಲತನ ಬೇಡ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೪) ನಡೆವ ಕಾಲು, ಅನುವ ಕೈ, ಬೇಡುವ ಬಾಯಿ, ಸರ್ವವ ನೊಡಗೂಡುವ ಮನ ಉಡುಗಿ, ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯವಾದವನಂಗ ಮರುಳ ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ, ಮೂಗನ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ಜಲಲಿಪಿಯಂತೆ, ವಾರಿಯ ಧೂಮದಂತೆ. ಇದಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೫) ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೆಂಬ ಅಕ್ಕಿಯ ಹೊಯ್ದು, ನಿರ್ಮಲವೆಂಬ ಉದಕವನೆರೆದು, ತ್ರಿಗುಣವೆಂಬ ಮೂರೊಲೆಗುಂಡ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಆತುರದ ಸವುದೆಯನೊಟ್ಟಿ, ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಹಲಾಗಿ ಓಗರ ಬೆಂದಿತ್ತು. ಇಕ್ಕುವರಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು, ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾದವನೆ ನಗಿತ್ತನಾತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೬) ಮಣ್ಣೆಂಬುದೇ ದೇಹ. ಹೊನ್ನೆಂಬುದೇ ಕಾಂಕ್ಷೆ. ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದೇ ಸುಕರ ಸುಖಭೋಗಂಗಳು. ಅಣ್ಣ, ಇವ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಮಣ್ಣುಮುದ್ದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ನುಣ್ಣನೆ ಹೋದೆ ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೭) ಹರಿಗೋಲ ಹರಿದ ಮತ್ತೆ ಹೋಳೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಇರಿದವನಿದ್ದಂತೆ ಕೈದೇನ ಮಾಡುವುದು ? ಎಚ್ಚವನಿದ್ದಂತೆ ಅಂಚಿಗೆ ಮುನಿ ವರೇ ಆಯ್ಕೆ ? ಎನ್ನು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ನೀನಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡಿದೆ. ನೀನೋಡಿಸಿದಂತಾನು ನೋಡಿದೆ. ನೀ ಹೇಳಿದ ಬಿಟ್ಟುಯ ಮಾಡಿದೆ. ನೀ ಬರಿಸಿದ ಬಳಿಯ ಬಂದೆ. ನೀನಿರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನಯ್ಯ. ಕುಳದವನಾದ ಮತ್ತೆ ಮಾನ್ಯದ ಒಲವರ ಎನಗೊಂದು ಗುಣವಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಎನ್ನು ನೆಂದಿಂಗೊಳಕೊಂಬೆಯೋ ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ?

ಇವನ ವಚನಗಳು ಎಷ್ಟು ಭಾವಭರಿತವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣವಾದವುಗಳೆಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಹಾಸದ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಒಲಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು ಶಿವಾನುಭವದ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರು ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ “ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಆಗ್ಗವಣಿ ಪತ್ತರೆಯ ತಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ” ಎಂತಲೂ, ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ “ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಲಿಂಗದೇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ನೋಡದವನ ಸಂಸಾರವೇನವನ, ಬಾಳು ವೇನವನ, ಬೀಳುವೇನವನ, ಸಂಸಾರವೇನವನ, ನಡೆಯೇನವನ, ನುಡಿಯೇನವನ, ಸಂಸಾರವೇನವನ ?” ಎಂತಲೂ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವದರೊಳಗೆ ಎದ್ದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಅವನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಭಕ್ತರ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕಾಯಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಒಂದು ಕಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾಯಕವನ್ನು ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಕೈಕೊಂಡು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ದಿನಾಲೂ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ

ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುವನು. ಅವನು ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ‘ಚಾಂಗುಭಲಾ’ ಎಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ‘ಚಾಂಗು’ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮ, ಸುಖವುಳ್ಳುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ‘ಭಲಾ’ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಾರ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನದ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಉಂಟಾಗಲು ಈ ಶಿವಶರಣನು ‘ಚಾಂಗುಭಲಾ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ‘ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಪ್ರೀತರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಉಳಿದುದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದನು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿವಭೃತ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತಾನು ಶಿವಭಕ್ತರ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಭೃತ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ‘ಶಿವ ಶರಣು’ ಎಂದು ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವನು. ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ‘ಶರಣು’ ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಅರ್ಪಣಭಾವ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ದಾಸೋಹಭಾವ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ‘ಶರಣು’ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವಚಿಂತನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಇವನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನು ತನ್ನ ಚರಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಗೃಹವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವನು

ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಲು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪುರಗಳನ್ನರಸಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆ ದೊರೆಯದೆ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ಶಿವನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಕ್ತರೂಪಿನಿಂದ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಾರನಲು ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಬಯಲಾದನು ಮತ್ತು ಅವನೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನೂ ಬಯಲಾದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ವಿವಿಧ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ಮಾಡುವ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವನು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರನ್ನೂ ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. "ಫಲಪದದ ಆಸೆ ಮಾಡಲಾಗದು ನಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ. ಬಯಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತನರು ಮೆಚ್ಚುರು." ಎಂದು ಶಿವಶರಣರು ನುಡಿಯುಂಟು. ಇದಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸೇವೆಯು ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಅವನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ನಿನಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿರು ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು "ಶಿವಶಿವಾ, ನನಗೆ ಸಂಬಳವೆಂಬುದುಂಟೇ? ಇದ ಕೇಳಬಾರದು" ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ನುಡಿದ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಮಸೆದಲಾಗಿ ತಾಗಿದಂತೆ ತಾಗಿದವು.

ಅಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಉಮ್ಮಳದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಲು ಶಿವನು ಅವನ ನಡೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೆಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

ಶಿವಶರಣರು "ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಹೋಹನೆಂಬಾಗ ಕೈಲಾಸವೇನು ಕೈಕೂಲಿಯೇ? ಮುಂದೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸದೆ, ಹಿಂದೊಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಸಲಿಸಂದಿದ್ದಾಗಲೇ-ಕೈಲಾಸ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಸೇಕ್ಷಿಸದೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಾವು ಮಾಡುವದು ಕೆಲವೊಂದು ಕೈಕೂಲಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೆಂಕಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತನ್ನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದಮುನಿಯು ಬಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯು ಅಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಶೈವಧರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ, ವೀರಶೈವವು ಲಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಥರಲ್ಲೊಬ್ಬನನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಶೈವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತ, ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ ಗಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಿ--ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು--ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಧರನು ಶಿವನು ಹೇಳಿದ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಶಿರಸಾ ಮನ್ನಿಸಿ--ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಳಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಒಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಗಣರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ--ನೀವೆಲ್ಲರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರು--ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ನಡೆಯುವೆವು. ನಾವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆವು, ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಕಳಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಗಧ ನೆಂಬ ಶೈವದ್ವೈಜನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಜನವಶ್ಯ ಎಂಬ ಮಗನೂ ಈ ಜನವಶ್ಯನಿಗೆ ಧರ್ಮವತಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇದ್ದು ಇವರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರನು ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು. ಚೌಡಯ್ಯನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಬಳಿಕ ಭರತ ವಿಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರವೀಣನಾದನು. ಅವನು ಆಡುವದು, ಹಾಡುವದು, ವಾದ್ಯ ಬಾರಿಸುವದು, ನೃತ್ಯ, ಗಾಯನ ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲ್ಲಿದನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು ಹೀಗೆ ಕಳಾವಿದನಾಗಿ ಲೋಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅವನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಗಾಯನ, ಆಟ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವನು. ಅವನಂತೆಯೇ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ದೇಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಜನಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರು ಭರತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಸುಣರಾದರು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೇಕನಾಥಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನಾದನು. ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಗುರುಗಳು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನಾಡಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ, ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿವರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಟ್ಟಗಿರಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಮವೇವನೆಂಬ ಅರಸನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯರಭಟ್ಟನ ಮಗ ಅಚ್ಯುತನೆಂಬವನು ಗಾನ, ನರ್ತನ ನೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಜಾತಿಗಾರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡು 'ಗಾನ ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಗಿರಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದನು. ಅಚ್ಯುತನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಅರಸನಿರಿದಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ, ನೂರೊಂದು ಕುಲಗಳ ವೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟು ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಗಾಯನ, ನರ್ತನ, ಜಾತಿಗಾರ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಚೌಡಯ್ಯನ ಜಾಣ್ಮೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹೀಗೆ ಅಚ್ಯುತನು ಸೋಲಲಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ 'ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಕೆಲವ ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷನಾಥನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಹುರೂಪಿಯು 'ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ, ವಿದ್ಯಾಶರಭ ಭೇರುಂಡ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಮೇಳದವರೊಡನೆ ಚೌಡಯ್ಯನಿದ್ದ ಪುರಕ್ಕೆಯೇ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು, ಯಾರ ವಿದ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಎಂದು ಅರಸನ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅವರು ಮೂರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂಬ ಪಂಥವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನೂ ಒಪ್ಪಿದನು. ಆಗ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ಇದಿರಿಗೆ ತೋರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ತಿವನ ೨೫ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಗಾಧವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ನಟಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಯಕ್ಷನಾಥನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಟಿಸದೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸೋತನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮೂರು ದಿನ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೌಡಯ್ಯನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಬಹುರೂಪಿಗಳೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಸುತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬಿತು. ಚೌಡಯ್ಯನೊಡನೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ನಾನಾವಿಧ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಸಂಗೀತಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನಿಷ್ಣಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಆದರೆ ಚೌಡಯ್ಯನ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀಷ್ಠತರವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಆ ರಾಗ

ವೇವತಿಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೋ ಏನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಹತ್ತಿತು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಜಂಗಮರಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ತಾದ ಗಣಪವನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವು ತನ್ನಲ್ಲಿರದೆ ಹೋಗಲು ಅವನು ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು--ನನಗೆ ೧೨ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ೩ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕಡವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಂದು ವೇಳೆ ಹಣವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಕೊಡದೆ ಹೋದರೆ ೨೦ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಸನು ಈ ಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಡುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನು--ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಸೊತ್ತೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮ ಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನು ಆ ರಾಗವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಅಂದು ತೋರಿಸು ಎಂದು ಎನ್ನಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಅಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಅರಸನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಒಡಂಬಟ್ಟು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ೧೨ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಚೌಡಯ್ಯನು ಭಕ್ತಜಂಗಮರಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ತಾದ ಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಗವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಹಾಡುವುದು ನಿಂತಿತು. ಆ ರಾಗದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ದಿನಾಲು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಾನಲೋಲನು ಮತ್ತು ನಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೌಡಯ್ಯನ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಗವು ನಿಂತುಹೋದದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ

ಅವನು ಜಂಗಮರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಲು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವನಾದನು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಚೌಡಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಚೌಡಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಭಿಲಾಷೆ ಏನಿರುವುದು ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವನು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ರಾಮಕ್ರಿಯಾರಾಗವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ನೀನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸು ಎಂದೆನ್ನಲು, ಚೌಡಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಅರಸನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಒತ್ತಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಲಾರನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಒಪ್ಪಿ ಅವನಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಜಂಗಮನ ಹೆಸರು ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬರೇ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿರದೆ, ಅವನಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಗೂಢ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನಾದನು. ಅವುಗಳಂತೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯನು ನಾಗಿನಾಥನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಗುರುವೆಂತಲೂ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ರೇಕಿನಾಥನು ತನ್ನ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುವೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿ, 'ರೇಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ' ಎಂದು ಉಭಯತರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಮುದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮೂಲಕ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭರದಿಂದ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಹತ್ತಿದವು. ನಾಗಿನಾಥನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸಹ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅವನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ--ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡತೋರಿಸು. ಶೈವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡು. ಶಿವಶರಣರು ಆಡಿದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಬಹುರೂಪಿನ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಆಡಹತ್ತು. ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೂರನ ವೇಮಯ್ಯನು ಧನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಸಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಬಡಿಹೋರಿ ಬೊಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರಿಂದ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ, ಶಿವನು ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮಯ್ಯನು

ಮುಂದೆ ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಚನ್ನಯ್ಯನೊಡನೆ ಶಿವನು ಉಂಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಬಂಕಯ್ಯನು ಬರಡಾಕಳಿನಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದದ್ದನ್ನೂ, ಭೋಗಯ್ಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಲಿಂಗಗಳು ಉರುಳಿ ಹೋದದ್ದನ್ನೂ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಶಿವನು ತನಗಿಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ, ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಗೆ ಶಿವನು ಬಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತದ್ದನ್ನೂ, ಆಡಿ ತೋರಿಸೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆನಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸ ಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಹು ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಮನೋವೇದಕವಾಗಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯಿತು. ಶಿವಾನುಭವವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶೈವಮತಸ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವ ರಾದರು.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಲಾಗಿ ಅವರ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬರುವ ಹಣವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಲವನ್ನು ಹರಿದುಬಿಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿ ತಾನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟ ರಾಮುಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಅವನ ಜ್ಞಾನಗುರುವಾದ ನಾಗಿನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷಿ ತನಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ, ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ರಾಮುಕ್ರಿಯಾರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಈಗ ನನಗೆ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯನು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತನಾಗಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿ ಸಲು ನಾಗಿನಾಥನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪ ದೋರಿ--ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಬೇಡ. ಶೈವರನ್ನು ಶಿವಾ ನುಭವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಈಗ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಚೌಡಯ್ಯನು--ನನಗೆ ಕೈಲಾಸವು ಬೇಡ. ಶಿವಶರಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಯಾವುದು? ನಾನು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು, ಎಂದು ನುಡಿ ಯಲಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಬಳಿಕ ಚೌಡಯ್ಯನು ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಶಿವಾನು ಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭ ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿ ಸುತ್ತ, ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯನಾದನು.

ಚೌಡಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ವಿದಿತ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಗಾಯನಕಲಾವಿದರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಹೊಂದಿದರು. ಶಿವಶರಣರೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೂ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರೂ ಗಾನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪೋಷಿ ಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು ರಾಗದಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತ ಬಂದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಇವುಗಳನ್ನು 'ಗೀತೆ'ಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯನವಟುಗಳು ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವು ಕೇಳತರದ್ದೆಂದು ಭಾವಿ ಸದೆ ಅದರ ಮೂಲಕ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿ ತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಬಹುರೂಪಿಗಳು ಈಗಿನವರೆಂತೆ ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನ ಮಾಡುವವರಾಗಿ ವಿದೂಷಕ ರಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚೌಡಯ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದವನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಶೈವ ಮಾರ್ಗನುಯಾಯಿಯು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವನು ರೇಕಿನಾಥನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ನಾಗಿನಾಥನಿಂದ ಪಡೆದವನಾಗಿ ವಚನಕಾರನಾದನು. ಅವನ ಮೂಲಕ ಬಹುಜನ ಶೈವರು ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಕಾಯಕ ವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವನಾದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಹೀನತನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಯ ಪರಿ ಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಅದು ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಣಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೂ ಅವನು ಸಾಲಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ದುಡಿದು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಜ್ಞಾನಗುರುವಾಗಿದ್ದ ನಾಗಿನಾಥನು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬರೇ ಭೋಜನವನ್ನೇ ಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕುಳಿರದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ಜೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಚೌಡಯ್ಯನು ತನಗೆ ಜೋಧಿಸಿದಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಹುಜನ ಶಿವಶರಣರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವಮತವು ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿತು.

ಚೌಡಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೨೫ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಬಹುರೂಪಿಯ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಚೌಡಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದವನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಪಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಚೌಡಯ್ಯನು ಬಹುದಿವಸ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಗ್ರಾಮವು ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮವು ಈಗ ನೀಲಗಿರಿ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಚೌಡಯ್ಯನು ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಷಡುಚಕ್ರದ ವಳಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಕುಂಡಲಿಯ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ಮಂಡಲದ ಹೃದಯಕಮಲದಬ್ಜಸ್ವರದ ಮಣಿಪೂರಕದ ಮೇಲೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಬಯಲ ಬೆರಸಿದ ಮರೀಚಿಯಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಉರಿಯುಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ, ಬಸವಣ್ಣನಿಂದಾನು ಬದುಕಿದೆಯ್ಯಾ.

(೨) ಅಪ್ಪಾ, ಬೊಪ್ಪಾಯೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಜೋಹಮಂ ತೊಟ್ಟು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಿಗೊಂದು ಪರಿಯ ಬಚ್ಚಣಿಯನಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತದನು ತಲೆ

ಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ತಪ್ಪ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿ ನಾಥನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಹೋಗದ ಬಹುರೂಪವ.

(೩) ಹುಟ್ಟುವಾತ ಮದ್ದಳೆಯ ಕಟ್ಟಿದ. ನಡೆವಾತ ತಾಳವ ನೋಡಿದ. ಬಿಡುವಾತ ಶ್ರುತಿಯನೆತ್ತಿದ. 'ತತ್ತ್ವ ತಿತ್ತಿ' ಎಂಬಾಟ ಎತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ.

(೪) ಬಂದ ಬಹುರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಆಟವನಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಬಂದವರ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಅವರವರಂದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಬಂದುದ ಕೈಕೊಂಡಿ ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ.

(೫) ಇನ್ನಾಡುವೆ ಜಂಗಮ ಬಹುರೂಪ. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿನ್ನು ಆನು ಹೋಗನೆಯ್ಯಾ! ಇನ್ನು ಆನು ಹೋದನಾದರೆ ಎನಗಿದ ತಾವಿಲ್ಲ. ಮುನ್ನ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ತಗಹಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿದರು. ಆನು ಗಹನವನರಿ ತೆನಾಗಿ ಒಲ್ಲದೆ ಬಂದನಿಲ್ಲಿಗೆ. ಇಲ್ಲೆನ್ನೋ ಮದ್ದಳಿಗ. ಒಲ್ಲೆನ್ನೋ ಕಹಳೆಕಾರ. ಬಂದು ಹರಿದು ನಿಂದು ಥಾಕಿರೋ ಹಣತಿಯಿರಾ. ತಾಳ ವಿತಾಳವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ನಾದ ಸುನಾದವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಕೆಳಗಾಗಿ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥ ಬಸವನಿಂದ ಬದುಕಿಲೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲ.

(೬) ಆಡಿದಿನಿವರನೊಡಗೂಡಿ. ಮಾಡಿದೆ ಸರ್ವಸಂಗವ. ನಾ ನೀನೆಂಬ ಭೇದವನಳಿದು ಕೂಡಿದೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಕೂಟವ. ಆಟವಾಯಿ ತ್ತಾಗಿ, ನೋಟ ತೀರಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ.

ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ತಾತ್ಪ್ರಿಕಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪುನರ್ವಿಷಯ ಅನುಭವತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

(೭) ಕಳ್ಳನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರತ್ನವ ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ತಲೆವಿಡಿವರಯ್ಯ. ಆ ರತ್ನವ ರತ್ನದ ವ್ಯವಹಾರ ಕಂಡರೆ ಆರೂ ಬಾಯಿತ್ತಲಮ್ಮರು. ಆದಂತೆಂದೊಡೆ "ಜೋರವಿಕ್ರಯ ರತ್ನಾನಾಂ ಪುನಃ ಕ್ರಯ ವರಂತಿ ವೈ | ಶೈವದೀಕ್ಷಾ ತು ಲಿಂಗಿನಾಂ ಪುನ

ದಿಕ್ಷಾ ವಿಶೇಷತಾ” ಎಂದು ದಾಗಿ ಶೈವ ಗುರುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾದ ಲಿಂಗವನು ವೀರಶೈವ ಗುರುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ವರಳಿ ಕೊಂಡಡೆ ಅತ ಇಹಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನು, ಪರಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನು, ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ, ತಪ್ಪದು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥಾ.

ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಅವರ ವಚನ ಕ್ಷಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಿವ ಮಾಯಿದೇವಿ.

ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವೇ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ತನ್ನ ಜೀವಾವಧಿಯ ವರೆಗೂ ಶಿವಶರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆದಳು. ಪುರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇರುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ--

ಶಿವ ಪುರಾಣವ ನಿತ್ಯ ಶಿವಶರಣೆಯರಿಗರುಸಿ.
ಅವರಿತ್ತ ಕಾಯಕವ ಜಂಗಮರಿಗಿವ |
ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ ಶರಣಾಗು ||

ಹೀಗೆ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ದೊರಕಿದ ಹಣದಿಂದ ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿಯು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕಾಯಕವು ಇದಲ್ಲವೇ ?

ಸೂರಂಬೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಮಂಚಣ್ಣ, ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಇವರು ಪಂಡಿತತ್ರಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರಂಬೆಯು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ಪೊರಾಂಡಲವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹತ್ವದ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಸೂರಂಬೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಕಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿಭೂತಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತಜಂಗಮರು ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರೂ ಅವರು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಅವರೊಡನೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವಳು. ಅಂತ್ಯಜರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆತಂದು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುವಳು. ಅವಳ ಈ ವರ್ತನೆಯು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಹಳ ಕೆರಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವರು ಪಟ್ಟಣದ ಅರಳನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಸೂರಂಬೆಯು ಯಾವ ಜಂಗಮನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಅಂತ್ಯಜನಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವನ ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರವು ಹೊಲೆಗಲಿಸಿತು. ಅವಳಿಗೆ ತಾವು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ-ಸೂರಂಬೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಜನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸಿರಿ. ಆಗ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸೂರಂಬೆಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವಳ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾವಲಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಬಂದರು.

ಸೂರಂಬೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಈ ಪರಿಷ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ತಾನೇ ಅಂತ್ಯಜನ ನೇಷವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಸೂರಂಬೆಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು, ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣವು ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರವಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಇದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೂಡಲೆ ಆರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರು. ಆರಸನು ಅವರೊಡನೆ ಸೂರಂ ಬಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲು, ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ- ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಜನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ ಹೇಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು-ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಹೇಶ್ವರರು. ನಾನೊಬ್ಬ ಭಕ್ತೆ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತ್ಯಜನನ್ನೂ ನಾನು ಬರವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯಜರು ಈಗ ಗೃಹದ ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಆರಸನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯಜನು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಂತ್ಯಜನು ಒಳಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದ ಅಂತ್ಯಜನು ಅಂತ್ಯಜನಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಮಾತ್ಮನಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸೂರಂಬಿಯದೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು, ಅವಳು ಶಿವಾನುಭವಿಯು, ನಾವೇ ತಪ್ಪುಗಾರರು ಎಂದು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಸೂರಂಬಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಸೂರಂಬಿಗೆ ಸೂರಸಾನಮ್ಮ, ಸೂರಮ್ಮ, ಸೂರಮ್ಮೆ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ. ಪುರಾತನ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಏನೆಂದರೆ--

ಮಾರಾರಿಯು ಶ್ವಪಚಾಕಾರದಿಂ ಬರಲಾಗ|

ಧೀರೆ ತಾ ಕಂಡು ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿದ್||

ಸೂರಸಾನಮ್ಮೆ ಶರಣಾಗು||

ಸೂರಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಶಿವಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಕ್ಕಲಿಗನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಹೊಲಗದ್ದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ದಿನ ಬರಲು ಅವನು ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವ ಸ್ವರಲ್ಲಿ ಅವನ ಎರಡು ಹೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋರಿಯು ಸತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಂದ ಒಂದು ಎತ್ತನ್ನು ಮುಯ್ಯಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿತ್ತುವದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನದು ಹೊಸ ಹೋರಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಚಂಡಿತನಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಒಳತಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಅವನ ಒಂದು ಹೊಡೆತವು ಹೋರಿಯ ಆಯಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಬಿತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಲಸವು ಕಟ್ಟಾಗಿ ಪುನಃ ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಹದತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಳು ಬರದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾದನು. ಆಗ ತಾನು ಹೋರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಇಂಥ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು ಮತ್ತು ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಾಯಿತೆಂದು ಕಳವಳಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಅವನು ನಿದ್ರಾಪರವಶನಾಗಲು, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬಂದಂತಾಗಿ, ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ-- ಎಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ, ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಈ ಹೊಲದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡು, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹೋರಿಯಂತೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರವಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು-- ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷೆಯು. ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಜನರಿಂದ ಕಾಯಕ (ಪ್ರತಿಫಲ) ವನ್ನು ತಂದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಕವಾಯಿತು. ಜನರಾದರೂ ಅವನ ಈ ಕಾಯಕದ ಕಾರಣವನ್ನು

ನೊದಲು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಗುದ್ದಿ ಏನಾದರೂ ಹಣ ಕೊಡುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ, ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಹಳ ದಿವಸ ನಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇದು ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಜನರು ಮುಂದೆ-- ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ನಮಗೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ? ಅವನು ನಮಗೇನು ಕೇಡುಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದನ್ನು ಅವನು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ ಕೊಡುವೆವು. ನಿಷ್ಪಾರಣವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಾವು ಹೊಡೆದರೆ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಬಂದೀತು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಕಾರ್ಯಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಾನು ಕಾರ್ಯಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಬಿಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನೋದಕಗಳಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದುದಿನ ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂಬುದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ-- ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಣಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಜನರು ಬಡಿಯುವರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಊರೊಳಗೆ ಹೊರಟನು.

ಅವನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಜನರು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಣಹಾಕಿದ ದವಸವನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇವನು ತುಡುಗನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವರು. ಹೊಡೆದ

ಕೂಡಲೆ ಆ ಕಾಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಬಿಸಾಡುವನು. ಅವರು ಅವನ ಭಾವವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ದವಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ದೊರಕಿದ್ದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಕೆಲವು ದಿವಸ ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ದಿವಸ ನಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜನರು-- ಇವನು ಕಳ್ಳನಲ್ಲ, ಇವನು ತನಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಡುವನು ಮತ್ತು ಅವರು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪುನಃ ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದವಸವನ್ನು ಒಣಹಾಕಿರಲು, ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಭಕ್ತನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು-- ಇದನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು-- ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನು ಹೆದರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ-- ನೀನು ಈ ಮೃತದೇಹದ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಗುದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳು-- ಎಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ, ಈ ಭಕ್ತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುದ್ದುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಕೆ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಗುದ್ದಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮೃತಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಕಳೆಯು ತುಂಬಿ ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು! ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವವು ಅವನ ಶರೀರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೆ, ಹೊಡಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯು ಆ ಜೀವನನ್ನು ಪುನಃ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲಾಗಿ ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು.

ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಬಂದಿದ್ದು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲು, ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಶಿವಶರಣನು, ಮಹಾನುಭಾವಿಯು, ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತವನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಪಾಲಿಸುವವನು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾಯವಾಗಹತ್ತಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ “ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವರಿಗೆಲ್ಲ ಅವನು ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬೋಧೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಅನೇಕವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ‘ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ’ವೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಹಿಂಸಾದೋಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತಾನು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬಟ್ಟನು. ಇದನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲು ಅವನು ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಇದು ಕಾಯಕವೇ ಹೇಗೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮೊದಲು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಕಾಯಕ’ ಎಂದರೆ ಉಪಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ತಿಳಿಯುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಇದು ಅಕುಂಚಿತ ವಿಚಾರ

ರವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜನಸೇವೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆರಡೆ ಹೋದರೆ ಅಂಥ ಹೋರಗಳು ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಯಕಗಳಾಗಲಾರವು. ಆಗ ಅವು ಕೇವಲ ಉಪಜೀವನದ ಸಾಧನಗಳು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ವ್ರತವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿವಸ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಾಗದಂತೆ ಇರುವುದು ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅವು ಘಟಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತಾನು ಜೀವಹಿಂಸೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲು ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ‘ಓಗೇ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಕಾಯಕವಾದೀತೆಂದು ಅನೇಕರು ಶಂಕಿಸಬಹುದು.

‘ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಷ್ಟೇ? ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಾಡನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದೂ ಸಹನೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಸೇವೆ ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ಇರುತ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.]

ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಂದ ಹೊರಿಯು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧ

ನಾದನು. ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ?

ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಉಂಟು. ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜೀವಹಿಂಸೆಯು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬರೇ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಜೋಧೆಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮವಾಗದು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ಕ್ಷೇಶವಡಿಸುವದರಿಂದ ಅವನು ಜನರಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯೂ ಇದೆ, ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲವು ತೊಂದರೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಮೊದಲು ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂಕೋಚಪಡಹತ್ತಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂದೆಗೆದರು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಜೀವ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಂದಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜನರು ಅವನ ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರಾದರು. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಜನರು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಡಿಯಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಬಡಿಕೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವನಿಗೆ 'ಕಾಯಕ' ಅಂದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು

ಕೊಡುವರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಉಪಜೀವಿಸಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು.

ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಯಾವ ಜನರು ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವದು ದಾನವಾಗಲಾರದು. ಯಾಕಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರತಿಫಲವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಏನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅಥವಾ ಜನರ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹಣವನ್ನು ಬೇಡುವದೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಂತಲ್ಲ.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾನವೂ ಇಲ್ಲ; ಭಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಇವೆರಡೂ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಮ್ಮತವಾದುವಲ್ಲ.

ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನು ಅದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಮಕ್ಕಟೆ ಊಟಹಾಕುವದಲ್ಲ ಅಥವಾ ದಾನಕೊಡುವದಲ್ಲ. ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವವನು ಮೊದಲು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ದುಡಿದು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಉಪಭೋಗಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಯಾವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಅಥವಾ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರು ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲವೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವದೇ ದಾಸೋಹವು. ತಾನು ದಾಸನೆಂದು ತಿಳಿದು ಉತ್ತಮರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದೇ ದಾಸೋಹವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ದುಡಿಯದೆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು

ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ವರೆಗೂ ದಿನಾಲು ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ತಾನು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸಲಾಗದು. ಅದು ಅವನನ್ನು ಸೋಮಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಣ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕಾಯಕದ ತತ್ವವು.

ಅಪರಾಧಗಳು ಘಟಿಸಿದಾಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಪಾಪಗಳು ಒದಗಿದಾಗ್ಗೆ ಜನರು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಅಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾಪಗಳು ಹೋಗಲಾರವು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯಲ್ಲ.

ಆತ್ಮಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಥೆಗೊಳಿಸುವುದೂ ಜನರಿಗೆ ಉಟ ಹಾಕುವುದೂ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ದೋಷಗಳು ಅವುಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾರವು.

ಆದರೆ ದೋಷಗಳು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೊಂದಲು ಸಶ್ಚಾತ್ಪಾಪ ಸಡಬೇಕು. ಶಿವಶರಣರೂ ವಚನಕಾರರೂ ಇದಕ್ಕೆಯೇ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ನೈತಿ ಕಾಚಾರದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಾರ್ಪಣೆಯುಕ್ತನಾಗಿ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೋಷಗಳು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯು ಅವನ ಪ್ರಾಣ, ಮನ, ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯು, ಸಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯು. ಇದರಿಂದಲೇ ದೋಷಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳು ಲಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನಷ್ಟೇ. ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅವನು ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ದೂರ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಅವನಿಗೆ ವ್ರತ, ಜಪ, ತಪ, ನಿಯಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೌಕಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲವೊಂದು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಸನದ ಮುಂದೆ ತಂದಾಗ್ಗೆ ಅವನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವು ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಸಶ್ಚಾತ್ಪಾಪ ಹೊಂದಿ ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಕಾಯಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯು ಇದೆ. ಜನಸೇವೆಯೂ ಉಂಟು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಹಿಂದೆ ಪುಟ ೪೫ ನೋಡಿರಿ.) ಆದರೆ ಅವನು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅವನಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳೆಂಬುವಿಲ್ಲ. ಜಯವಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು, ಅಪಜಯವಾದರೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಶರಣರಿಗೆ ಮಹತ್ವವಾದುದೇ ಹೊರ್ತು, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಂದರೆ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಮಹತ್ವವಾದುವಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದೇ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕವು ಮೇಲಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ವೆ.

ಗೌರವ್ವೆಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವಳು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕೂಟಗಳ ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಗಳು ನಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರುಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವಳು. ಇದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಳು. ಅದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇವಳಿಗೆ ಸೇವಿಕೆ-ಗೌರವವೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಅವಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವೈ.

ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವೈಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ನೂಲನ್ನು ಮಾರಿ, ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಳು. ಇವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ ಈಕೆಯ ೩ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುರಾತನ ಟೀಕೆಯುಂಟು.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಪರದಳವಿಭಾಡರು. ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆ ದಳವಿಭಾಡ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜಬೇಟೆಕಾರರು. ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆಯ ಬೇಟೆಕಾರ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬರು. ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು, ಎನ್ನ ಗಂಡಿಗೆ ಒಂದೇ. ಅದೊಂದು ಸಂವೇಹ ಕದಿರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೋಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು-- ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಬಹಿರಂಗದ ಪ್ರಪಂಚು, ತನುದಂಡಣೆಗಳಿಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಪರದಳವಿಭಾಡರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿತ್ಸರೂಪವಾದ ಶರಣಸತಿಗೆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನ

ವಗ್ರಹಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂ ತೋರುವ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ, ಕೊಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆದಳವಿಭಾಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ವಲ್ಲಭರಾದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಬಹಿರಂಗದಷ್ಟು ಮದಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರು. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪ ಪರಶಿವತತ್ತ್ವವು ಆಂತರಂಗದಷ್ಟುಮದಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ, ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪನೆಯಿದ್ದು ಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜಬೇಟೆಕಾರರು, ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆಯ ಬೇಟೆಕಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತಮ್ಮ ನಿಜವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿಯದೆ, ಧ್ವೈತಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕ್ರಿಯೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿದವರು ಭವಹೇತುವಸ್ತು ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಜೀವಭಾವದಿಂ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿಹರು. ಸುಜ್ಞಾನಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣಸತಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಫಲಪದಂಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಭವಕ್ಕೆ ತಾರದೆ, ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಸಾದವ ಕರುಣಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಕೊಡುತ್ತಿಹುದು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬರು, ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ತ್ರಿಪುಟಿ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿಹರು. ಚಿತ್ಸಭಾಂಗಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಸತಿಗೆ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಖಂಡಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಒಂದೇ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು, ಎನ್ನ ಗಂಡಿಗೆ ಒಂದೇ, ಅದೊಂದು ಸಂದೇಹ, ಕದಿರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೋಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

(೨) ನಾ ತಿರುಕುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ! ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಟು, ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾರುದ್ರ, ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವೆರಡು ಸೂತ್ರದ ಕರ್ಣ, ಅರಿವೆಂಬ ಕದಿರು, ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಿರುಹಲಾಗಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದುರು ತುಂಬಿತ್ತು, ರಾಟೆಯ ತಿರುಹಲಾರೆ. ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ. ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೋಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:- ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ
ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ
ಆಚರಣೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರವೆಂಬುದೀಗ,
ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟಿಯ ಕುಲಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣ, ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ
ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ನೈಷ್ಠಿ
ಕಾಭಾವಂಗಳೆರಡು ತೋರಣವಾಗಿಹುವೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಣು
ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅನೈಷ್ಠಿಕಾಭಾವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಜ್ಞಾನತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾರುದ್ರನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯಂಗಳೆರಡು ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರ್ಪುವೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವೆ
ರಡು ಸೂತ್ರದ ಕರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳನೊಳ
ಕೊಂಡು, ಸದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚ
ರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆರಿವೆಂಬ ಕದುರು ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರು
ಹಲಾಗಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ
ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದುರು ತುಂಬಿತ್ತು, ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನು
ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದೊಡೆ, ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವೆಂಬ ಪತಿ
ಆಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿಹನೆಂದರಿದು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸಾವಧಾನ
ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ರಾಟಿಯ ತಿರು
ಹಲಾರೆ ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ. ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯಗುಮ್ಮೈ
ಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ

ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮನು ನಾಟ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರವೀಣಳಾಗಿದ್ದಳು.
ಅವಳು ವೀಣೆ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನುಡಿ
ಸುವಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಾಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗ
ಳನ್ನು ಅವಳು ಸಮಗೊಳಿಸಿ ನುಡಿಸುವಳು. ಇದೇ ಆಕೆಗೆ ಕಾಯಕ

ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ಅವಳು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಮರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಇವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳ
ರುವದೇನೆಂದರೆ--

ಅರ್ಧನಾರೀಶನಿಗೆ ಶಬ್ದವನು ತಾಳದೊಳು |
ಮೊದುಗೇಯನರಿದು ನುಡಿಸುತಲಿ ಒಲವೆತ್ತ
ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ ಶರಣಾಗು ||

ವೀರದೇವಮ್ಮ.

ವೀರದೇವಮ್ಮನು ಶಿವಾನುಭವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತಳಾಗಿದ್ದಳು.
ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ವಚನಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕನು
ಸರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಗಳನ್ನು
ದಿನಾಲು ಮೂರುಹೊತ್ತು ಓದುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗ
ಳನ್ನು ಅವಳು ಲಕ್ಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದಿ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳು
ವಳು. ಇದೇ ಕಾಯಕವನ್ನು ಅವಳು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀ
ವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ರಾಜನ ಮುಂದೆಯೂ
ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೀಗೆ
ಮೂರು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಉಗ್ಗಡಿ
ಸುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ 'ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕನ್ನೆ ವೀರಾದೇವಿ'
ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಘವಾಂಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ
ಆಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ವೀರದೇವಮ್ಮನು ಆಚರಿಸುತ್ತ
ನಿತ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಮರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ
ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ --

ಶ್ರೀರಮಣವಂದಿತಗೆ ಚಾರುಗದ್ಯಂಗಳನು
ಮೂರು ವೇಳೆಯೊಳು ಓದಿ ನಿತ್ಯವ ಪಡೆದ
ವೀರದೇವಮ್ಮ ಶರಣಾಗು ||

ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು 'ಚಾರುಗದ್ಯ'ಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ.

ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ದಿನಾಲು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಲಿಂಗವಂತರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಬಿಡುವಳು. ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಗೆ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗಿಬಿಡುವಳು.

‘ತೊಂಗು’ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಬಾಗು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿನೀತಳಾಗಿ ಬಾಗಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ‘ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಈ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತದ್ದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಳು.

ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈಕೆಗೆ ‘ಟೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ’ ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಸರು ಅಶುದ್ಧವಾದದ್ದು.

ವಿಮಳಾದೇವಿ.

ವಿಮಳಾದೇವಿ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವಳು ನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸುವಳು. ಅವಳ ಬೋಧನೆಗೆ ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವಳಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಾದರು.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸಮಾನಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವಿಮಳಾದೇವಿಯಿಂದ ಅನೇಕರು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುನೀತರಾದರು.

“ಶಿವಭಕ್ತಿಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಮಳಾದೇವಿ” ಎಂದು ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವು ರಾಘವಾಂಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ-

ಅನುಳ ಶಿವಭಕ್ತಿಯರ್ಗೆ ವಿಮಳ ಬೋಧೆಯ ತುಂಬಿ |

ವಿಮಳ ಜಂಗಮಕೆ ನೀಡಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆದ |

ವಿಮಳಾದೇವಿ ಶರಣಾಗು ||

ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ಮತ್ತು ವೇದಾದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಈ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ ಇವೂ ಸಹ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದವರಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದರ ಮರ್ಮವನ್ನರೂ ಅವರನ್ನು ಲಿಂಗಧಾರಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಮಳಾದೇವಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ಮತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ.

ಜೋಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಂದವೂರೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ವರ್ತಕನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಡಗುಗಳ ಮೂಲಕ ಪರನಾಡುಗಳ ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅರುಣಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಅವನು ಘನತರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

(೧) ಪಲ್ಲೆಣ್ಣುಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿದೆ.

(೨) ಇವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಚಿಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಮುಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಅವನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯಾದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೆ ತಮಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮೂರಾಂಶ ಭಾಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಅವಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರಿಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅವರ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದ್ವೀಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿದ್ದ ಹಡಗವು ಒಡೆದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಬಹು ದಿವಸ ಮರಳಿ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದರು.

ಆರುಣಾದ್ರಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ತೀರಿಹೋದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಮನೆತನದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಶೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ-- ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪಾಲು ಕೊಡುವದುಂಟೇ? ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಲನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡು, ಎಂದು ಅವಳೊಡನೆ ವಾದಿಸಹತ್ತಿದನು ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಬಹಳ ಬಾಧಿಸಿ ಆಕೆಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ಕೇವಲ ಲಿಂಗಭಕ್ತಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಹೋದವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ-- ಎಲೋ ಶಿವನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಅಣ್ಣನು ನನಗೆ ಪಾಲುಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಈಗ ಆರುಣಾದ್ರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯು ನಿಂತಿತು. ಏನು ಮಾಡಲಿ?-- ಎಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಳು.

ಶಿವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಮೊರೆಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ರೂಪಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆರುಣಾದ್ರಿಯೂ ಪಟ್ಟಣಗರೂ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರು. ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ತಮ್ಮನಿಗೆ--ನಾವು ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಿಸಿದನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೋಸ್ಕರ ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದನು.

ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಚಕಿತರಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು. ಅವಳಿಗೆ ಶಿವನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನಾಗಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಪಾಲು ಕೊಡಿಸಿ ಹೋದನು ಎಂದು ತಿಳಿದರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೆ ಆರುಣಾದ್ರಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾರಾಗಲಿ ತೊಂದರೆಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ, 'ಸಿರಿಯೊಡೆಯರು' ಎಂಬ ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಬಯಲಾದಳು.

ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪುರುಷರೂ ಸಮಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವವಿದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವನ್ನು ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯೂ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯೂ ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಕೊಟ್ಟನು.

ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ತಾವು ನೀಡಿಕೊಂಡ ಆಹಾರದ ಆಗಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಚಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು

ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾದವರು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಆರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಭುಂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ರೂಪು, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾರ್ಪಣ, ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ, ಭಾವಾರ್ಪಣಗಳಾಗುವವು. ಇಂಥ ಆಹಾರವು ಪ್ರಸಾದವು, ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಪಾತ್ರೆಯ ಹೊರಗೆ ಚೆಲ್ಲಕೂಡದು. ಚೆಲ್ಲಿದರೆ ಅದು ದೋಷವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುವವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೈಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೀಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಊಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಹೊರಚೆಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆಹಾರವು ಹೊರಚೆಲ್ಲುವ ಸಂಭವವು ಹೆಚ್ಚು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಊಟಮಾಡುವ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡಣಿಗೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಊಟನಾದ ಬಳಿಕ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಅಂಗಳುಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊರಗೆ ಚೆಲ್ಲಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿ, ಕೈತೊಳೆದ ನೀರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕುಡಿದುಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಊಟಮಾಡಿದ್ದು ಮುಸುರಿಯಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರು ಊಟಮಾಡುವ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಊಟದ ಸ್ಥಳವೂ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದು ಸರ್ವಶ್ರುತವಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ತತ್ವವು ಕಾಳು ಮೊದಲಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಬಹು ಜನರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವು ಹೀಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಟ್ಟಿಡಿಗೇ ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದುದೋ ಅಷ್ಟೇ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳೆಂದು ಅದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರು ಅವುಗಳಲ್ಲಾವುದೂ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ

ದಿಲ್ಲ. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ' ಇಳಿ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬೆಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಸುಳಿದು ಬೀಸುವ ನಾಯು ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ ' ಕಾಯ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಜೀವ ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ, ' ಎತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬಿತ್ತು (= ಬೀಜ) ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಸುತ್ತಿ ಹರಿವ ಸಾಗರವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಹೇಳಿ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಇತ್ತಂಥ ಇಂಥ ' ದಾನವನುಂಡು ಅನ್ಯರ ಹೊಗಳುವ ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ಹೇಳಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ' ವನವೆಲ್ಲ ನೀವೇ, ವನದೊಳಗಣ ದೇವತರು ಎಲ್ಲ ನೀವೇ, ತನುವಿನೊಳಗಾಡುವ ಖಗವುಗವೆಲ್ಲ ನೀವೇ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಳು ಮೊದಲಾದ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಇಳಿ, ಬೆಳೆ, ಎತ್ತು, ಬೀಜ, ಗಿಡ, ಗಾಳಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇವುಗಳ ಸುಖವನ್ನೂ ಆಸ್ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗೃಹಣಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ರೀತಿಯು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವುದು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಆಹಾರದ ಧಾನ್ಯಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಎಂದೂ ಒಗೆಯಬಾರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪೂಜ್ಯಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಜನರು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ ಕುಟುಂಬಸ್ವರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಜೋಕೆಯಿಂದಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಧಾನ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿದ್ದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ

ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಜನರು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು 'ಅನ್ಯಾಯಿ'ಗಳೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉದಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಜನರನ್ನು ತಿದ್ದುವುದೇ ಮಾಡುವ ಭಾವವು ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಲಕ್ಕಮ್ಮನು. ಈ ಉಭಯ ದಂಪತಿಗಳು ಬಹಳ ಬಡವರು. ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ. ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡರು. ಒಂದು ದಿವಸ ಲಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ--ನಾವು ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ಜನನ ಮರಣವ ಗೆಲಬೇಕು. ನಾವು ಅವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು? - ಎಂದು ಕೇಳಲು ಮಾರಯ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ--ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಲೇಸು. 'ನಾರಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ' ಎಂಬುದು ಸಟಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಪರ ದ್ರವ್ಯವ ತರಕೂಡದು. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು--ಎಂದು ಅಂದು ಅವಳಿಗೆ--ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಜನರು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಿದು ನಮ್ಮ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯ ನಡಿಸಬೇಕು--ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂಥ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಅವಹಾರವಿಲ್ಲ. ಜನರು ತಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಂಥ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನು ತರುವನು. ಇಂಥ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯುವುದರಿಂದ ಇದರ ಮಹತ್ವವು ಎಷ್ಟಿದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಜನರ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒರಳುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದ ಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ಆಯುವನು. ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡಲು ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊಟದ ಪ್ರಸ್ತುತಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಹೋಗಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಆಯುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಮೂರು ಜಾವದವರೆಗೆ ಮೂರು ಸೊಲಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುವನು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಬಾರದೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ದಿನಾಲು ತಂದುಕೊಡುವನು. ಅವಳು ಅದರಿಂದ ಬೋಧನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅದನ್ನು ಉಭಯತರು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಭುಂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವರು.

ಭುಂಜಿಸುವ ಸೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾನಾತರದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದು ಧೂಪ ದೀಪ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಶಿವಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗ ಸೂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತ್ಮತತ್ಪರರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಅಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ಅವನು 'ಆಯದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ದಿನಾಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಂಡು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕನಿಕರ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಒಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಂಡದಿರಾದ ಗಂಗಾಬಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರಿಗೂ ಒರಳುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಳು ಚೆಲ್ಲಲು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದರು.

ಮರುದಿನ ಮಾರಯ್ಯನು ಎಂದಿನಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಳು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಬಳಬಳನೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಒರಳು

ಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಳು ದಟ್ಟಾಗಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಮಾನ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಹರಸಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ವನಿಗೆ ಬಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಆಗ ಮಾರಯ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ-- ಸತಿಯೇ, ಮೌನವೇ ಕನಲು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ-- ಭಕ್ತರ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜಾವದಲ್ಲಿ ತರುವ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೀನು ತಂದೆ? ಇದು ನೇಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು ಮಾರಯ್ಯನು-- ನಾನು ಬಸವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಬಸವನು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಇದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಳಾದಳು. ಅವಳು ಆಗ-- ನಾವು ಬಡವರೆಂದು ಬಸವನು ಹೀಗೆ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದಾನೆ. ಶರಣರ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನು ನಮಗೆ ಹೀಗೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ? ಅವನು ಆಚರಿಸಿದ್ದು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಕೊಡುವಂತೆ, ಹಾಲ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಯನವನು ಕೊಡುವಂತೆ, ಸಿದ್ಧರಸಕ್ಕೆ ಬಡತನವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಯೆ ಕೊಡುವಂತೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ನೀನು ಬಡವರೆಂಬವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಂದೆ, ಎಂದು ಪತಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಪತಿಗೆ-- ನೀನು ತಂದ ಈ ಕಾಳುಗಳು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲವು. ಅವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಾರವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಸವನ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಬಾ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೀನೆಂದು ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಗಣಗಳಿಗೂ ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ

(೧) ಕಾಣೆ = ಕಾಣಕೆ, ದೇಣಿಗೆ.

ದಳು. ಮಾರಯ್ಯನು-- ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸತಿಯ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಮೂರಲಾರದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಬಸವ ಮೊದಲೊಂದು ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಗಣಗಳೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮರುದಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಗಣಗಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವರೆಂದು ಕಾಯಕದಿಂದ ತಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ತಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಮೊದಲಾದ ಗಣಗಳು ಮರುದಿನ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ ಅಡಿಗೆಯ ಸೌರಂಭವು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಬಡುತ್ತ ಊಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ಮೂರು ಸೊಲಿಗೆ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಡೆಮಾಡಹತ್ತಲು ಅದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವು ಎಷ್ಟಿದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಮಾರಯ್ಯರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆದರು.

ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಿನಾಲು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿ ಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಘನತರವಾದದ್ದು. ಆಗ ಅವರು ಇರವಂತಿ, ಸೇವಂತಿ, ಅಗರುಗಂತಿ, ಸುರಗಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಸಂಪಗೆ, ತಾವರೆ, ಮೊಲ್ಲೆನುಲ್ಲಿಗೆ, ದಾಸಿವಾಳ, ಬಕುಳ, ಬಂದುಗೆ, ಪಚ್ಚೆ, ದನನ, ಕರವೀರ, ಪಾದರಿ, ಕರಿಯ ಮರುಗ, ಮುಡಿವಾಳ, ಜಾಲ, ಪಾಲಾಶ, ಕಂತಿವಾಲ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುವ ಪುಷ್ಪಗಳ

ಳನ್ನೂ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದಲೂ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಿನಾಲು ಮಾಡುವರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸತಿಪತಿಗಳೇವರು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಘನತರವಾದ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಈ ಉಭಯತರು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟ ದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಒಳ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮ ಹತ್ತರವಿದ್ದು ಅವು ಉಚ್ಚಭಾವನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿವೆ- ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನಾದರೂ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಆಮರೇಶ್ವರ' ಎಂದಿದೆ.

ಈ ಆಮರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ಲಿಂಗಸು ಗೂರಿನಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ೮ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುಂದರ ವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯು ಅದರ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೪ ಮೈಲು ದೂರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಮರೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀ ಪವಾಗಿ ಒಂದು ಸರೋವರವೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವೂ ಕುಂಭತೀರ್ಥ, ರಾಮತೀರ್ಥಗಳೆಂಬ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಇದ್ದು ಅರ್ಧಮೈ ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಪಿಲೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ವಿದೆ. ಇದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನು ಹಂಪಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಹಾಯ್ದು ಹೋದನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಮೊದಲಿನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು ಇದೇ ಇರಬಹು ದೆಂದು ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಪಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ವೀರಶೈವರಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾದಿರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಅಂಗಕ್ಕೆ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಘನ ಮನಕೆ ಬಡತನ ಉಂಟೇ? ಬೆಟ್ಟ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆಂದರೆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನವಿದ್ದಡೊಡೆಯದೇ? ಘನ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯರಿಗೆ ದುಷ್ಟಮವಿಲ್ಲ. ಎನಗೆ ಆಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಆರ ಹಂಗಿಲ್ಲ.

(೨) ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರುತನಾದಡಿ ಗುರುದರ್ಶನವಾದಡೂ ಮರೆ ಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದಡೂ ಮರೆಯಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಮುಂದಿ ದ್ದಡೂ ಹಂಗುಹರಿಯಬೇಕು, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ. ಆಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾಯಿತಾದಡೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು.

'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂದು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನುಡಿಯು ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನದೆಂದು ನಾವು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ತರುತ್ತೇವೆ.

(೩) ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ದ್ರವ್ಯದ ಕೇಡು. ನಡೆಇಲ್ಲದ ನುಡಿ ಅರುವಿಂಗಿಹಾನಿ. ಕೊಡದೆತ್ಯಾಗಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಮುಡಿ ಇಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ. ದೃಢವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಅಡಿವೊಡೆದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಸುಜಲವ ತುಂಬಿ ದಂತೆ ಆಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿ.

(೪) ಗೆಜ್ಜಲು ಮನೆಯ ವಾಡಿ ಸರ್ಪಂಗಿಂಬಾದಂತೆ ತಾನ ತ್ತಣ ದ್ರವ್ಯವ ತಂದು ಇತ್ತ ಮಾಡಿದಡಿ ನನಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ಆಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ?

(೫) ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಸಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಡಗಿಪ್ಪಂತೆ, ಗೋವು ಗಳಲ್ಲಿ ಗೋರೋಜನ ರಂಜಿಸುವಂತೆ, ಶಿಲೆ ಕಾಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಅನಲವಡ ಗಿಪ್ಪಂತೆ, ಸೂಕ್ತಿಯ ಸತ್ಯದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಉದಕದಂತೆ, ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅಡಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ಆಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

(೬) ತನನಿಧಿ ಬಿಳಿದವಂಗೆ ಕಣಜದ ಹಂಗುಂಟೇ? ವಿರಕ್ತಂ ಗಾರ್ಭಿಕೆಗೊಂಬುವರುಂಟೇ? ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಇನ್ನಾರ ಕಾಡಲೇತಕ್ಕೆ? ಆ ಗುಣ ಆಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

(೭) ನರನ ಮುಟ್ಟಿ ಓಲೈಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯ ಪದವಿಗಳುಂಟು. ಪರಶಿವವೂರ್ತಿಯನರಿದಲ್ಲಿ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸುಖವುಂಟು. ಇದೇ ಪರತತ್ವದಿರವು. ಆಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಜಿರಿಸಬೆಲ್ಲಡಿ ಇದೇ ಸುಖ.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. 'ಮಾರಯ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಗುಣ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅನೇಕವೂ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಾನೂ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಅವಳು ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಶಿವಶರಣರು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಂತೆ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತೋರಿದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ತಮಗೊದಗಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಅವಳ ಮತ್ತು ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ.

ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಆಕ್ರಿಯೆನ್ನು ಆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ---

“ಆಯದು ಇಲ್ಲವಾದಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಜಗದೊಳಗೆ ಆರಿಗೂ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಆಯಿದುವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀತನ. ಮಾರಯ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರಲಿಂಗವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆರ ಧನಮನಸಂಪನ್ನರು.

ಆಯುವದರಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಇರಬಾರನೆಂದು ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಆಸೆ ಎಂಬುದು ಅರಸಿಂಗಲ್ಲದೆ ಶಿವಶರಣರಿಗುಂಟೇ? ದೋಷವೆಂಬುದು ಯಮದೂತರಿಗಲ್ಲದೆ ಅಜಾತಂಗುಂಟೇ? ಈಸಕ್ತಿಯ ಆಸೆ ನಿಮಗೇಕೆ ಮಾರಯ್ಯಸ್ತ್ರಿಯ ಆಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮವು?”

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಯಸಬಾರದೆಂತಲೂ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖದುಃಖಗಳಾಗುತ್ತವೆಂತಲೂ ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಬಾಹಾಗ ಕೊಂಡುಬಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ, ಬೇರೊಂದು ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ಕೆಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಂದುದು ನಿಂದುದು ಮಾರಯ್ಯಸ್ತ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ.”

ಮಾರಯ್ಯನು ಬಡವನೆಂದು ಬಸವನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಕ್ರಿಯೆನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನುಡಿದ ವಚನವು ಕೆಳಗಿನದಾಗಿರಬಹುದು.

“ಭಕ್ತಂಗಿ ಬಡತನ ಉಂಟೇ? ಸತ್ಯರಿಗೆ ಮರಣ ಉಂಟೇ? ಭಕ್ತರು ಬಡವರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಟ್ಟಿಹೆನೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯಸ್ತ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ”

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟನ್ನೇ ಗಳಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡದೆಂಬ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಭಕ್ತರು ಕಾಯಕವೆಂದು ಆಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ದಾಸೋಹವನಾಡಬಹುದೇ? ಒಮ್ಮನವ? ತಮ ಒಮ್ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಇಮ್ಮನವಾಗದ ಮುನ್ನವೇ ಮಾರಯ್ಯಸ್ತ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು”

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಡೆದು ಬರುವಳೆಂದು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗಿ ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ

(೧) ಒಮ್ಮನ, ಇಮ್ಮನ ಈ ಮಾತುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಈಗಲೂ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿವೆ.

ತಾನಾಗಪ್ಪಳು, ಮಾರಯ್ಯಪ್ಪಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸೇವೆಯುಳ್ಳ
ನ್ನಕ್ಕೆ. ”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ನಿತ್ಯದ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾಳೆ.
ಗಂಡನು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ‘ಪತಿಯೇ
ದೈವ’ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಡೆಯುವದು ಪತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಸಾಮಾ
ನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ
ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಮೋಕ್ಷಪದವು ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರದೆ ಅವನ್ನು ಅವರು
ಸ್ವತಂತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವವು ಬಸವೇ
ಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದರು. ಅವರಲ್ಲನೇಕರು
ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿ ಉಳಿದು ಅನೇಕ ತರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ
ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವರು ಪುರು
ಷರೊಡನೆ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವ
ಶರಣಿಯರಲ್ಲನೇಕರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ
ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ.
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಆಚರಿಸಿದ್ದು ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು
ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯಸ್ತಳೂ ಕಟ್ಟಾಭಿಮಾನಿಯೂ,
ಸ್ವತಂತ್ರಜೀವಿಯೂ, ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವಳೂ, ಆಗಿದ್ದಳೆಂದು ಅವಳ
ವಚನಗಳ ಮೇಲಿಂದಲೂ ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದಲೂ
ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಯ್ಯ.

ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾಚಾರದ
ಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಜಂಗಮಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನಾ
ಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬಲು ಬಡವನು. ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ, ಹೊದೆ
ಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಯಾರನ್ನೂ ತಲೆವಾಗಿ ಬೇಡನು.
ಹೀಗಿರಲು ಅವನ ತಂದೆಯು ತೀರಲಾಗಿ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.
ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಡನು, ಬೇಡನು. ಭಕ್ತರು
ಕರೆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಕರಿಯದಿದ್ದರೆ ಉಪವಾಸ
ವಿರುವನು. ಅವನ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತರು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು
ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕರೆಯುವರು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ‘ಕೊರವಾರ’ ಎಂಬ ಪುರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿ
ರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ಜಂಗಮ
ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಾಂತಯ್ಯನ ನಿರೀಕ್ಷಾ
ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ
ಮಠಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು.

ಆಗ ಅವನು ಶಾಂತಯ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬಂದು, ಅವನಿಗೆ— ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಈ
ಮಠದೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಲಗ್ನಕಾರ್ಯ
ವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದನು. ಲಗ್ನವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ
ಮಠದಲ್ಲಿ ನೆರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ— ನನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ನಾನು ಮುನ್ನಾಡಿ
ದಂತೆ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ನುಡಿದು ತನ್ನ
ದಂಡಕೋಲು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಅಳಿಯನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಡ್ಡ
ಬಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೈಕೊಳ್ಳು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ನುಡಿದು
ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅದು ಏನೆಂದರೆ—

ಹೊರಸು ಒಂದು, ಹರಿವಾಣಗಳೆರಡು, ಜೋಳ ಒಂದು ಮಣವು,
ಕಡಲೆ ಕಾಲುಮಣ, ಹರಿಕು ಚಾಪೆ ಒಂದು, ಅಳಿಯುವ ಬಳ್ಳಿ ಒಂದು,
ಮೊರ ಒಂದು, ಗಡಿಗೆಗಳು ಮೂರು, ಹುಟ್ಟು ಒಂದು, ಹುಲ್ಲೊಂದು

ಹೊರೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ಮಣ, ಉಪ್ಪು ಐದು ಸೇರು, ಒಂದು ಕುಂಟು ಗೋವು, ಇವೇ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ, ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲಲಿ, ಎಂದು ಶಾಂತಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶರಣು ಮಾಡಿದನು.

ಶಾಂತಯ್ಯನಾದರೂ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಗುರುನಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದುದು, ಇದು ಗುರುಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕವು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅವಮಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ತ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮತ್ತು ವೈಭವದ ಮಠವು ತನಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ದುಃಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೆ ಅವನು ಲಗ್ನವಾಗುವ ಸಂದಲು ತನಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯಾರ ಕೂಡವೂ ಮಾತನಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು, ನಿರೀಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ವ್ಯಸನವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶಾಂತಯ್ಯನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಆಶಾಹಿತನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ದಿನಾಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟೇ ಧಾನ್ಯ ತರುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಎಂದೂ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಅವನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಶಿವನು ಅವನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನ ಗುಣಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಜಂಗಮರೂಪ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಶಾಂತಯ್ಯನಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಮಠದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು.

ಆ ದಿವಸ ಉಗ್ರವಾದ ಚಳಿಯು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಶಾಂತಯ್ಯನು ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಒಳಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಯೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಳು. ಜಂಗಮನು ಅವಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಅವಳಿಗೆ-- ನನ್ನ ಸೀತಕ್ಕೆ ವಸನ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಚಳಿಯಿಂದ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಮಠದಲ್ಲಿ

ಅರಿವೆಯ ಚಿಂದಿಯು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಯ್ಯನು ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರ ಇವುಗಳ ಹೊರತು ಯಾವ ವಸನವೂ ಅವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸತಿಪತಿಗಳು ದಾಸೋಹ ನಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಆ ಸತಿಯು ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಆರು ಮೊಳದ ಸೀರೆಯೊಳಗೆ ಅರ್ಧವನ್ನು ಹರಿದು ಆ ಜಂಗಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಅವನು--ಇಷ್ಟು ನನಗೆ ಸಾಕಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಮೂರು ಮೊಳದ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅರ್ಧವನ್ನು ಹರಿದು ಆ ಜಂಗಮನಿರಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು. ಆದರೂ ಅವನು ಇಷ್ಟು ಸಹ ತನಗೆ ಸಾಲದೆಂದು ಅದನ್ನೂ ತನಗೆ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಅರಿವೆಯ ತುಣುಕನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗಹತ್ತಿದನು.

ಆಗ ಆ ಸತಿಯು ಸೀಳಿದ ಬಟ್ಟೆಯ ಆ ಎರಡೂ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಎಡದ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು-- ಇವುಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಆ ಜಂಗಮನ ಹಿಂದೆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹತ್ತಿದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರಜನರು ಅವಳ ದಾನಗುಣವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಇದೇನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅವನು ಅವಳಿಗೆ-- ಹೌದು, ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಉಡಿಗೆಯು ಈ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಸಾಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಡಿಗೆ ಯನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಸೀತದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತಾನುಟ್ಟ ಮೂರು ಮೊಳದ ಇಡೀ ಧೋತ್ರವನ್ನೇ ಕಳೆದು ಜಂಗಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ದಿಗಂಬರಿಯಾದನು! ಪುರಜನರು ಸತಿಪತಿಗಳಿವರ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ನಿರೀಚ್ಛಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ನಾದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಾಂತಯ್ಯನು ದಿಗಂಬರಿಯಾಗಿಯೇ ಜನರಲ್ಲಿರ ಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲ ವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ದಿಗಂಬರಿಗಳು ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಂಧಿಯನು ಈ ವೃತ್ತಿಯು ಜನರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ವಿರೋಧವೆ ನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಇದರಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದರಿಂದ ಜನರು ಅವನನ್ನು 'ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ'ನೆಂಬ ಹೆಸ ರಿನಿಂದ ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು.

ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನು, ಅಲ್ಲದೆ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವ ಅವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯು 'ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಲ್ಲಿಯು ಕೆಳಗಿನ ಅವತರಣದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಅದು ಆವುದೆಂದರೆ--

".....ಮಹಾಪ್ರಭುವು ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವನು ಮಾಡಿ ವೇಧಾ, ಮಂತ್ರ, ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯನಿತ್ತು ಇಷ್ಟ ತೊಂದ ತೆರದ ವಿಚಾರವನರೂಪಿ, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದಾಚರಣೆ, ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲದ ಸಂಬಂಧವ ತೋರಿ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪು ನಿಲುಕಡೆಯ ತೋರಿಸಿ ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರದ ನಿಜದ ನಿಲು ಕಡೆಯನರೂಪಿ ನಿಜಶಿವಯೋಗದ ನಿರ್ವಯಲವ ಕರುಣಿಸಿ, ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ಅವಿರಳ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ತಾನೆಂ ದರುಪಿದರು ನೋಡಾ. ಇಂತು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೆಸ ಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಚಿನ್ನನ ಶರಣ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೋಳಗಯ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲಪ್ರಮಥಗರ್ ಬೋಧಿಸಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನು ಚಂಗಣಗಿಲ ಮಂಟಪದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಂಗೆ ಬೋಧಿಸಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆಂಬ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತಮ್ಮಡಿ ಗೆರಗಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮ ಶಿವಶರಣಗರ್ ಸ್ವಾನುಭವಸೂತ್ರವ ಬೋಧಿ ಸುತ್ತಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವ ನಿನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖ

ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರ್ಪ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆರುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿವು. ಕೇಳಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತ್ಯ ಸ್ತನಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತನಾಗಾ ಎನ್ನಾಜ್ಞಾ ಮಂಟ ಪದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರಾ."

ಇದರಮೇಲಿಂದ ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವ, ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಇವರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಠಾಧಿಪತಿಯು. ಆದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಗತಿಯ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶಿಕನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸುವಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರತ್ವವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಲು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ತನಾದನು. ಅವನ ಸಮಾಧಿಗೆ 'ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವೈ.

ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನ ನಿರಾಶಾವೃತ್ತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಠಾಧಿ ಕಾರಿಯು. ಆದರೂ ಅವನು ನೈಭವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ದಿಗಂಬರಿಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಜನರು ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವೈಯು ಒಬ್ಬ ಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಸೋಮವೈಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣದ ಕಾಯಕ ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಬತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ದಾಸೋಹ

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾದ್ದರಿಂದ “ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೇಶ್ವರಾ” ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಒಂದೇ ವಚನವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ವಚನ

(೧) ಹದತಪ್ಪಿ ಕುಟ್ಟಲು ನುಚ್ಚುಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲಿ? ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯೆ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಅರಿಯವಾದರೂ ಹೋಗಲಿ. ಅರಿದು ಬೆರೆದಿನಾದರೆ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ ಕೊಯ್ಪಿರಯ್ಯ. ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ಒಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೇಶ್ವರಾ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಕೋಲಂಬೆ

ಜಾತಿಗೊಳಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಕೋಲಂಬೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕೇವಲ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವರು ದಿನಾಲು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗಳಾದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪದೆ ದೇವದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರುವಳು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೋಲಂಬೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವಪೂಜೆ ಮಾಡಲೆಣಿಸಿ ಅವಳು ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರೆಂದು ಒಂದು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಮನೆಯಿಂದ ತೈಲತುಪ್ಪವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಬರಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಅವಳೊಡನಾಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ತುಪ್ಪ ತೈಲವನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆದು ಅಟ್ಟುಗೊಳನಾಡುವೆವೆಂದು

ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೀವಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಬರಹತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ಕೋಲಂಬೆಯೂ ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೂ ಬಾಲಲೀಲೆಯಿಂದ ಆ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಆದರೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನೀವು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯು ತೈಲ ತುಪ್ಪ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ, ಇಂಥ ಆಟವು ನಿಮಗೇಕೆ, ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡಿರಿ, ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಕೋಲಂಬೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಎಂದಿನಂತೆ ಗುಡಿಸಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆ ದಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಆಕಳೂ ಹಾಲು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಕೂಡ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜನರೆಲ್ಲ ವಿಸ್ಮಯಬಟ್ಟು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಹೀಗೆಕಾಯಿ ತೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತರ ಮಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂದು, ನೀವು ಕೋಲಂಬೆಯ ಕೂಡ ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅವರು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಗೊಟ್ಟರೆ, ಗೋವುಗಳು ಹಾಲು ಕರೆಯುವವು ಎಂದು ವಾಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಲಂಬೆಯ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೈಲ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಪಶುಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಲ ಕರೆದವು. ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಕೋಲಂಬೆಯ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಎಂಥ ಘನತರವಾದದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹೊಂದಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೋಲಂಬೆಯು ತನ್ನ ಕೆಳದಿಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಆಟವನ್ನಾಡಿ ಬರುವಳು.

ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಆಟವು ಕೇವಲ ವಿನೋದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗುಡಿಸಲು, ಆ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಲು, ಆ ದೀಪ, ಆ ನೈವೇದ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುವವೆಂಬ ದೃಢಭಾವವು ಅವ

ಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಪಾಡ್ಯದ ದಿವಸ ಕೋಲಂಬಿಯೂ ಅವಳ ಒಡನಾಡಿಗಳೂ ದೇವಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ದುರ್ಜನನಾದ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಕನು ತನ್ನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ತರುಬಿದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂಥ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಕಯ್ಯಿಂದ ಶಿವನು ಎಂದಾದರೂ ಪೂಜೆಗೊಂಬುವನೆ? ಈ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅದು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೇ? ಇದನ್ನು ನೋಡುವನೆಂದು ಅವನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಕ್ಕಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಭಗ್ಗನೆ ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿ ಜ್ವಾಲೆಯು ಸೂತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು. ನೆರೆದ ಮಕ್ಕಳು ಓಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದವು. ವೈಷ್ಣವನ ಗೋವುಗಳು ಬೆದರಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋದವು. ಆದರೆ ಕೋಲಂಬಿಯು ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹೊರಬಿದ್ದು ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಆ ಕಿಚ್ಚು ಅವಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿಹೋಯಿತು! ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವೈಷ್ಣವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಬಿದ್ದು ಅದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಂದುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೋಲಂಬಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವಳು ತನ್ನೊಡನಾಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಯವಾಗಬೇಕು, ವೈಷ್ಣವನ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಶಿವನು ಒಲಿದು ವರವನ್ನಿತ್ತನು. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲು ಕುಲ್ಲುಗುಡಿಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲೆ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಾಯಿತು. ವೈಷ್ಣವನ ಮನೆಯು ಮೊದಲಿನಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜ್ವಾಲೆಯ ಬೆಳಗು ಶಿವನಿಗೆ ಆರತಿಯಾಯಿತು. ಕೋಲಂಬಿಯು ಶಿವನಿಗೆ ಆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕೋರಿ, ಶಿವನನ್ನು ಪಾಡುತ್ತ ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಪುರಜನರು ಕೋಲಂಬಿಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ 'ಕೋಲಂಬಿಯ ಹಬ್ಬ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವಳಿದ್ದ ಜಾತಿಗೊಳಪುರಕ್ಕೆ 'ಕೋಲಂಬಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಹೆಸರು ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಶಂಕಿತೊಂಡಿ

ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ದನಗಳನ್ನು ಕೂಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗುವನು. ಇದರಿಂದ ಬಂದ ಕೂಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನು. ಅವನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನೂ ದನ ಕಾಯುವ ಬೇರೆ ಬಾಲಕರೂ ಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚಂಡು ಫಣಿ ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ ವೇಳೆಗಳೆಯುವರು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವರೆಲ್ಲರು 'ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಆಟ'ವನ್ನಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಲ್ಲದ್ದೋಗಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಾಡುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಒಂದು ಮಾಟಾದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅದು 'ಶಂಕರಲಿಂಗ'ನೆಂದು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕರೆದರು. ಸೇಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ಸೋಸಿ ಅದು ಭಸಿತವೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಹೂಸಿದರು. ತಾವೂ ಹೂಸಿಕೊಂಡರು. ಕಾಡ ಸತ್ತ ಗಳನ್ನೂ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿದರು. ತಾವು ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುಸಾದವೆಂದು ಭುಂಜಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ದನಗಳಾವವೂ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದಾದವು. ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವರು ಬಹಳ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ನಾಲಕ್ಕಾ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲ ಹತ್ತು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ದಣಿದರು. ಆಗ ಅವರು ದನಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಜೋರರು ಒಯ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ರೋದನ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ ದನಗಳ ಒಡೆಯರೂ ಬಹಳ ರೋಷವುಳ್ಳವರಾಗುವರೆಂದು ಭಯಭೀತರಾದರು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರು

ತಾವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು--ದೇವರೇ, ಪಶುಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತರೆ ನಾವು ನಿನಗೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವೆವು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ತೊಂಡಿಯು ದೇವರಿಗೆ--ನಾನು ಒಡವನು. ನಾನೇನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಿ? ನನಗೆ ಗೋವುಗಳಲ್ಲ. ಗೋವುಗಳಿದ್ದವರು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಯೋಚನೆಯು ಬಂದು--ದೇವರೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಡಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ದಿನಾಲು ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು. ಇದೇ ನನ್ನ ವ್ರತವು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಾಲಕ ರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಬಾಲಕರ ಈ ಮೊರೆಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಮನೆ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ದನಕರುಗಳೆಲ್ಲವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವರು ಹರುಷಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಣೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಮರುದಿನ ತಾವು ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದು ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಹಾಲನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಜ್ವರಗಳು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಚಳಿಜ್ವರಗಳಿದ್ದದರಿಂದ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಜ್ವರಗಳು ನಿಂತಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ--ನಾನು ಎಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠನು. ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಂತೆ ದೇವರಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವ್ರತವು ತಪ್ಪಿತು, ಎಂದು ದುಃಖಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯೋಚನೆಯು ಬಂದು-- ನಾನು ದಿನಾಲು ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ದಿನವೇ ನಾನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಣವೆಂಬ ಭಾವವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲಿದಿರಲಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಅವನು ಆಯುತ್ತ ಮೂರು-ಆರ

ವತ್ತು ಅಂದರೆ ೧೮೦ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಒಂದೊಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುಡಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ತೋರಿಬಂದಿತು. ಆಗ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ--ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಯಿಟ್ಟ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದೇವರ ವ್ರತವು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು ಕಡಿಮೆಬಿದ್ದ ಈ ಕಲ್ಲಿನ ಬದಲು ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಣಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಬಂದು ತನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು! ಕತ್ತರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ನಿಚ್ಚುಟವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಮತ್ತು ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗೆ--ಎಲೋ ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು, ನಿನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅದು ಕಳೆದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾಗಿ ಹೋದನು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಶಿವಾನ ಭವವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಂಬಿ ಜನರು ಎಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತಲೆದೋರುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ಆಟಕೆಯ ಬೊಂಬೆಗಳು ನಿಜವಾದವುಗಳೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳೊಡನೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಲಂಬೆಯ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ದೇವಾಲಯವಾಯಿತು. ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಲಿಂಗವು ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಇಂಥ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೂಡಿಸಿದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗೆ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದವು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಕಳೆದುಹೋಗಲು ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಲಿದವರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು

ಅವರ ಮನದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತಲೆದೋರಿದನು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಇಂಥ ವಿಶ್ವಾಸವು ಬಹು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಮೂರ್ಛಾ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಾಳಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಉಚ್ಚತರದ ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೋಲಂಬೆಯ ಮತ್ತು ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯ.

✓ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನ ಸ್ಥಲದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು, ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು ಮತ್ತು ಶರಣಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಶ್ವಾಸ ಇವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಹೇಶ್ವರನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠೆ, ಶೌರ್ಯ, ಸಾಹಸಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದವನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯವನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ವಿಕಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯೂ ಅಂತರಿದ್ರಿಯಗಳ ಜಾಗ್ರತಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಶರಣಸ್ಥಲದವನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತ್ವ, ವಿಶ್ವ ಬಂಧುತ್ವ, ಸುಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಡೆಗೆ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಐಕ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ತರದ ಜನರು ತಮಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಯಕಗಳು ಉಪಜೀವನದ ಹೊರೆಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಲಿಂಗ, ಮನ, ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ಲಿಂಗಕಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುತ್ತ ತ್ರಿಲಿಂಗ

ಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಎಂದರೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಕವು ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನವೆಂತಲೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬಲ್ಲಿಕೆ ಅಥವಾ ಬಲ್ಲಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಸತಿಯ ಹೆಸರು ಕೇತಲದೇವಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗಡಿಗಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಂಡಯ್ಯನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಅಂತರಿದ್ರಿಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಬಾಹ್ಯ ಕಾಯಕವು ಅವನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಬಾಹ್ಯ ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯು ಪ್ರಸ್ಫುರಿಸಹತ್ತುವದು. ಆಗ ಈ ಚಕ್ರಗಳೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಗರಿಯಂತಾಗುವವು. ಆ ತಿಗರಿಗೆ ಅವನು ಸುತ್ತುವ ದಾರವೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞಾನವು. ಅಂದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಈ ಪ್ರಸಂಚವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟದ ತೋರಿಕೆ ಎಂಬ ಅವನ ಭಾವನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಗಡಿಗಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಸರಿನ ಮುದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ದೃಢವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯು ಅವನ ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಕೋಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರಂಗಿಕ ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕೊಡತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿ ನೋಡುವನು. ಆಗ ಆ ಧ್ವನಿಯು ಜನರು ಬಾರಿಸುವ ಕರಡಿ, ಕಂಸಾಳ, ಕಹಳೆ,

ಡಮರುಗ, ಮುರುಜ, ಮೃದಂಗ ಧ್ವನಿಗಳಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಹತ್ತಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪರವಶವಾಗುವುದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಬಂದವರನರಿಯನು, ಹೋದವರನರಿಯನು. ಇದು ಅವನ ಲಿಂಗದ ವಿಕಳಾವಸ್ಥೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಟ್ಯವನಾಡುವನು. ಆಗ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೂ ಪರಶಿವನೂ ಜಗತ್ತೂ ಏಕತಾನದಿಂದ ನೃತ್ಯಮಾಡಹತ್ತುವವು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕವು ಈ ರೀತಿಯದಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನು ತಲೆದೂಗಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವನಿಗೆ--ನೀವು ಹೀಗೆಯೇ ತಲೆದೂಗುತ್ತೀರಿ, ಎಂದು ಕೇಳಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ನಾನು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಆ ನಿಮ್ಮ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶಿವನು-ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಶಿವನೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕಿಳಿದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಾಂಡಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು, ಮತ್ತು ಶಿವನು ಗುಂಡನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆಂಬುದರ ಆರಿವು ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಶಿವನು ಅವನ ನಿಸ್ಸೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ಅವನು ಯಾವ ಲಿಂಗವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಒಳನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನೋ ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೇಳವಿಸಲು, ಕೂಡಲೆ ಗುಂಡನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು ಮತ್ತು ಇದಿರಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಉಬ್ಬಿ ಸರ್ವ

ಸುಖದಿಂದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಣಿದಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಶಿವನನ್ನು ಸುತ್ತುವನು. ಸುತ್ತುತ್ತ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವನು. ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಪರಮಸುಖವು ಅವನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಲು, ಆ ಸುಖವು ಶಿವನನ್ನು ತಾಕಿತು. ಅದು ತಾಕಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವನೂ ಗುಂಡಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ದಶಭುಜಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿದನು. ಪಸರಿಸಿ ತನ್ನ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಜಡಿಗಳು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡಹತ್ತಿದವು. ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೀಳಹತ್ತಿದವು. ಅವನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಸುರನದಿಯು ತುಳುಕಾಡಹತ್ತಿತು. ಶಶಿಕೇಯು ಅಲ್ಲಾಡಹತ್ತಿತು. ಡಮರುಗವು ಥಂ ಥಂ ಥಣಲ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಪೊಂಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಘುಲುಘುಲು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಹತ್ತಿದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಂಡನ ಮುಂದೆ ಶಿವನು ಕುಣಿಯಹತ್ತಲು ಗುಂಡನೂ ಅವನೊಡನೆ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಕುಣಿತವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಬಂದ ಶಿವನ ಗಣಸಮುದಾಯವೂ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿತು. ಸ್ವಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಶ್ವವೂ ಕೂಡ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಮಡಿಕೆಯ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಆಡಹತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ಸುಖರಸವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸಿತು.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದು ಜೋಡ್ಯವೆಂದೆನ್ನುತ್ತ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಉಳಿದರೆ ವಿಶ್ವವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅವನು ತನ್ನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಹತ್ತಲು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಅಲುಗಾಟವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಆಗ ಶಿವನು ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ--ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಅದನ್ನು ಬೇಡು ಎನಲು, ಗುಂಡಯ್ಯನು--ಮಡಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕರುಣಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶಿವನು--ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಯ

ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಾವು ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದನು.

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಪಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮಣ್ಣಿನ ಐರಣಿ (ಕಲಶ)ಗಳನ್ನು ತರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅವುಗಳನ್ನು 'ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಮೊದಲು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಊದುತ್ತ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಲಗ್ನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬ ಕುಂಬಾರನನ್ನು ಮೊದಲು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, 'ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯ'ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವನಿಂದ ಆ ಕಲಶಗಳನ್ನು ತರುವದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವು ಬಹಳವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಯನವೂ ನಾಟ್ಯಕಲೆಯೂ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧನಗಳು, ಕಾಯಕವು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಒಂದು ಸಾಧನವು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ.

ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ.

ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಂದು ಬರುವನು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವನು ಎಂದೂ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಭಾವವುಳ್ಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಒಂದುದಿನ ವಿಕ್ರಮಾದಿ

ತ್ಯನು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ-- ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ದಿನಾಲು ನನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಿರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದೇಮೇರೆಗೆ ಸಂಕಣ್ಣನು ರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಿನಾಲು ಅವನ ಮುಂದೆ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂದುಬರುವನು. ಸಂಕಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ದಿನಾಲು ೧೨ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವನು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು.

ಆರಸನಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಗಾಯಕರಿದ್ದರು. ಅವರು ಆರಸನು ಸಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮನ್ನಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕಣ್ಣನ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಸೂಯಾಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದವರಾದರು. ಅವರು ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಯನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು--ನಾವು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಸಂಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಹಾಡುವೆವು, ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವರು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ರಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಹಾಡಿತೋರಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೂ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಹಚ್ಚಲು, ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ರಾಗಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಈ ವಿಧವಾಸರು, ಇವನಿಗೆ ರಾಗದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅವರಿಗೆ--ಸಂಕಣ್ಣನು ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸತ್ಯನು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಉಳಿದ ಗಾಯಕರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿ ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ 'ರಾಗ ರಸಾಂಕ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಗಾಯಕರು--ರಾಜನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಗಾಯನವಿದ್ಯೆಯು ಏನೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದವನನ್ನು

ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ನೊಂದವರಾಗಿ ಓಲಗದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಆದರೆ ಸಂಕಣ್ಣನು ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪವನ್ನು ತಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನು ತನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮುನ್ನಿಸಿದನೆಂದು ಉಬ್ಬಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎಂದಿನಂತೆ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿ ಬರುವನು.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಗೌಳದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಗಾಯಕನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅರಸನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮನ್ನಣೆ ಹೊಂದಿದವನಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು--ನಾನು ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಿಮ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರಸನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಬಹಳ ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಮೊರೆಹೊಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು--ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನಗೆ ಈಗ ಎಂಥ ಸಂಕಟ ಬಂದಿತು! ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಲಿಂಗಮೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಆದು--ಸಂಕಣ್ಣನೇ ಅಂಜಬೇಡ. ನಾಳೆ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಲ್ಲಂತೆ ಹಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾಯುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಗೌಳ ದೇಶದ ಗಾಯಕನು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದು ಗೃಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಳದವರೊಂದಿಗೆ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಘೋರವಾದ ಮಳೆಯು ಬೀಳಹತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯು ಎತ್ತಲೂ ಮುಸುಕಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಗಾಯಕನು

ಇಳಿದಂಥ ಗೃಹದ ಮೊಗಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರದಡಿಗ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಮಳೆಯು ಒಂದೇಸವನೇ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ತರಳನು ತನ್ನ ಗಾಯನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕಷ್ಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯನವೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬಗೆಯಿಂದಲೋ ಏನೋ ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಅವನು ದಿವ್ಯವಾದ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಇಷ್ಟು ತೊಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳಿಂದ ಬಹು ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಅನ್ನಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಒಳಗಿದ್ದ ಗೌಳಗಾಯಕನು ಆದನ್ನು ಕೇಳಿ--ಇದು ಎಂಥ ಚೋದ್ಯವು! ಈ ತೆರನಾಗಿ ಹಾಡುವಂಥವನನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಗಾಯಕನು ಮಹಾತ್ಮನಿರಬೇಕು. ಅವನು ಮನುಜನಲ್ಲ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತ ಬಾಲಕನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆತಂದು--ಭಲರೆ! ಭಲರೆ! ನೀನೆಂಥ ಗಾಯಕನು!! ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಾನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಡಗ, ಪದಕ, ಪೆಂಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನೆದುರಿಗೆ ಕರಗಳನ್ನು ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಆ ಬಾಲಕನು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯದೆ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ ಪದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ನಿಂತನು. ಅವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಗಾಯಕನು--ಬಾಲಕನೇ, ನಿನಗೆ ಇಂಥ ಗಾಯನವನ್ನು ಕಲಿಸಿದವರಾರು, ಎಂದು ಕೇಳಲು--ನಾನು ರಾಗರಸಾಂಕನ ಊಳಿಗದವನು. ನನಗೆ ಯಾರು ಹಾಡು ಕಲಿಸಿದರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಯಜಮಾನನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದನು. ಆಗ ಗೌಳಗಾಯಕನು ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೆಚ್ಚಳಿಸಿ ಬಿದ್ದನು, ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ರಾಗರಸಾಂಕನ ಮುಂದೆ ನಾನೇನು ಹಾಡಲಿ, ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ತಲೆದೋರಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹಿ

ರಂಗವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಪಯಶಸ್ಸು ಬರುವದು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಆದೇ ಕ್ಷಣವೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಳದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ ಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದನು.

ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ರಾಗರಸಾಂಕನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು--ರಸಾಂಕನೇ, ಸಾವಧಾನದಲ್ಲಿರು. ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದ ಗಾಯಕನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಜದಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಗರಸಾಂಕನು ಅವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ--ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವನನ್ನು ಗಣಪದವಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು.

ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಯನವು ಭಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಗಾಯನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಾಯನವನ್ನು ಕಲಿತವನಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹಾಡುವನು. ಆದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಗಾಯನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ--

“ತಾಳ ಮಾನ ಸರಿಸವನರಿಯೆ. ಓಜೆಬಜಾವಣಿಯೆ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ. ಅಮೃತಗಣ ದೇವಗಣವನರಿಯೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ ”

ಕಥಾಂತರಗಳು.

ರಾಗರಸಾಂಕನ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಶಿವನು ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ದಿನಾಲು ೧೨ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನು ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಮದು

ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಗಾಯನ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌಳ ಗಾಯಕನಿಗೆ-ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ರಾಗರಸಾಂಕನ ದಾಸಿಯು. ಅವಳು ರಸಾಂಕನು ಹಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ಗಾಯನ ಕಲಿತೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನೆಂತಲೂ ಕಥಾಂತರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ರಾಗರಸಾಂಕನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಕವನು ಉತ್ತರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಇದನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಸದಾಚಾರಿಗಳೂ ಸತ್ಯೀಲರೂ ವ್ಯಸನರಹಿತರೂ ಆಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಅವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲವಾಗಲಾರವು. ಅದುದರಿಂದ ವಚನಕಾರರು ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ, ಜಾರತನ, ಆಸತ್ಯ, ಹಿಂಸಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಆಚರಿ ಸುತ್ತ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಾನವು ಅವಿಮುಕ್ತ ಫೇತ್ರ, ವಾರಣಾಸಿ ಎಂದು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರ ಸುತ್ತಲೂ ಲಿಂಗಕಳೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚ ಭಾವನೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ವಚನಕಾರರು ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರು ಆದರಲ್ಲಿ ನೀರು ತಾವರಿಯಂತಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ವಚನಗಳುಂಟು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿ

ಣಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಗದಂತೆ ಅವರು ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಭವಿಗಳೂ ದುರಾಚಾರಿಗಳೂ ಇದ್ದರೂ ಇಂಥವರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ದುಷ್ಟ ಸರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಂಥ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕೆಡುಕರು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ತಮ್ಮ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಭವಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತರಿರಲಿ, ಸದಾಚಾರಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ದುರಾಚಾರಿಗಳಿರಲಿ, ವ್ಯಸನಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸರ್ವ್ಯಸನಿಗಳಿರಲಿ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಅವರು ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೆಡಕು ಜನರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸದಾಚಾರಿಯು. ಅವನಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನಗಳೆಂಬುವು ಯಾವವೂ ಕರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ಅರವಟಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ದಾರಿ ಕಾರರಿಗೆ ನೀರನ್ನೆರೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅವನಿಗೆ-- ನೀನು ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣನ್ನು ನೀರು ಇಟ್ಟಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಬೆಲ್ಲದ ಹಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ಅಂಬಿಲಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇಸಗೆಯ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಂದವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ಈ ಜೀನಸುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾರಿ ನಡೆದು ಬಂದವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವನು. ಅವರು ಶಾಂತರಾಗಿ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕುಳಿತು ಅವನ ಶಿವಾನುಭವ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವರು. ಇಂಥ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದವು.

ಹೀಗಿರಲು ಮಾರಯ್ಯನ ಅರವಟಿಗೆಗೆ ಭವಿಜನರೂ ಕೂಡ ಬರ ಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಮಾರಯ್ಯನು ಅವರನ್ನು ತಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನೂ ಇತರ ತಂಪಾದ ಪಾನಕಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೆಂಡ ಮತ್ತು ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಚಟವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ-- ನೀನು ಹೇಗೆ ಇತರರಿಗೆ ತಂಪಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಪಾನಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಾನಕಗಳನ್ನೂ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಚಲ, ತೆಂಗು, ತಾಡವಾಲಿ, ಭಗಿನಿ ಇಂಥ ಗಿಡಗಳಿಂದಾದ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವನೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಮಾರಯ್ಯನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವರು.

ಈ ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಈ ಹೆಂಡಗುಡುಕರಿಗೆ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸದಿರಲು ಬೋಧಿಸುವನು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವನು. ಇದು ಅವನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರಲು ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡವನ್ನಿಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾನೆಂದು ಕೊಂಡೆಯರು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆ-- ಶಿವಭಕ್ತರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿವ್ವುಕೊಂಡ, ಮೊಚ್ಚೆಯ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಚರ್ವನನ್ನು ಹದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆರಹು, ಮಿಣಿ, ಹೆಂಡಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇವೆಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಸೀತಿಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು-- ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯು ಬೇರೆ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯು ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಕುಲವಂತನಾದ ಭಕ್ತನು ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೈಕೂಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಲವನ್ನು ಹೊಂದಲು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಾ

ರೆಯೇ ಹೊತು ಆವರು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವು. ಇದಕ್ಕೆ ಆಗಮನಾಕ್ಯವಿದೆ. ಅದು ಯಾವದಂದರೇ-- " ಸತ್ಯಂ ಜನನಿರುದ್ಧಂ ಚ | ಅಸತ್ಯಂ ಜನ ರಂಜನಂ || ಯಾಸನಂ ಸುರಾವಿಕ್ರೇಣ | ದಧಿಕ್ಷೀರ ಗೃಹೇ || ೧ | ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹಾರದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಷೇಧ ರಸವನ್ನು ಕುಟುವ ಮಾನವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಯಕ ನಡಿ ಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ದೋಷವಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಈ ರೀತಿಯು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ-- ಇದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ, ಅಧರ್ಮವು. ಮಾರಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತೀ-- ಆದರೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣನಾದರೆ, ಜನರಿಗೆ ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ನಾನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪುನಃ ಚಿಗಿತು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಶರಣನೆಂದನ್ನುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನ.ಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು-- ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಿಸನೋಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೂಡಲೆ ಮಾರಯ್ಯನಿದ್ದ ಅರವಟಗೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿಹಾಕಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಇದರಿಂದೇನೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೈಗಳು ಪುನಃ ಚಿಗಿತು ಬಂದವು ಮತ್ತು ಅವು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆದವು! ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕವು ಆಗಾಧವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನು - 'ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯ'ನೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

(೧) ಭವಿಜನಗಳ ಸಂಬಂಧ.

ಭಕ್ತರಾದವರು ಭವಿಜನರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವನು ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭವಿಜನರಿಗೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತರಿಗೇ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಶಿವಶರಣರು ಭವಿಜನರ ಕೂಡ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ೬೪ ಶಿಲಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಶರಣರ ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಶಿಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಭವಿಜನರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಮೂರ್ಛವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ತರದ ಶಿಲಗಳು ಆವ್ಯವಹಾರವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ--

"ಸುಖವನರಿಯದೆ ಹೆಂಗಸು ಸೂಳಿಯಾದಳು. ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನರಿಯದ ಕಾರಣ ಭಕ್ತ ಶಿಲವಂತನಾದನು. ಈ ಉಭಯ ಕುಲಸ್ಥಲದಿರುವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕರ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನು ? "

ಇದರಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿಲಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ--

“ಶೀಲಶೀಲವೆಂತೆಂದಿರಯ್ಯಾ! ಶೀಲದ ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರೋ, ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿರೋ. ಕಾಮ ಒಂದನೇ ಭವಿ, ಕ್ರೋಧ ಎರಡನೇ ಭವಿ, ಲೋಭ ಮೂರನೇ ಭವಿ, ಮೋಹ ನಾಲ್ಕನೇ ಭವಿ, ಮದ ಐದನೇ ಭವಿ, ಮತ್ತರ ಆರನೇ ಭವಿ, ಅಮಿಷ ಏಳನೇ ಭವಿ, ಇಂತೀ ಏಳು ಭವಿಗಳ ತಮ್ಮೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವರ ಭವಿ ಎಂಬರು. ತಮ್ಮಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಸುದ್ದಿಯನರಿಯದೆ ಅಚ್ಚಪ್ರಸಾದಿ, ನಿಚ್ಚಪ್ರಸಾದಿ, ಸಮಯಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂದು ಜಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನವ ನಿಕ್ಕಿ ಉದಕವ ತಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವ ಪಗಲುಗಳ್ಳರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನೀಕಳಂಕ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ?”

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಾದರೂ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅಂದಿರುವದೇನೆಂದರೆ--

“ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಎನ್ನ ಒಡಲಿಂಗಿ, ಎನ್ನ ಒಡವೆಗೆ ಎನ್ನ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳೆಂದು ಕುದಿದೆನಾದಡೆ, ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. “ಆಸನೇ ಶಯನೇ ಯಾನೇ ಸಂಪರ್ಕ ಸಹ ಭೋಜನೆ! ಸಂಚರಂತಿ ಮಹಾಘೋರೇ ನರಕೆ ಕಾಲಮಕ್ಷಯಂ॥ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಬಸವಣ್ಣನೋದುವನು. ಭವಿಬಿಜ್ಜಳನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿದು ಓಲೈಸಿಹನೆಂದು ನುಡಿವರಯ್ಯಾ ಪ್ರಮಥರು. ಕೊಡುವೆನುತ್ತ ರವನವರಿಗೆ, ಕೊಡಲಮ್ಮೆನು. ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಾದಡೆಯೂ ಸಲೆ ಕೈಕೂಲಿಯ ಮಾಡಿಯಾದಡೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವಿಂಗೆ ಕುದಿವೆನ ಲದೆ ಎನ್ನೊಡಲವಸರಕ್ಕೆ ಕುದಿದೆನಾದಡೆ ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ”

ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಭವಿಜನರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಚವ್ಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭವಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅವ ದೋಷವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಭವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅರವಟೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವ ದೋಷವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

(೨) ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಸಂಬಂಧ.

ಮಾರಯ್ಯನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ಕೆಲವರು ಇನ್ನೊಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು ಸರಿಯಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಯಾಕಂದರೆ ಲೋಕೋದ್ಧಾರ ಕ್ರೋಧಪ್ರಪ್ರಯತ್ನವಾದುದು ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದುಷ್ಟರೊಡನೆಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂಥವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಡದೆ ಹೋದರೆ, ಅವನು ಅವರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿರುವುದೂ ಜನರ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಈ ರೀತಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಚನ ಕಾರರು ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಳದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣರು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೊರೆದ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಜನರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಸುಧಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ನೀತಿ ಇಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ತುಂಬಿಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಗುಡಿಕರನ್ನೂ ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ದುರ್ವ್ಯಸನಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೂ ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ, ಅದು ದೋಷಯುಕ್ತ ವರ್ತನೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಎಂದೂ ಬರಲಾರದು. ಅದು ಉಚ್ಚತಮ ನಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾದವರು ಇಂಥ ಕೆಡಕು ಪ್ರಸ್ಥಿತಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲವಂತಿರಬೇಕು. ಕಮಲವು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ನೀರು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಅವರು ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಆಗದು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಅನ್ನುವದೇನೆಂದರೆ--

“ಇಹಪರವೆಂಬ ಈ ದೆಸೆ ಆ ದೆಸೆಯಾದವರ ಪರಿ ಹೊಸತು. ನೆಯಿ ಹತ್ತದ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ ಹುಡಿ ಹತ್ತದ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹತ್ತದ ಆಲಿಯಂತಿರ್ದೇನಯ್ಯ. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಆಚರಿಸದಂತಿರ್ದೇನಯ್ಯ.”

ಈ ಶ್ರೀಕಾರ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪಕರೂ, ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕರೂ, ಮಹಾತ್ಮಿಕರೂ ಸಾಧುಗಳೂ, ಶರಣರೂ ಹೀಗೆಯೇ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(೩) ಸುರಾಪಾನಿಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಿಂದಿ. ಸರಾಯಿಗಳನ್ನು ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಚಟವಿದ್ದವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಹೇಗೆ, ಎಂಬುದೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಾಗುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ದೋಷಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಸನಾಧೀನರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದು ದೋಷವಾಗಲಾರದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರದ ವರ್ತನೆ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮಾರಯ್ಯನು ಸ್ವತಃ ಹೆಂಡಗುಡಿಕನ್ನಿಲ್ಲ. ಅವನ ೧೪ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಉಳಿದ ಶಿವಶರಣರಂತೆಯೇ ಆತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಧ್ಯ

ಪಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂಥವರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಉಚ್ಚವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಸನಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ದೂರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸೇವನೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಆಸ್ವದಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಅವನದು ಅವ ದೋಷವೂ ಇರಲಾರದು. ಮಾರಯ್ಯನು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಧರ್ಮೋತ್ಕರಾ' ಎಂದಿದೆ. ಅವನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು

(೧) ಭಕ್ತಂಗೆ ಮಹಿಮೆ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ವ್ಯವಧಾನ, ಶರಣಂಗೆ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂತೋಷ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ ಇಂತೀ ಷಟ್ಸ್ಥಲವನಾಚರಿಸಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಹುಸಿ, ಕೊಲೆ, ಕ್ಷುದ್ರ, ಕುಹಕ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ, ಪರವಧು, ಪರಾವೇಕ್ಷೆ, ನಿಂದೆ, ಇಂತಿವರೊಳಗಾದ ಬಂಧವುಂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿಂದ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ, ಆತ್ಮಂಗೆ ಆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದುವ ಹಿಡಿಯದೆ, ಲೆತ್ತ, ಚದುರಂಗ, ಪಗಡೆ, ಪರಿಹಾಸಕ, ಚರ್ಚೆಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ನೇಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಚಿತ್ತಾನಂದ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವನತಿಗಳೆದು ನಿಂದ ನಿಶ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಂಗವ ಪರಿತ್ಯಾಗವ ಮಾಡಿ, ನಿಂದ ನೀಕಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ, ಪೂಜೆ, ಕೃತ್ಯ ತಪ್ಪದೆ, ಮಾಡುವ ನಿಶ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಜಪ ತಪ ನಿತ್ಯ ನೇಮ ತತ್ಪಾಲವನರಿವ ಸಾವಧಾನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾವಧಾನವಂತನ ಸಂಬಂಧ, ಆತ ಕೂಗಿಂಗೆ ಹೊರಗು, ಮಹಾಮಹಿಮ ಧರ್ಮೋತ್ಕರಾ.

ಭಾವಃ-- ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತ ತತ್ವದ ಸಾರವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಷಟ್ಸ್ಥಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೈತಿಕಾಚಾರವನ್ನು

ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉಚ್ಚ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೈತಿಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೨ ವಚನಃ--ನಾ ಮಾರಬಂದ ಸುಧೆಯ ಕೊಂಬವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗಣ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಣ ಭಾಜನಕ್ಕೆ ಉಂಡು ದಣಿದು, ಕಂಡು ದಣಿದು, ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ದಣಿದು, ಕಂಡುದ ಕಾಣದೆ, ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಮರೆಯದೆ, ಆನಂದವೆಂಬುದ ಆಲಿಂಗನವ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಣ್ಣಂ ಮುಚ್ಚಿ, ಮತ್ತಮಾ ಕಣ್ಣಂ ತೆರೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಧರ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು.

ಭಾವಃ-- ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಸುರೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತರಾದವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ತಾನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಸುಧೆಯು, ಅಂದರೆ ಶಿವಾನುಭವವು, ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಸುಧೆಯನ್ನು (ಅಂದರೆ ಅಮೃತವನ್ನು) ಕುಡಿಯುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಚನದ ಮೇಲಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಆರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, ಈ ಅನುಭವವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರೆಯ ಬದಲು ಕುಡಿಯಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಮದೋನ್ಮತ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವ ಸುರೆಯನ್ನು ನೀವು ಬಿಡುವಿರಿ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಚಟಗಳು ದೂರಾಗುವವೆಂದು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ--ನಾನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುವ ಸುಧೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಮೊದಲು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡದಿಂದ ಒಳಗಣ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಹೊರಗಣ

ಶರೀರ ಇವುಗಳು ತೃಪ್ತವಾದಂತೆ ತೋರುವದೇನೋ ನಿಜವು. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ದಣಿಯುತ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಸಂದೇಹಗಳು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಿಮಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂದೇಹವೆಂಬುದು ಏನೂ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲದರ ಸ್ಮರಣೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂತಲೂ ನಿಮಗೆ ಆಗ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸುರೆಯು ಜರ್ಮ ಚಕ್ಷುವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುವನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಸುಧೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಇದನ್ನು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಾ ಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇತರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಉಚ್ಚ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

(೩) ವಚನಃ-- ಕರಣನಾಲ್ಕು, ಮದವೆಂಟು, ವ್ಯಸನ ಏಳು, ಆರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತೀ ಉರವಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತ ಆಣವ, ಮಾಯಿಕ, ಕಾರ್ಮಿಕ, ಮೂರು ಸುರೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುಡುತ್ತ ನಾ ತಂದ ಸುಧೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಎಂದೆ. ಅದು ಧರ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಭಾವಃ-- ಇಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೋ ಸುರಾಪಾನಿಗಳೇ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಸುರೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಅದು ನಿಮಗೆ ದೊರಕಲಾರದು. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನಿಮಗೆ ಯಾಕೆ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದರೆ, ನೀವು ನಾಲ್ಕು ಕರಣಗಳು, ಎಂಟು ಮದಗಳು, ಏಳು ವ್ಯಸನಗಳು, ಆರು ವಿಧದ ವೈರಿಗಳು, ಇವುಗಳ ಉರವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಮೂರು ತೆರದ ಸುರಾಪಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಅವು ಆಣವ ಮಲ, ಮಾಯಿಕಮಲ, ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲ ಇವುಗಳೇ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬದಲು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಕುಡಿಯಲು 'ಸುಧೆ' ಎಂದರೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ದೊರಕಲಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಹಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶಿವಾ

ನುಭವವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮಂಥ ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳುವದೇ ವಚನಕಾರನ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವು.

(೪) ವಚನಃ-- ಮಣ್ಣೆಂಬ ಘಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನೆಂಬ ಸುರೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅಂತು ಈಂಟಲಾಗಿ ಲಹರಿ ತಲೆಗೆರಿತ್ತು. ಈ ಉನ್ಮತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಅರುಹಿಯ ರಿಂತಸ್ವರೋ? ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬುದತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದತ್ತ ಮುಂತಿಲ್ಲ.

ಭಾವಃ-- ಸುರಾಪಾನಿಗಳು ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾದ ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನ ಎಂಬ ಸುರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೂಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರು ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೊರಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ, ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬುವು ಇಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಇವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು ವದು ದೂರವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೫) ವಚನಃ-- ಘಟಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂಬ ಜಿಗಟಿ ಬಂದಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿ ಮೂಳೆ ಮುರಿದು ಒಡಲೊಡೆಯಿತ್ತು. ಅಂಗದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಮೂರು ಸಂಗ ಒಡೆದ ಮಡಕೆಯ ಓಡಿನಲ್ಲಿ ಶೃತ, ದೃಷ್ಟ, ಅನುಮಾನವೆಂಬ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡೆಯಲಾಗಿ ರಸ ಒಳಗಾಗಿ ಹೆಸ್ರ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಧೆಯ ತುಂಬಿ ತಂದೆ. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪನ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಗೆ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗೊತ್ತಕ್ಕಿತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರೆಂದು ನೊದಲಾಹಾಗ ಮೀರಿದ ರುದ್ರನ ಅಗಡವ ಕಿತ್ತಿತ್ತು. ಅರಿದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸುಧೆ, ಮರೆದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸುರೆಯಾಗಿ ಅದು ಹಿರಿಯರ ಮರವೆಯ ಮಾಡಿತ್ತು. ನಾ ತಂದ ಬೇಹಾ ರನ ಆಹವರೆಲ್ಲರು ಕೊಳ್ಳಿ ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನಿಯಬಲ್ಲಡೆ.

ಭಾವಃ-- ಇದು ಬೆಡಗಿನ ವಚನವಿದೆ. ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿ ಸಿಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸುರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಇದು ಸಂಬಂ ಧಪಟ್ಟಿದೆ: ಸುರೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದೆಂದು ಬೋಧ ಮಾಡುವದೇ ವಚನಕಾರನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವದೆ.

(೬) ವಚನಃ-- ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಿತರಾಗಿ ಆಸೆಯೆಂಬ ಮಧುಸಾನದಿಂದ ಉಕ್ಕಲಿತವಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವ

ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇಂತೀ ಕಷ್ಟದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟದ ಸುರಾಪಾನವ ಕೊಂಡು ಮತ್ತರಾಗುತ್ತ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟದ ಚಿತ್ತ ಮತ್ತುಂಟೇ? ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟದೆ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು.

(೭) ವಚನಃ-- ಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಮದದಲ್ಲಿ ಅರಿದನೆಂಬ ಮಹಾ ಮದವಂ ಕೊಂಡು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮದ ಸರ್ವಾಂಗವ ವೇಧಿಸಿ ತಲೆ ಗೇರಿದಲ್ಲಿ ಸತ್ತೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಚಿತ್ತೆಂಬುದ ತಿಳಿಯದೆ ಆನಂದ ವೆಂಬ ಆಶ್ರಯವ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡದೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣವೆಂಬ ತನುತ್ರಯದ ಭೇದವ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಅಂಡ ಪಿಂಡವೆಂಬ ಖಂಡಿತವ ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ ದಿಂಡಿಯತನದಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದರೆ ಅದು ತಾ ಕೊಂಡ ಮೂರು ಹೆಂಡದ ಗುಣವೆಂಬೆ.

ಮೇಲಿನ ೬ ನೇ ಮತ್ತು ೭ ನೇ ವಚನಗಳು ಭಂಗೀ ಸೊಪ್ಪು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನೂ ಹೆಂಡಗುಡಿಕರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಉಚ್ಚತರದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಿವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೀಳ ಜನರನ್ನೂ ವ್ಯಸನಾ ಧೀನರನ್ನೂ, ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಹುಜನರ ಆರೋಪವಿ ರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಉದಾಹರಣೆ ಯನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರನ್ನೂ ಮದ್ಯಸೇವನೆ ಮಾಡುವ ವರನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಶಿವಾ ನುಭವದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಇಂಥವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಸ ನಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಾವು ಮೇಲೆ ಉದಹರಿಸಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

980
923

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ
ರಾ. ಬಿ. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ
“ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರತಿಂಗಳ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ”ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.
ಮತ್ತು ಅವರು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ
ಉಪಲಿಖರುಜದ ಹತ್ತರ ೧೬೨೦ (ಅ) ನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

